O a ꝯ

licitudie. n pig. spu feruentes. domino seruiēt.
Spe gaudentes. in tribulatiōe pacientes. Orōni instantes.
necessitatib; scōrum communicantes. hospitalitatē sec-
tantes. Benedicite persequentib; vos. benedicite et
nolite maledicere. Gaudere cum gaudentib;. Fle-

manducat ⁊ grās [illegible] deo. Nemo eni nrm ē uiuit ⁊
nemo ē mo[illegible] Siue enim uiuimus dno uiuimus
siue mo[illegible] Siue ergo uiuimus siue morimur dni
sum[illegible] hoc eni xpc mortuus ē ⁊ resurrexit: ut ⁊ uiuo-
[illegible] ⁊ mortuorum dñetur. Tu aūt quid iu[illegible]

Mº del colegio de la Compª. de Jesus de Bª. de Granada

Memorabilium, vtiliũ, AC IVCVNDORVM CENTVRIÆ NOVEM, IN Aphorismos Arcanorum omnis generis locupletes, perpulchrè digestæ:

AVTORE ANTON. MIZALDO MONLVCIANO, MEDICO.

LECTORI.

Omne tulit punctum qui miscuit vtile dulci.
Ardua res: tamen hæc mixta dat iste Liber.

tot superstitionibus hujus auctoris respersi sunt libri ut praescripta expurgatio vix sufficere videatur ydeo caute legendi

Por comision de los [illegible] inquisidores arregi este libro conforme el expurgatorio del año de 1632. En Granada 5. de Mayo de 1632. [illegible]

LVTETIÆ,
Apud Federicum Morellum Typographum Regium, via Iacobæa, ad insigne Fontis.

M. D. LXXXIIII.

CVM PRIVILEGIO REGIS.

no tiene que expurgar de nuevo por el de 1640

IN
ANTONII MIZALDI
MEMORABILIVM
Centurias IX.

VT memorāda docent hæc, vt iucūda placentq́;,
Mizaldi miro conspicienda libro:
Si Liber est, vero dici qui nomine posset
Ingens thesaurus, Pieridúmque penus.
Hoc FRANCISCE *tibi, Regū de stirpe creato,*
Insignis Medicus suaue dicauit opus:
Quò miranda simul discas, & grata libenter
Cum fructu, quauis commoditate, legas.

Federicus Morellus P. T. R.

HENRICO ENGOLISMAEO
S. SEDIS APOSTOLICÆ PROTOnotario, *Casæ dei Cœnobiarchæ, summæ virtutis, ac generosæ indolis Adolescenti,*

ANT. MIZALDVS S. P. D.

PVBLICVS ille & constans rumor qui passim de tua indole, tuis studiis & virtutibus in hac celebri Academia inter viros doctos circunfertur, inuitauit me, Adolescens illustrissime, vel potiùs impulit, vt hasce nouem Centurias Memorabilium, ac iucundorum, in nouem Musarũ nomine, quas perpetuò charissimas habes comites, tibi candidè nuncuparem. Non alia sanè ratione, alióve consilio, quàm vt studiis tuis aliqua parte consulerem: quibus pro ætate quam degis, incredibiliter addictus esse prædicaris in omni linguarum

& disciplinarum genere. Constat inter omnes, ingenia quæuis ab intensissimo studio & labore recreanda esse ac refocillanda: nam quod caret alterna requie, durabile non est. Cùm itaque Musis aperiendæ sint quandoque fores, & intermittenda studia, sed nunquam tamen omittenda, pretium operæ facturum me existimaui, si tibi primùm, deinde reliquis omnibus qui fœlici musarum partu nati, casta sub Pallade merent, sementem aliquam & materiam laxando, oblectandóque ingenio accommodam, in publicum proferrem. Talem, nisi blādum illud φιλαυτίας vinum me suauiter inebriat, exhibere poterit Opusculum hocce nostrum: quid inquam nostrum? imò verò iam iam tuum: quod centuriatim in Aphorismos ita digessimus, vt & breuitate, & nouitate eximie placere queat: ne interim omittam varietatem fastidij expultricem, quâ vbique amœniter blanditur. Mihi certè in partem fœlicitatis tribuo, quòd hoc sæculo natus sim, in quo videam Heroum, nobiliúmque filios, velut è cælo delapsos, explosa voluptate summum literis ac virtutibus studium impendere: pro canibus &

equis, libros tractare: pro arcu & sagittis, calamos versare: pro cornu venatorio, atramentarium cornu implere: & pro pugione, scriptoriũ stylum & cultellum gestare. Quis, per deos immortales, non inclamat hoc in Gallia nouum esse, ac Diuûm munere factum? Quis non vltrò fateatur te rei huius auspicem bonis auibus datum esse? sed ita tamen, vt assuetas nobilibus omnis generis exercitationes cùm corporis, tum animi, loco & tempore nusquam negligas. In quibus adeò dexter videris, & ad vnguem factus, vt nihil suprà. Huc adeste, ô generosi Gallicanæ nobilitatis adolescentes, & in vnum Galliæ phœnicem HENRICVM ENGOLISMAEVM oculos cõuertite: videbitis illum vobis, ad virtutem, & literas, honestáque & salubria corporis γυμνάσματα, prælucere ac ianuam aperire. Si dormitis, expergiscimini: si statis, ingredimini: si curritis, conuolate, vt ad eius exemplum mores, animúmque vestrum ac vitam componatis. Tu verò clarissime Adolescens, I bene quò virtus tua te vocat, i pede fausto. Perge (obsecro) absoluere, magno Galliæ nostræ ornamento, famâ, & bono,

pergam: quare finem facturus sum, vbi per generosam indolem tuam, & bene auspicata laudum tuarum initia, te obsecrauero, ne committas vt cùm hactenus cæteros tibi coætaneos & coæquales viceris, à te ipso vinci videaris. Dij cœpta secundabunt, & egregios istos conatus tuos promouebunt. Feliciter vale, & MIZALDVM tibi mancipatum, si quidem dignum ducis, amare incipe, vel potiùs perge. Lutetiæ, pridie Ascensionis in cælũ IESV CHRISTI hominum Seruatoris, 1566.

INDEX RERVM PRAEcipuarum, quæ in singulis Centuriarum Aphorismis continentur.

CENTVRIA I.

CENTVRIA III.

CENTVRIA V.

CENTVRIA VI.

CENTVRIA VII.

CENTVRIA VIII.

CENTVRIA IX.

FINIS INDICIS.

ANTONII MIZALDI MONLVCIANI MEMORABILIVM

Centuria I.

NÆ illud in primis memorabile videtur, ac summè admirabile, quod à Ioanne Boccatio traditum est de eo, qui dum in horto, iuxta Saluiæ fruticem, cum amasia hilariter luderet, & dentes ac gingiuas foliis eiusdem confricaret, extempore mortuus corruit. Cùm verò amasia veneficij argueretur à iudice, & decerpto folio ex ipsamet saluia, ostenderet amasium hoc modo, quo tunc ipsa, detersis dentibus & gingiuis obijsse, obiit & illa: magna certè omnium admiratione. Vnde iudex admodũ prudens, de saluia malè suspicatus, eam radicitus extirpari, & Vulcano committi iussit, ne aliis simili esset exitio. In eam rem dum ab horti colono sedula nauaretur opera, ecce bufo prægrandis & luridus sub ea, qua maximè refici aiunt, stabulans apparuit: qui viroso halitu, & tabifica I

illuuie, pestil entique saliua totam plantam inficiebat. Quod animaduertit ille qui scripsit, Cur moriatur homo cui saluia crescit in horto? sibique deinceps cauere hinc prospicient, qui illotam & inexpiatam saluiam temerè olfaciunt, mandunt, in sinu gestant, assandæ bubulæ desigunt, condimenta tostorum capunculorum (saluiata vocãt) passim iniiciunt, &, quòd neruos iuuet, poculis ac iusculis assiduè innatare permittũt. Cæterùm, virosa ac pestilens ea maximè censetur esse, quæ foliorum pinnas veluti carbunculatas præsefert, éstque toto habitu, nedum foliis, retorrida, emaciata, & languidula, ac si sphacelismo laboraret, aut sideratione aliqua perculleretur. Sed hæc satis. Qui plura volet, consulat nostra hortorum Secreta & auxilia.

2 Et si rarum est vermes in cerebro generari, id tamen nostra memoria visum est. Et cuidam Italo ex frequenti odoratu Ocimi hortensis, seu basilicæ herbæ, natus scorpio in cerebro, vehemẽtes dolores & longos, mortem denique attulit. Quod ocimophilis summoperè notatum velim. Autor Iacobus Hollerius, nobis in medicina præceptor & doctor nunquam obliuiscendus.

3 Dum quædam iuuencula in gynæceo cuiusdam Principis Germani sese ad speculum adornaret, detentis in ore aciculis quibus peplum componeret, ab amasio principe clanculum à tergo sub

eunte, inter scapulas percussa, ingemiscens acicu-las illas omnes deglutiuit: quas biduum pòst illæsis vreteribus eminxit. Autor Ioannes Langius, illustriss. Comitum Palatinorum Rheni medicus doctiss.

Experientia quotidiana compertum est, sub- 4
mersorum corpora, vbi in conspectum producũtur, eorúmque qui sunt interempti, vel confessi, præsentibus amicis, aut eo qui interitus causa illis extitit, sanguinem è vulnere, naribus, aut alia corporis parte profundere. Autores Lucretius, ~~Philippus Melanchthon~~, Ioannes Lãgius, Leuinus Lemnius, & alij plerique.

Vulpes per æstatem morbo, ab eis alopecia 5
nominato, qui pilorum defluuio constat, frequentissimè laborant. Vnde pelles caprarum eo tempore non solùm inutiles, sed etiam noxiæ esse solent. Quod videant qui vulpinis pellibus nullo delecta vestes sibi per hyemem suffulciunt. Ex Alberto.

Mortuus fœtus quãdoq; gestatus fuit in vtero 6
muliebri, supra annos quatuor: qui tandem opera & consilio peritorum medicorũ ac chirurgorum mẽbratim per aluũ exẽptus est superstite matre: quæ biennio pòst denuò concepit, sicuti memorata historia proponitur à Matthia Cornace Maximiliani Romanorũ Regis medico doctiss. qui, dum secaretur mulier, interfuit ac præfuit.

Oua noctuæ elixata, & infantibus pro cibo
7 data, illos tota vita abstemios reddunt, vt in Apollonij vita scribit Philostratus. Idem præstant anguillæ in vino suffocatæ, si ex eo bibăt qui plus satis mero indulgent, & hinc offenduntur ac delinquũt. Inducit etiam vini fastidium rana viridis, ex ijs quæ in fontibus saliunt, si viua in eo suffocetur: sicuti propediem, fauěte Domino, pulchrà historià cõfirmabimus, in nostro quadrupedum medico opere.

8 Si bouem aut aliam quamuis quadrupedem serpens momorderit, melanthij acetabulum, & quod medici vocant smyrnium, cõterito in vini veteris hemina. Id per nares indito, & ad ipsum morsum stercus suillum apponito: atque hæc idem, si vsus venerit, homini facito. Autor M. Cato.

Pantarbem lapidem ad se aurum allicere, vt
9 magnes ferrum, memoriæ proditum est à Philostrato ac Tzeze. Est & ab Æliano scriptum, idem aurũm accipitris ossa attrahere: Addit à Brusonio, adnotante Georgio Fabricio, gallinarum ossa auro liquescenti admista, illud in se cõsumere.

Thus albissimum in pollinem attritum, & cũ
10 vino, si frigus erit, vel aqua decoctionis passularum, si æstas, epotum in Lunæ augmento, oriente Sole, necnon in meridie, & occasu, mirum in mo-

dum memoriā augere fertur, & cerebro ac ventriculo prodesse: Autor Rasis.

Quartanam curat aliquid gestatū de osse brachij humani & summitate alæ anseris, vt scribit Geber. Apud quem etiam lego, quòd contra arthritidem & quoduis ulcus depascens, summè prodest humani brachij, vel tibiæ, os combustum, facto puluere ex eo quod album intus mansit, & parti affectæ apposito. 11

Aqua ex stercore humano chymicis organis distillata, auro & argento pondus adauget. Et si hydropicus homo vel ictericus propriam vrinam ieiunus per dies aliquot biberit, valde iuuabitur, Autor Hermes. [redacted] 12

[redacted] 13

Philinus, vt Plutarchus & Athenæus ex Aristotele & Theophrasto referunt, nullo alio 14

cibo vel potu quã lactis alimonia, toto vitæ curriculo vsus fuit. Et Zoroastres magus, adnotãte Plinio, annos xx. in deserto solo casei esu vixit, tali artis industria temperato, vt vetustatis acorem non sentiret.

15 *Quibus ampli & capaces sunt pulmones, multísque foraminibus peruij, diutiùs anhelitum cohibent, ac celeriter currendo viam multam conficiunt. Iidem egregij sunt vrinatores, & fundo aquarũ longo tempore inhærent, suffocatíque ac vndis obruti, paucos post dies emergũt. Lẽnius.*

16 *Vbi ex maternis latebris recens prodierit infans, diligenter ac circumspectè præcidendus est illius vmbilicus, iusta longitudine eminentiæ, præsertim in masculis. In quibus precipuum generationis organum sequitur vmbilici proportionem. Sic in fœminis curtè nimiùm relictus, ætatis progressu pariendi conatus restringere potest. Ex Matthia Cornace medico.*

17 *Raptam ouem, dum persequẽtes audit lupus, illæsam portat, ne balatu ei faciat cursus impedimẽtum, vt scribit Albertus. Addit ille idẽ, quòd lupi senes facilè capiuntur. Nam accedunt ad rusticorũ domos, & se in periculum præcipitãt quasi vitam exosi. Sunt enim lõgæui, & dentes senio amittunt, nec ampliùs ex rapto viuere possunt.*

18 *Infantes pleriq; in lucẽ prodeũt obducto capite veluti pileo, aut vitta quadã mẽbranosa, vel*

capitio monachali. Quod maritos in suspicionem suarū vxorum quandoque pertraxit, vt de historia testatur Anton. Guainerius. Ab eo tegmine obsterices & deliræ aniculæ, infantibus bona, ex colore rubicundo, vel mala, ex nigricante, presagire solet. Hinc sanè crediderim Gallicum prouerbium natum fuisse, Il est nay coiffé, *natus est vittatus, vel pileatus, de eo cui vltrò suppetūt bona, partúmque est amplum a parentibus patrimonium. Non omittā quòd obstetrices apud nōnullos, magno solent vendere huiusmodi pileos infantiles credulis aduocatis, qui hinc se adiuuari putant: Autor Leuinus Lemnius.*

19 [redacted]

20 *Traiano Cæsare orbi imperante, quidam laborans diuturna dysuria, tandem eminxit geniculatum hordei calamum. Et adolescens Plutarchi tempore, magna cum spermatis vbertate animalculum excreuit hirsutum ac multipes.*

21 *Cochleæ tritæ & fronti illitæ, sanguinem naribus immodicè fluentem sistit. Et lapis sp*

gites in vino albo, vel succo raphani solutus & potus, lapidem in vesica frangit. Præterea ranarum cor, & maximè fluuiatilium, febricitantibus spinæ adalligatum, febriles algores minuit. Sunt qui cordis regioni etiam admoueant, ad mitigandos causonum æstus & incendia.

22 *Dissectis ante plenilunium pullis hirūdinum ex prima fœtura, duo lapilli reperiūtur in illorum ventriculis, quorum vnus concolor, alter verò discolor habetur. Hi priusquam terrā attigerint, si in buculæ, aut cerui aluto includantur, & brachio vel collo aptentur, comitiales sanabunt, nedum iuuabunt. Ex relatione cuiusdam Itali, qui se id expertum fuisse mihi asserebat.*

23 *Extat historia memorabilis scripta ab Aegidio Hertoghe medico Braxullēsi de muliere quæ annos xiij. sceletum fœtus mortui vtero gestauit: quod tum à matre, tum omnibus vterum contrectantibus percipiebatur. Sed non tradit quem habuerit successum. Nam mulier ea, dum historiam scriberet, optimè valebat, suáque munia tā domi, quàm agris, cum marito strenuè obibat.*

24 *Lupus herbas nisi ægrotus non edit, tūc enim remedij causa gramen, herbam frumenti, & rapistrum decerpit, quæ illi vomitum prouocant, Autor August. Nyphus. Addo ex Alberto, quòd Lupis & canibus similiter accidunt quidā morbi, nimirum rabies, cynanche & podagra.*

Dictamnum ex aqua vel vino hauſtum, partus admodum faciles reddit, etiam ſi fœtus mortuus ſit, vel tranſuerſus agatur. Idem præterea ſecundas expellit. Quod & pulegio multi aſcribūt, ſicuti caſus perſæpe probauit. 25

Amant ſic columbæ tinnunculum, qui noſtra eſt querceræla, vt refert Columella ex vetere Democriti præcepto: quòd ſi eius pullos in ollis fictilibus quis defoderit, & ſtipanti coopercula ſuperpoſuerit, gypſóque oblita in columbarij quatuor angulis ſuſpenderit, tantum loci amorem columbis conciliabit, vt eius deſiderio nunquam mutent ſedem: adeò amicum etiam poſt mortem amant. 26

Humor in folliculis vlmi naſcens faciem reddit gratiſſimam & perpolitam, ſi eo detergeatur. Confert etiam mirum in modum pueris enterocælicis, duplicatis linteolis in illo madefactis, & ſub perizomate ſeu femoralibus coaptatis. Ex cuiuſdam chirurgi experimentis. 27

Lembergæ in oppido Schleſiæ, vt ſcribit Ioan. Langius, quædam mulier grauida, ſacerdotem nudis pedibus & lotis è balneo egreſſum, ſubſequuta, pedum eius deſiderio capta, clàm à tergo in genua eius procidit: ambabúſque manibus altero crure apprehenſo, fruſtum dentibus euulſit: nihil expaueſcens clamorem ſacrifici deûm hominúmque fidem implorantis. 28

29 *Animi defectu collapsi eriguntur vellicato articulo digiti annularis, seu medici: necnon attritu auri ad eundem cum croci momento. Per hunc enim vis quædam refocillatrix ad cor vitæ fontem dimanat. Lemnius.*

30 *Pipionem habebis exossem, si exenteratum in acre acetum per diem naturalem maceraueris: deinde probè lotum & aromatibus, addito fœniculi semine, infarctum elixaueris, vel assaueris. Nam sic illius oßicula adeò tenerescent, vt vnà cum pulpa & carne mandi poßint: Autor Ioan. Baptista Porta.*

31 [redacted]

32 *Inter rosas, lilia & allia, arcanum est commercium. Nam si propiùs serantur, vt se aspiciant, vel*

contingant, flores rosarum & liliorũ odoratiores
euadent, ac præstãtiores adolescent: quẽadmodum
in nostris hortorum Secretis fusè monstratum est.

Corallium ingenioso artificio ad hunc mentie- 33
ris modum. Cornua hirci derasa in puluerem &
scobem conuerte, eáque forti lixiuio ex lignis fra-
xini composito, diebus xv. infunde. Postea extra-
he, & cinnabari in aqua soluto misce, & lento
igni committe, vt fiat spissamentum. Id si veri
corallij præ se feret colorem, in quas visum erit
formas effinge, sicca, & secundum artem expoli.
Experimento constat.

Decoctum corticis populi albæ ischiadicos sum- 34
mè recreat. Quod etiam præstat succus frondium
genistæ in aceto maceratarum. Et vesica suis, quæ
terram non attigit, pubi imposita, vrinam ciere
fertur. Plinius.

Salsam carnem dulcem ac delicatulam reddes, 35
si eam priùs in lacte coxeris, deinde in aqua. Ad-
dimus, licet πάρεργον, quòd si ex lupi intestino
funiculum feceris, & illum sub arena, aut terra
sepelieris, equos & ouile pecus hac transire pro-
hibebis, etiam si fuste adigantur. Albertus.

Oculorum desluxionibus miro successu auxi- 36
liantur globuli è succino, seu ambra, annexi oc-
cipitio. Iidem etiam collo gestati præpediunt ne
destillationes in guttur ferantur. His addo quòd
caudex betulæ procedente vere incisus, vel ca-

ſtratus, ingentem copiam aquæ reddit, cui vis ineſt maxima ad comminuendos renum calculos ſi bibatur. And. Mathiolus in Dioſcor.

37 *Ariſtoteles ſubminiſtrante Alexandro Magno accepit octingenta auri talenta, ſeu quadringenties & octuagies mille coronatos, cum tribus hominum milibus qui ſyluas, auiaria & viuaria omnis generis diſquirerent per Europam, Aſiam, & Africam, vt omnia genera animantium ad ſe deferrent, quò variis illarum diſſectionibus confectus, de earundem vniuerſa natura accuratiſſimè ſcriberet: Autor Ioan. Bodinus Andegauenſis, in præclaris illis & doctiſſ. ſuis Comment. in libros Oppiani de venatione.*

38 *Omnis morſus ſerpentis ieiuni, ieiuno homini, vel animali inflictus maximè nocet: eſtque multo pernicioſior dum incubat. Cæterùm, vbi ex anguibus metus ingruit, optimum eſt non ante progredi, quàm aliquid cibi præſumptum ſit, ac deguſtatum. Sed omnibus hominibus ſuum etiam ineſt contra ſerpentes venenum: nam ictas ſaliua, ceu feruentis aquæ contactu, fugere aiunt, & ſi in fauces penetrauerit, mori: idque præcipuè humani oris ieiuni, Plinio autore.*

39 *Tradit cum Diodoro Herodotus, Aegyptios & Chaldæos quouis menſe triduo ſe vomitu purgare, & clyſteribus inteſtina eluere, ſanitatis conſeruandæ ergò. Arbitrantur enim omnes corporis*

languores ex cibis & aëris mutatione oriri. Hinc Xenophon tradit Socratem tam sobria diæta animum corpúsque formasse, vt pane tantùm lacte macerato vesceretur.

Capilli vt aurum flauescent, si acceperis aluminis rupei vncias sex, vitrioli vncias quatuor, salis nitri vncias duas, & ex iis stillatitiam aquã extraxeris, capillitiúmque vel cæsariem spongia in ea madefacta & tantillum expressa, tinxeris ac identidem repetiueris. 40

Magna est asparagis societas cum arundine: vnde in arundinetis optimè seruntur, ibique lætiores proueniũt. Sic amygdalus solitaria, minùs ferax esse solet, aliis verò sociata, fertilis admodum ac fœcunda euadit. Plinius. 41

Strabo refert apud Sabæos ab odoribus stupefactos incolas, vt etiam aduenas, bituminis suffitu, hircique barba incensa recreari, contrario nimirum odore. Sic vidimus quosdam rusticos in aromatariorum officinis & myropoliis ingressos, deliquio animi periclitari, nisi confestim illorum naribus fimum equinum (cui sunt assueti) adhuc tepidum & recens ac fumans admoueatur: vt similes habeant labra lactucas. 42

Lepus annis decem fertur viuere, & catus totidem: capra octo: asinus triginta: ouis decem, sed vir gregis sæpè quindecim: canis quatuordecim, & quandoque viginti: taurus quindecim: bos, 43

quia castratus, viginti: sus & pauo, viginti quinque: equus viginti, & nonnunquam triginta: inuenti sunt qui ad quinquagesimum peruenerint: columbi octo, vti etiam turtures: perdix viginti quinque, vt & palumbus: qui nonnunquam ad quadragesimum peruenit. Ex Alberto.

44 *Salicis folia, vt etiam cortex, ex vino cocta podagricos fotu adiuuant. Adhæc sambuci, vel ebuli cauliculi cum adipe hircino taurinóve triti, & emplastrati. Addo quòd allij nucleolus ante accessionem quartanæ comestus, calorem mouet, qui, Celso autore, horrorem non admittit. Testatur insuper Icethides medicus apud Plinium, easdem quartanas finiri coitu, sed incipientibus duntaxat menstruis.*

45 [redacted]

46 *Aureas literas sic facies absq; auro. Accipe auripigmenti & crystalli singulorum vnciã vnam: redigantur in puluerem, mixtísque ouorũ albuminibus diu agitatis, fiat liquor ad scribendum, vel pingendum appositus. Ex Alexi Pedemontano.*

Indicibilis est familiaritas inter oleam & myrtum. Nam, vt refert Androcius, myrti brachia, virgultáque iucundè per oleam repunt, ac ambarum radices mutuo amplexu amicè sociantur. Nec alia planta præter myrtum iuxta oleam perbellè surgit. 47

Experimento certissimo compertum est, bituminis suffitu, siue crudum sit, siue vratur, mulieres vtero strangulatas extemplo reuocari. Quamobrem nonnulli fœminarum collo, quæ ei morbo sunt obnoxiæ, lanâ exceptum appendunt, vt crebro olfactu paroxysmum arceat. 48

Capillos sic denigrabis: Tere herbam callitrichum ex oleo, & coque cum ouo coruino, talique vnguine capillum sæpius illine, & nigrescet. Quòd si cutem albissimam ac delicatam habere voles, fac vt libra vna lithargyri argenti in aceto distillato ferueat, quo partes suauiter madefac & illine. 49

In arthritide & chiragra non est quòd mortem quisquam pertimescat, nisi circa sinistrum pectoris sinum, qui cordis turbinatus mucro subest, humorum colluuies decumbat: digitúsque annularis sinistræ manus nodosus efficiatur, ac valde intumescat. Autor Leuinus Lemnius. 50

Accipiter columbino generi hostis est infensissimus, sed à tinnunculo, seu quercerella, tuetur, cuius conspectum vocémque reformidat. Quod 51

columbas non latet. Nam vbicunque resîdet tinnunculus, tanti protectoris fiducia, à loco non secedunt, etiam si propiùs adsit accipiter. Ioan. Baptista Porta. Vide Aphorismum 26.

52 [redacted].

53 *Aelianus testis est pedem accipitris non aliter aurum trahere, quàm ferrum magnes rapit. Sunt qui eodem auro hydrargyrum euocant, etiam è corpore eorum qui Neapolitano, Hispanó ve vnguine illiti fuerint, vt alio dicemus loco.*

54 *Hederæ folia in vino elixata medentur omnium generum vlceribus, etiam iis quæ cacoethea & chironia vocant. Quibus itidem auxiliatur anethi semen combustum. Nam illa deterget, carne replet, ac solidat. Addo quòd cichorij nodus in brachij plicatura delatus, oculorum delachrymationes*

mationes emendat, & tandem abolet: Autor Arnaldus à Villanoua.

Si volestingere setas suillas varis coloribus, sic age. Vbi diligenter elotæ fuerint. & in aqua aluminosa coctæ, mittantur, dum adhuc calent, in aquam croco intinctam, si flauas habere velis: Vel in succum aut vinum acinorum sambuci, vel ebuli, si cœruleas: Aut in dilutum floris æris, si virides. & ita de aliis coloribus. Idem licebit experiri in pennis volucrum. 55

Mulier quædam vterum ferens, desiderio humeri pistoris denudati dum panem ad furnũ defert, omnem cibum penitus fastidiebat, præter carnẽ de humero dicti pistoris. Maritus percharæ vxoris misertus, certam pecuniam pro singulis morsibus pactus, fecit vt ille duos dentium mulieris insultus sustinuerit: tertium verò, doloris pertæsus, cùm ampliùs ferre nollet, hinc mulier tergeminos est enixa, duos viuos, & tertium mortuum. Autor Ioan. Langius. 56

Vitis laurum non amat, quia eius odore deterior redditur: eam enim olfacere & allicere dicunt. Quamobrem cùm germen vitis ad laurum accesserit, retrò graditur inimicum fugiens odorem. Sic lappa lenti aduersatur: & cicer herbas omnes enecat, vicináque omnia strangulat cytisus. Bapt. Porta. 57

Mos inoleuit apud veteres vt digitus qui me- 58

dio & minimo interiacet auro insigniretur, talique gestamine decorus esset, potius quam cæteri. Quòd tenuis quidam arteriis ductus (non autem nerui, vt Gellius existimauit) à corde ad hunc digitum porrigatur. Cuius motus in parturientibus & delassatis, omnibúsque cordis affectibus, tactu manifestè deprehenditur. Lemnius.

59 *Puella insigni pulchritudine decora, sed napelli veneno educata, ab Indorũ rege doloso muneri Alexãdro Magno data fuit. Cuius scintillantes & serpentum more nictantes oculos cùm Aristoteles vidisset, ô Alexander, inquit, caue tibi ab hac: nam virus pestilẽtissimum alit, vnde tibi exitium paratur. Nec iudicio defuit euẽtus: plerique enim proci puellæ huius commercio intoxicati interierunt. Autores sunt Aristot. Plin. Auerrois. Galen. Auic. & alij multi.*

60 *Leonem valde exterrere fertur galli gallinacei cantus, albi præcipuè, & maximè visa eius crista: cuius aspectum ne sustinere quidem potest. Hinc nimirum rectè scribit Proclus, dæmones leonis formâ aliquando apparuisse, qui obiecto gallo disparuerunt.*

61 *Ligna & tabulata alumine illita non ardescunt, vt nec postes, fores, aut lacunaria ære viridi imbuta, modò crusta durior iis obducatur, & alumen, plumbique albi cineres, pigmentis copiose misceãtur. Cuius rei specimen edidit Ar-*

chelaus Mithridatis præfectus in lignea turri cõtra Syllam, quam frustra incendere conabatur: eo modo quo Cæsar castellum ex larigna materia constructum circa Padum, vt tradit Plin.

Remorantibus vrinis & coli cruciatibus me 62
detur aqua ablutionis pulueris ex genitali cerui epota. Quin & puluis ipsemet dysentericos valde iuuat. Valet etiam iis medicamẽtis remistus, quæ sopitam Venerem excitant. Andr. Mathiolus.

Vermium terrenorum cineres, aut stercoris 63
murium, vel ceruini dentis, dentium exesorum cauernis immißi, illos absque ferro & machinulis eradicant. Præterea si lapis repertus in capite oblogi limacis, ad læuorem teratur, & oculo insletur, omnes eius maculas detergebit, obliterabitque: siue vnguis fuerint illæ, siue leucoma, nebula, aut quid aliud.

Genuina est hydrargyri proprietas, pituitam 64
ab vlceribus & membris extremis ac longinquis arcere, & per faucium adenes, paristhmia, oris poros & gingiuas expurgare. Sed hepati, cerebro, neruis, oßibus, dentibúsque, non tantùm suo frigore, sed tota substantiæ forma specifica, summè est noxium, Langius.

Hybernis mensibus aqua vitæ sesquidrachmæ 65
seu cochlearis mensura, sacchare optimo edulcata, adiecto primarij panis exiguo bolo, ne cerebrum feriat, vel hepati quid noxæ adferat, salu-

briter exhibetur ieiunis obesis, pituitosisque corporibus, vt humores excrementitios concoquat, & illorũ corpora à lethargo, apoplexia & morbis frigidis vindicet, Lemnius.

66 *Puluis magnetis triobolari pondere epotus ex succo fœniculi, hydropicis aquas detrahit. Et magnes ipse capiti admotus, dolores, omnésque eius querelas obliterat. Quod ex veterum commentariis se transtulisse scribit noster Hollerius.*

67 *Argenteas literas sic facies absque argento. Sume stanni opt. vnciam vnam, argenti viui vncias duas, misceantur & liquescant. Deinde terantur cum aqua gummata, & ex ea materia, vbi opus erit, formentur literæ.*

68 *Acorem & corruptelam omnem sic depones à vino. Accipe iustam quantitatem cicerum, & ea oliuo inunge, coque, tere, vt fiat crassamentũ velut maza & pasta. Ex ea proijce librã mediam in vinum quod tendit ad acredinem & sapor ille intra diem naturalem emendabitur.*

69 *Alimenta fulmine vitiata perniciosa sunt ac summè noxia. Nam illi inest virulentia quædam ac pestilens lues, ex qua spiritus venenatus in contacta diffunditur. Quod scire interest, ac meminisse expedit.*

70 *Tradunt seduli rerum naturalium perscrutatores, coaceruari vermes in inuolucris intestinorum cerui, & serpentium esu necari, quos spiritu*

narium ex cauernis elicit. Ne verò illorum virus ei obsit, ad fontes aquarum properat. In quibus dum ad labia vsque mergitur, ex oculis lentæ distillant lachrymæ, quæ viscedine sua in maioribus canthis ad nucis iuglandis magnitudinem concrescunt, & quodam modo lapidescunt. Vbi verò sese veneno exoneratum sentit, aqua egressus, attritu oculorum ad arbores, tophum illum, visus obstaculum, (lapidem si placet appella) excutit. Quem efficacissimum esse aduersus venena, testes sunt magnæ autoritatis & antiquitatis medici quamplurimi. Talem gloriantur se vidisse Iulius Scaliger & Amatus Lusitanus: tradúntque, peste correptis efficaciter dari cum vini momento. Nam tantus illius vi & præsidio cietur sudor, vt penè totum corpus eliquari credas: quo vno pestilens virus foras truditur. Lapidem hunc Arabes medici Bezoard vocant, & ab eo alexipharmaca, remedia aduersus venena, Bezoardica.

Philetas poëta Cous plumbeis vsus est soleis, 71
ne à vento ob corporis exilitatem euerteretur. Et Osiander [redacted], *vt scribit Georg. Fabricius, auream cathenam collo gestauit, ne lepra theologorum, quæ Græcorum medicorum est elephãtiasis, inficeretur.*

Coturnices & capræ helleboro, vt sturni ci- 72
cuta, innocenter vescuntur, vel Lucretio teste,

Epicureorum scholæ discipulo, & philosopho argutißimo,

„Præterea nobis (*inquit*) veratrũ est acre venenũ:
„ At capris adipes & coturnicibus auget:
„ Quippe videre licet pinguescere sæpè cicuta
„ Barbigeras pecudes, homini quæ est acre venenum.

Menstruatus pannis radicibus arborum con-
73 *sepultus & maximè iuglandis, illam paulatim enecat, vt Democrito geoponico visum est. Addo, quòd si quis verbasci plantã manè dum flores aperit leniter concusseris, ad vnum omnes sensim defluent, ac si plãta exsiccata esset, vel siderata. Quod magicis artibus fieri arbitrabuntur rerum ignari: præsertim, si qui excutit, verba quædã ob murmurare fingat. Autor Ioã. Baptista Porta.*

Ex asbestino lino & amianto lapide, lintea
74 *cõtexunt Indiani, quæ in ignẽ proiecta flammã quidem cõcipiunt, sed ab ea non consumuntur, aut detrimentum vllum accipiunt, quin potius exempta splendescunt, nihilque illis deperit. Dioscor. Plin. & alij multi. Tale habuisse aiunt Carolum. V. Imperatorem.*

75 *Vaccarum vngulæ ex prioribus pedibus exutæ, crematæ, & in subtilißimum puluerem redactæ, lac nutricibus augent, si illis exhibeantur in iusculo, vino, vel liquore alio idoneo. Eædem carbonibus impositæ, mures suffitu*

enecant, vel aliò abigunt. De experimento cuiusdam Hispani.

Cochlearia ex ficulno ligno facta hoc habet 76
peculiare, quòd carnes ad celerẽ coctionem adigunt, si elixationi earum sæpius admoueantur, vel cum illis vnà elixentur. Quod & vitri fragmento multi etiam adscribunt, de experiẽtia. Sed aiunt, vitrum illud debere esse conflatum ex cinere fœni vel filicis.

Qui hydrargyro, seu viuo argento, vitiatas 77
aquas ex montibus scaturientes bibũt, iis chœradibus aut strumis, necnõ bronchocœle, seu gutturis hernia & tumore ad sternũ pẽdulo collũ turgere solet. Ex quo rectè præcepit Vitruuius, vt ex mẽbratura & habitu corporis incolarum pulchro vel deformi, naturas aquarum illius regionis exploremus.

Aqua vitæ, foris admata, oportunè auxi- 78
lia turnerus, musculis & membris algore oppressis, omnésque affectus dolorificos qui in frigidis humoribus consistunt, perbellè discutit, vi calorifica ac penetrandi celeritate.

Oleum ex sulphure ad hunc fit modum. Sul- 79
phur in œnostagmate (stillatitio vino, seu aqua vitæ) feruefit, dum enatet lentor quidam, lana molliore, vel attrito linteo rapiendus, aut conchula alioquin excipiendus. Aliquoties commutãda est aqua, donec satis olei collectum sit. Hoc

demersum corpori hydrargyrum foras allici volunt, statim illito à balneis. Iacob. Hollerius.

80 *Si in sinistra manu ex balneis cor caninum, in cuius centro sit defixus dens caninus, tecum praesente gerens, canes conticebunt, maximè si utrumque sit ex nigro cane acceptum. Quod pro vero & comperto mihi traditum est.*

81 *Margaritas & vniones sic finges. Accipe cãdidos lapillos ex capitibus vel oculis piscium: quos munda, sicca, puluera, & agitatis, despumatísque ouorum albuminibus excipe, misce, ac tandiu moue donec fiat velut maza & spissamentum: ex quo vnionum corpuscula, dum recens & tractabilis est materia, effinge: & seta suilla, vt fiat foramen, transfige. Tum demum resiccata coque in lacte vaccino, & secreto loco procul à Sole & puluere iterum sicca, donec perfectam duritiem induerint. Videbis quod placuisse queat.*

82 *Cælum crebro tonitru reboans subitam & insperatam mutationem vinis multis inferre solet. Quòd si vinariæ cellæ subterraneæ & testudinatæ fuerint, minus detrimenti accipient vina, quàm si tabulatis constructæ sint. Præcautio erit, antequam tempestas ea ingruat, vasis vinariis laminam ferri cum sale, aut silices superponere. Leuinus Lemnius.*

83 *Quum Aristoteles in Chalcide exularet, &*

Euripi angusti in Eubœa freti, septies interdiu noctúque alternis fluctibus stato tempore reflui, causam reddere non posset, mœrore contabuisse, & hinc morti occubuisse fertur. Autores sunt Iustinus Martyr, Plutarchus, Crinitus, & alij.

Dentes apri recenter occisi adeò feruent, vt cri- 84
nes aut setas, si quis admouerit, exurant. Quòd se atroci dente irâ inflammatus aper, contra persecutores vlciscatur: Autor Xenophon.

Struthiones conflata auro, vel alio metallo, nu- 85
mismata in horto ducis Ferrariæ deglutire & con coquere vidi, inquit Ioan. Langius. Addit quòd cùm metallorum scobem adeò appetant mures, credibile est eos metalla concoquere, ac his nutriri. Quos Theophrastus in Syaro insula expulsis incolis ferrum quoque arrosisse tradit. Referunt & Lauinij argenteos clypeos corrosisse, ac magnam apud Chalybas in ferrariis officinis iacturam fecisse.

Adeò dißident homines & serpentes irrecon- 86
ciliabili odio, vt statim viso serpente expauescat homo: & fœmina vterum gerens, partum abortu vitiet. Nam statuta est à mundi primordiis inter hanc & illum irreparabilis inimicitia, & indicibilis antipathia.

Inter ea quæ calorem natiuum augent & ex- 87
citant, ac dolores quorumcunque membrorum demulcent, primum locum habent catelli, non

omnes quidem, sed ij præcipuè quibus pilus est concolor. Sic in chiragra, podagra & omni arthritide nihil præsentius ad consopiendos cruciatus quamlibet efferatos, si parti affectæ adhibeantur. Leuinus Lemnius.

88 *E Proculo Cæsare centum virgines intra dies quindecim fœtum conceperunt. Et Artaxerxes centum ac quindecim filios habuit. Porrò, de Socrate illud est memorabile, quòd cùm adolescens petulans illum calce percussisset, idque molestè ferrent eius amici, Si me asinus calce pulsasset, inquit Socrates, dignúm ne existimaretis vt mutuò illi calces inijcerem?*

89 *Bardanæ maioris folium (quæ & arction & personatia dicitur) summo capite gestatum, matricem sursum tollit, sub planta pedis, deorsum. Quod remedium præstantissimum habetur aduersus suffocationes, præcipitationes, ac dislocationes matricis. De folio Brassicæ scribit M. Cato, quòd vertici capitis impositum, vuulam ex defluxu pendulam, vel aliter affectam, sursum rapit.*

90 *Gutturositas seu bronchocœle non solùm vernaculum est vitium incolarũ montium, sed etiam aduenarum. Qui si collo vel anseribus graciliore illuc accesserint, & de hydrargyratis montium fontibus annos aliquot potauerint, illos guttura, qualia sunt taurorum palearia, in patriam refer-*

re videbis. Et, quòd omnem ſuperat admiratio-nem, ligna etiam in hos fontes proiecta tubera-ſcunt: Langius [illegible]

Quum omnia quæ è terra eruuntur, quamlibet ponderoſa, argento viuo innatent, ſolum aurum ſubſidit, & ab eo abſorbetur, mutato colore in argenteum: qui niſi igne elui poteſt: ſic enim in fumum reſoluitur teterrima odoris fœditate. 91

Cancer fluuiatilis tritus, tela ac ſpicula è corporibus detrahit, ſi illis ſuperponatur. Quod etiam peculiare habet lacertæ parietariæ caput, & rana ſecta. Sic ſcorpio contritus & appoſitus, virus quod infixit retrahit. Res miranda crudelibus aliquot ad [illegible] *quæ ubi vulnus quandoque letale illis inflixerunt, remedium quod præſentiſſimum habent, atrociter denegant, & ita miſeros miſeriùs perire, vel ad tabem uſque languere ſinunt.* 92

Virides literas ſic facies, Accipe folia rutæ, ſuccum exprime, florem æris & parum croci adde, tere, & dum uti voles, aqua gummoſa excipe, ac ſcribe. 93

Cùm volueris ut piſces multi congregentur in unum locum, fac imaginem piſcis ex ſtanno vel plumbo, aſcendente prima facie Aquarij (meliùs fortaſſe Piſcium) & dum illam [illegible] *dic, Ligo & adiuro omnes piſces qui ſunt in flumine (nominandum eſt) ad tractum* [illegible]*, ut ad hanc* 94

~~[illegible] videant, quotiescunque in eius aqua posita fuerit. Et càm volueris exire piscatum, pone eam [illegible] in illo [illegible], & miranda ac periucunda videbis.~~

Vinum vitiatum reparabis, si in aliud doliũ
95 illud trãsfundis quod priùs derasum & à fecibus detersum fuerit, necnõ decocto calido foliorũ lauri, myrti, hormini hortẽsis, quæ nostra est oruala, iuglandis aut radicis Ireos, vel baccarum iuniperi, probè ac diligenter elotum. Vbi in vsum voles depromere, colorem, odorẽ ac saporem sanequàm gratum exhibebit.

96 Testatur Aristoteles arcanorum naturæ consultiss. amitum Timonis, quotannis in spelunca, vrsarum more, bimestre tempus absque vllo alimẽto semianimẽ delituisse, vt sola spiratione viueret, ac ægrè disnosceretur: Autor Athenæus.

Signa morituri ex vlceribus sunt, quando illa
97 quibusuis emplastris operta, nulla sanie madescere, aut liuescere deprehenduntur. Adeò citra naturæ vires nil pharmaca pollent: Lemnius.

Si in succũ limonij mittatur numisma puri &
98 obryzi auri, vel eius loco bractea, foliúmue auri consimilis, & exacto die naturali illinc educatur, ac peste laboranti succus ille præbeatur, cum tantillo vini albi & puluere radicis angelicæ, vel ex decocto ipsiusmet radicis, mirum dictu quantum præsidij adferat etiam deploratis &

conclamatis. Expertum.

Hederæ vis ac natura, Tertulliano autore, est caput ab helnco, hoc est pridiani vini oscitantia & semisomno, defensare, vi nimirum discussoria atque exsiccante. Quâ etiam à crapula tutos reddere creditur capiti admota, vel præsumptis eius àcinis aliquot. Atque hinc factum crediderim, vt Bacchus foliatis vuis hederæ coronaretur, & ob id Corymbifer diceretur. 99

Errant, inquit Ioachimus Fortius, qui putant Iulium, fuisse Cæsarem nuncupatum à cæso matris vtero dum nasceretur. Nam quo tempore subiugaret Gallias, matrem nomine Aureliam amisit. Quæ superuiuere nequiuisset, si cæso eius vtero natus ille fuisset. At in his audiendus non est Ioachimus: nam plures mulieres vixisse annos multos constat, imò verò concepisse, ac peperisse, cæsō illarum vtero: quemadmodum historiis aliquot in hac Centuria ostendimus, & aliis deinceps indicaturi sumus. 100

ANTONII MIZALDI MONLVCIANI
MEMORABILIVM Centuria II.

1 MEMORABILE *est ac valde admirabile quod narrat Alexander Neapolitanus, certis ac fide dignis autoribus se comperisse in citeriore Germania intra Danubium, vites emergere quæ clauiculos & plerumque folia ex puro auro candicantia ferant. Quæ regibus & summis ducibus dono sunt data. Idem contigisse refert Baptista Fulgosus (adnotante Gaudentio Merula) iuxta Sirminum vrbem Pannoniæ, vt in sequentibus pleniùs ostendimus. Causa aurifodinis sub vite latentibus ascribi potest. Nam, Plinio autore, sub terris, aut certè in summo earum cespite, metalla inueniuntur. Quæ vi quadam naturæ, auxiliares veluti manus etiãnum præbente cælo, à plantis attrahuntur & rapiuntur, via & modo imperceptibili. Quod* φιλοσοφώτατος *poëta de aureo virgulto in luco Cumano exorto, fabula subtiliter inuoluisse mihi semper est visus. Sed de his alibi.*

2 ~~*Si per nuptialem annulum sponsus mingat, à fascino, & veneris impotentia soluetur, quã*~~

~~maleficiis ligatus fuit. Autores sunt Guliel. Varignana, Nicolaus & Arnaldus à Villanoua medici: necnon Petr. Argelates chirurgus.~~ His addo, quòd mulieres quæ dormire consueuerunt supra dextrum latus, vix fœmineam sobolem pariunt, vt scribit Rasis.

Aqua per plumbeas solenas, siphones aut fi- 3
stulas deducta, fugienda est: nam sordes & limus plumbi ei adhærent. Ob id qui talem aquam bibunt, dysenterici fiunt. Adde, quòd non parum incommodi etiam recipit ab hydrargyro, quod plurimum inest plumbo. Autores sunt Galenus, Albertus, & alij.

Admiratione dignum est, quòd ex morbo 4
Neapolitano inunctus, si aureum adnulum, vel numisma in ore teneat, & lingua hinc inde volutet, argentum viuum quod corpori ex illitu & vnguine innatat, ab auro rapitur & in annulum deuoluitur: sic vt totus argenteus eximatur: nec pristino restituitur nitori, nisi igni admotus: Lemnius.

Cochlearum & limacum carnes, aliàs per 5
se, aliàs cum suis volutis tritæ, mixto interdum coagulo, spicula ex alto rapiunt. Præterea, hydropicorum ventri impositæ, aquas exugunt. Sed prius soluere non oportet, quàm totus humor exudauerit, aut sponte sua decidant. Iacob. Hollerius.

6 Herba cynoglossum, seu lingua canis, matrici canis copulata, omnes vrbis vel ruris canes eò loci cogit, vbi occultata vel sepulta fuerit. Et si talis miscellanea collo canis ita appensa aut ligata erit, vt excuti non possit, videbis eum tandiu circum uolui ac rotari, donec semimortuo similis corruat. Illud idem sub planta pedis gestatum, omnem canum latratum ligat & impedit. Albertus.

7 Phauorinus refert apud Aulum Gellium Scythas, si quando rei cuiuspiam causa inediam ferre cogerentur, latioribus fasciis ventrem cohibuisse: Quòd nulla relicta inanitate, fames eos minùs infestaret. Nam propter nimiam ventris compressionem, tolerabilior est inedia. Ex quo factum videas, vt qui liberaliùs cibari volunt, diploidem laxent, & tibialium ligulas soluant.

8 Si tu volueris fugare lupos ab aliqua villa aut nemore, vt nunquam ibi reuertantur: Figura ascendente secunda facie Sagittarii imaginem lupi in cupro vel stanno, pedibus simul ligatis, & duos maximos canes quasi latrantes super eum. Et inter operandum dicas, Extermino per hanc imaginem omnes lupos qui sunt in hac villa aut nemore (proprio nomine addito) vt non remaneat aliquis eorum in illa. Deinde sepeli imaginem in medio villæ aut nemoris inuolutam canina pelle, & pedes lupi sursum versus, vt sit supinus. Sic reddes regionem à lupis immunem.

Althea

Altheæ maluæque decoctum, ſcabras manus & rugoſas emendat, lenit ac emollit. Sed id multò efficacius præſtant ſemina fœni-græci & lini, quòd miti oleagine imbuta ſint. His addo quòd palumbus ferus ex poſca decoctus, tormina ſanat & diſcutit. Plinius. 9

Thraſias pharmacopola, & plerique in Græcia paſtores, integros hellebori manipulos citra noxam deuorarunt, & concoxerunt. Cuius frequentes potiones ob pharmaci aſſuetudinem, nec vomitu, nec alui deiectione purgare poterant Eudemum Chium, vt ſcribit Theophraſtus. 10

Elephas viſo ariete manſueſcit, ac furias impetúmque remittit. Quibus machinamentis Romani elephantos Pyrrhi Epirotarum regis in fugam verterunt, & ampliſsima victoria potiti ſunt. Addo quòd coruo miluus eſt inimicus, nam volatu præſtantior & vngulis validior, eſcam ei præripit. 11

Si quem vino obrutum eſſe contingit, vomitu, vt etiam Eccleſiaſtes conſulit, illi ſuccurrendum eſt. Deinde teſtes, partéſque genitales, mantili aut ſudario frigidà madefacto inuolui debent: Fœminis verò vbera, mammæque in eundem modum foueri, niſi vterum geſtauerint. Lemnius. 12

Bubonium, ſeu inguinaria herba, præſentiſsimum eſt remedium ad inguinum affectus (ex quo 13

nomen habet) siue illinatur, siue suspendatur. Addit Aëtius, quòd plantago arefacta vermes in vlceribus contractos interficit. Et Nicander tradit semen bulborum veneno aduersari. Horum autem nomine intelligi puto, id quod vulgus Gallicum vocat Eschalottes, oignonnetz & appetiz.

14 *A capitibus & caudis animalium pilosorum abstinendum censet Rasis: nam veneno haudquaquam carent. Docet insuper hepata anatum proprietatem habere sistendi fluxum qui ex debilitate hepatis nascitur: ad hæc merulam optimum esse cibum iis quibus melancholia generari incipit.*

15 *Optimæ & salutaris aquæ indicia sunt, vt celeriter feruescat, & celeriùs aëri exposita frigescat. Adhæc, vt legumina, præsertim pisa, citius asparagis, quod aiunt, decoquat, nullámque in fundo sui vasis maculam aut limum relinquat, néve linteolum in ea demersum labe aliqua inficiat. Debet insuper esse limpida, leuis, omnis qualitatis expers, & hypochondriis minimè grauis, ex sententia Hippocratis & Galeni.*

16 *Argentea vasa auro incrustari & obduci nequeunt, nisi argenti viui ministerio, cui vni se obsequiosum præbet ac tractabile. Nam cùm omnia metalla respuat, soli tantùm auro, ceu amico & familiari, libenter sociatur, maritatur,*

& agglutinatur. Hinc argento ægerrimè adhærescit, ægrè plumbo, difficilimè ferro, æri mediocriter: Lemnius.

Fermentum oleo subactum, & cum cepa cocta 17 tusum, potenter coquit abscessus, mollítque ac digerit. Et fœnum græcum oleo incoctum duris inflammationibus vtiliter adhibetur. Addo quòd cochleæ frixæ vel assatæ hydropicos mirandum in modum adiuuant, si iis sæpè vescantur.

Folia auri, quot volueris, accipe, necnon mellis 18 guttas tres vel quatuor, misce, tere, & serua in osseo vasculo. Si ad scribendum vti voles, adde aliquantulum aquæ gummatæ, & habebis literas incomparabiles: Alexis Pedemontanus.

Plinius tradit Astomorum gentem sine ore, 19 corpore toto hirtam, vestiri in India frondium lanugine, & halitu tantùm ac odore viuere, quem naribus trahunt: nullum illis cibum, nullúmque potum adesse, sed radicum, florúmque varios odores excipere, & syluestrium malorum olfactu, (quæ in longiore itinere secum deferunt, ne desit odoratus) nutriri & sustentari.

Si in recenti muris stercore sepelitur aurum, 20 comburitur vt fieri solet cum plumbo. Idem sic combustum si in puluerem conuertatur, & stercoribus cati obruatur, in pristinum statum redit, ac propriam naturam cum colore agnoscit. Ex Pedemontano. Sunt qui combibi, potiùs quam

comburi dicant.

21 *Annus ætatis sexagesimus tertius labens, rarò absque vitæ periculo, vel insigni aliquo incommodo transigi solet, vt innumeris obseruatum est exemplis. Hinc Aug. Cæsar, Gellio autore, sibi gratulatus fertur, quòd eum ætatis annum euasisset. Causa esse potest, quoniam is annus septimi atque noni (qui climacterici & vitæ humanæ critici esse solent) sibi inuicem connexam, vel, vt loquuntur Arithmetici, ductam in sese quadratè multiplicationem continet. Nam nouies septem, vel septies nouem, sexaginta tres constituunt. Sed hæc paulo pleniùs ac planius tibi aliquando expedient Iatromathematica nostra.*

22 *Boues ectomi, id est castrati, maiora ferunt cornua. Et quibus propè aures venæ inciduntur, eos in Veneris lucta sperma quidem effundere, verùm id modicum esse ac sterile, autor est Hippocr.*

23 *Simius adeò testudinem perhorrescit, vt ea visa latebras quærat, & validè clamet. Sic elephas subrumi suis grunnitum summè reformidat, vt tradit Zoroaster in geoponicis. Sed admiratione dignum est, quòd pullus gallinaceus, qui serpentem ac draconem non pertimescit, vsqueadeo vmbram, vel præteruolantis miluij expauescat, vt ilico sese illatebret, ac securitatis & euasionis locum repentè captet.*

Videmus catellos plerosque arthriticorum membris, dum sæuiunt dolores, admotos, fractis, eneruatisque esse articulis, ac ægrè pedibus insistere, maxima doloris parte in eos translata: Vt scribit Lemnius. 24

Catonem seniorem pœnitebat, mulieri quidquam arcani credidisse: aliquò naui traiecisse, quò pedestri itinere proficisci licuisset: & diem per negligentiam, inanem sibi effluxisse. 25

Succinum quodcunque in adipe lactentis suis decoctum, non solùm pellucidius redditur, sed etiam multo præstantius. Et si quis secum habuerit semen acetosæ collectum à puero virgine, non poterit sperma emittere, nec in somno, nec in vigilia. Ob id contra nocturnas pollutiones plurimùm valere traditur. Autor Gilbertus Anglicus. 26

Bartholomæus Mantagnana insignis medicus, refert quendam ciuem Paduanum cùm alteri genuum cantharides admouisset, supra quinque libras sanguinis eminxisse. Idem quoque accidisse tradit alteri, qui eas ad vnguium leprosorum scabritiem tollendam pollici pedum applicuisset. Hinc nimirum constat, cantharidum virulentiam non solùm intra corpus, sed etiam extra perniciem adferre. Langius. 27

Luna in hæc terrena vires suas maximè explicat, quum vel Soli est opposita, vel ab am- 28

plexu illius recedens paulatim lumine intumescit, ac veluti grauida efficitur. Quo tempore concubitus minus officit, quòd tum omnia humore imbuantur. Vnde fit vt carnes illius radiis per hæc tempora expositæ, facilè tabescant: & sub ea dormientes pallorem, capitísque grauitatem cõtrahant, ac morbo comitiali tententur. Plinius.

29 *Ostrea viua pestiferos bubones loco transferunt, & virus omne ad se trahunt: sunt autem agglutinanda brachio, quâ axillaris decurrit, si quidem bubo in alis est: si verò inguen obsidetur, lineamentis femoris, quæ vena cruris describit. Hollerius.*

30 ~~*Magnes verus capiti coniugis dormientis, sed nescientis, suppositus, si casta est, dulcibus amplexibus virum detinebit: sin minus, è cubili tanquam pulsata desiliet. Autor Albertus, cui tantum fidei adhibebis, quantum commonstrabit experientia.*~~

31 *Cuilibet rerum speciei est peculiare astrum, vt polus magneti, & cuilibet astro peculiaris intelligentiæ dæmon, vt homini cuilibet suus genius, dicatus est. Plato in Tim. Sic selenites candidus ex Arabia lapillus, pro Lunæ crescentis & decrescentis mole, eius imaginem reddit: & ob id Lunaris esse censetur. Proclus, Dioscorid. Aelianus.*

32 *Azurum, vt vocant, vltramarinum, sic con-*

ficies ac bellè ementieris. Habe azurum commune, tere diligenter cum aceto, eóque inunge tenuissimam laminam argenti puri, & eam superpone vasi vrina pleno. Quod calidis cineribus & prunis tandiu admoueatur & moueatur, donec vltramarinum euadat, hoc est præstantissimum. Ex libro manu vetustissima descripto.

Infantes elegantiori forma nutrices & gesta- 33
trices ambiunt, rugosásque ac deformes anus perhorrescunt. Quocirca cum annosis & virosis fœminis in eodem lecto collocari non debent. Nam quòd halitu graui ferè sint, ac tabifico, fit hinc, vt quidquid ab illarum corporibus effluit, facilè ad se alliciant infantuli, & colorem à naturali alienum, cum multis vitiis induant. Quod veris & prudentibus matribus scriptum sit, quibus esse solent vigili perdulcia pignora curæ.

Dauid septuagenarius cùm senili frigore tor- 34
peret, nec pellibus opertus incalesceret, medicorum consilio persuasus, spectati decoris puellæ Sunamiti Abisag, castè in eius amplexibus dormiuit, vt ex eius calore, stomachi robur foueretur. Ex sacris Bibliis.

Hyæna si hominem canémue dormientem vi- 35
derit, suum iuxta illorum corpus extendit. Quòd si soporati corpus superarit, delirum efficit, & ne sibi obsistat manus prærodit. Sin longitudine su-

perabitur, celerem arripit fugam: Autor in sua Panacæa Nestor.

36 *Ad scribendum aureis literis, Sume croci & auripigmenti partes æquales, dilue cum felle caprino, & tandiu sub fimo equino sepeli, donec fiat veluti spissamentum. Cum quo pinge vel scribe. Idem fiet si acceperis drachmas duas aloes, & croci tantundem, eáque in pollinem redacta, albumine oui exceperis, & diu multúmque agitaueris. Ex quodam grammatographo.*

37 *Expugnandæ ebrietati & discutiendæ crapulæ accommodatissima est braßica ea quæ plus cæteris rubescit, si ex illius cauliculis succus dentibus expressus deglutiatur: aut eadem cocta, inter primæ mensæ edulia manducetur. Qua vi etiam pollere aiunt portulacam. Leuinus Lemnius.*

38 *Pulli columborum occulta proprietate renum dolori conferunt, & corruptum sanguinem emendant: sed dum interficiuntur, capite truncari debent. Eorundem carnes facultatem habent sanandi tinesmum, quem cucurbita frequenter comesa generare solet. Rasis.*

39 *Qui quartanâ corripiuntur, à magno epilepsiæ morbo non infestantur. Si autem hoc primò corripiuntur, & quartana superuenerit, tum cessat. Hippocr. Adde ex Galeno quòd melancholici magna ex parte comitiali morbo afficiuntur: & contrà, epileptici fiunt melancholici.*

Hydrargyrum, seu viuum argentum, vi vsque adeò est penetrabili, vt incisa vena eorũ qui semel atque iterũ ex morbo Venereo inuncti fuerant, aliquot drachmas eius emanasse cõspectum sit. Illius autem agilitas & penetrabilis natura edomatur, extinguitúrque saliua hominis sani, & nihil olidum spirantis: cui momentum cineris, aut pusillum triturae oßis sepiae admixtum sit: Lemnius. 40

Oleum de scorpionibus praeterquam quòd virus ex eorundem ictu retrahit, calculos etiã educit glandi illitum, vel in vermiculo inditũ poro, quâ vrina defluit, si quidem calculus restitit in cole. Si superiùs inhaeserit, pubi ac perinaeo remedium admouendum est. Iacobus Hollerius. 41

Admirabilißimum est illud de adipe vrsi, inquit Theophrastus: Nã dum in latebris delitescit vrsus, & ob id pinguior euadit, intra vasa in quibus asseruatur, eodem tempore excrescit. Locum hunc Theophr. Plinius ad carnes vrsorũ se illatebrantium refert, citato eodem Theophrasto. Quàm rectè, vnica nos reddet facti experientia certos. 42

Ebur, vt etiam ossa quaeuis, viridi colore tinges ad hunc modũ: Sume aquam fortem, quâ tantum aeris quantum fieri poterit erodatur. In ea, ossa, quibus formis visum erit, elaborata, pernoctare sine: & ita veros smaragdos colore imitabũtur. 43

44 Cùm volueris cogere in vnum locum multitudinem coruorum, fac imaginem dimidij corui in ſtanno, prima facie virginis aſcendente, dicendo: Non remaneat coruus in hac tota regione qui non veniat ad hanc imaginem, quocumque in loco ſepulta fuerit. Deinde ſepelias eam vbi volueris, modò ſit in loco & aëre libero. Sed nõ eſt obliuiſcendum vel prætermittendũ, quòd dum formantur iſtæ imagines, & (vt volunt quidam) ſepeliuntur, Luna debet eſſe in aſcendente, adiuta bonis fœlicium planetarum aſpectibus, & procul à maleficorum contuberniis: qui cadentes erunt, & dominus aſcendentis fortunatæ ſtellæ coniunctus. Ex vetuſtiſſimo Ptolemæi exemplari.

45 Oleum vino, vel alterius generis liquori ſuperinfuſum, præpedit ne vapeſcat, aut corrumpatur. Nam omnes halitus qui putredinem inferre poſſent, vnà cum externo aëre, veluti quodam tectorio, excludit. Putreſcunt nihilominus ſtirpes omnes oleo illis affuſo, vt tradit Plinius.

46 Quemadmodum magnes ſuam virtutem per acus ordine cohærẽtes, in quartam & vltrà diffundit: ſic natura virtutem animæ informatiuam de ſemine in ſemen diffundit. Hinc fit, vt auorum notæ in nepotibus crebrò illuceſcant, etiã poſt plures affinitatis gradus. Langius ex Ariſtot. Plin. & Lucretio.

Testudo depasto serpente ægrotans, eius venenum origani esu excludit: & contra illum dimicatura hoc se munimento loricat, perinde atq; mustela rutæ pastu, quando in eum cominus & eminus congressura est: Aristot. Dioscor. Plin. Galenus, & prisci ferè omnes. 47

~~*Diligent te omnes, si oculos hirundinis tecum habueris. Et mulier eum perditè amabit, à quo columbini cordis pulverem in potum vel escam acceperit. Præterea, si quis de leporis felle sub capite posuerit, perpetuò dormiet. Excitabitur autem si acetum illi potandum dederit. Ex Alberti fabulosis narrationibus.*~~ 48

Nux myristica, seu moschata, si à viro gestetur, non solùm vigorem suum conseruat, sed etiã turgescit, magisque efficitur succulẽta & speciosa: præsertim si iuuenilis adultæque ætatis homines circunferant: Lemnius. 49

Animalium calcanei combusti summè pollent aduersus colicos cruciatus, vt scribit Rasis. Et folia alni nudis pedum plantis supposita, viatoribus itinere defatigatis magnum leuamen præstant. Illa eadem rore matutino madentia, cubiculis vtiliter insparguntur ad necandos pulices. 50

Lienem coercet ac splenetìcis medetur absinthij Rom. decoctum potui ieiuno datum: & post cibum aqua ea in quam à fabro ferrario cãdens ferrum sæpius extinctum fuerit. Autor Corne- 51

lius Celsus medicorum alter Cicero. Hinc fit vt animalia apud huiusmodi fabros educata, exiguos lienes habeant. Addere mihi licebit, quòd Anton. Beneuenius medicus insignis, gloriatur se illa eadem aqua & esu capparum, Florentinũ ciuem septennali splenis scirrho laborantem penitus curasse.

52 *In morbis cerebri & qui supra diaphragma constituti sunt, si genitalia propendent ac flaccescunt, salutare est: si verò contracta sint, ominosum. In omnibus autem affectibus qui infernas partes occupant, testes corrugatos esse, pudendúmque subrigidum, optimum est signum: reualescere enim indicant: Autor Lemnius.*

53 *Ebeni formam acquirent omnis generis ligna. præsertim dura, vt buxus, sorbus, pyrus, morus, & alia huiusmodi, si tale seruetur artificium. Mergantur in aqua aluminosa per tres dies, & Soli, vel ad ignem ita exponantur, vt solùm incalescant. Deinde coquantur in oleo communi, in quo tantum vitrioli Rom. & sulphuris, quanta est nux auellana, dissolutum sit. Quò diutius coxeris, eò nigriora euadent: modò prouerbij memineris, Ne quid nimis. Videbis pulchram materiam & elegantem. Ex Italo multorum experimentorum professore.*

54 *Axungiâ genibus alligatâ, redit in os sapor, Plinio autore, vt etiam expui videatur. Ex quo*

fortasse non vnius hydrargyri qualitate, sed totius misturæ ex eo & axungia, illitis in lue Venerea os grauiùs exhalat, & saliua madet: Hollerius.

Auicenna refert quendam peregrè profectu-rum, libram vnam olei violacei cum adipe mixti 55
bibisse, & inediam absque vlla fame decē dierum sustinuisse. Quod & oleum amygdalarum ac adipem vaccinum, ex viscedine præstare, idem tradit Auicen.

Succus foliorum verbasci contusioni, aut pla- 56
gæ appositus, & trita folia superposita, ac fasciјs deligata, si per diem integrum ibi relinquantur, quidquid illud erit egregiè sanabũt, etiam si vulnus accesserit. Quod tamen vino priùs eluendum est, deinde succus & folia apponenda: miraberis effectum, vt ab experto accepi.

Lingua serpentis virgineâ cera inclusa, & in 57
aurem sinistram cuiuscũque equi demissa, illum veluti mortuum humi procumbere cogit: ablata, non solùm eum expergefacit, sed etiam multò alacriorē reddit, vt mihi retulit Anglus quidam.

Stillatitius humor igni admotus ita vt ferueat, 58
omni sua vi & facultate destituitur. Nam cùm purus sit & defæcatus, nihil habet quod illi adimi, addíve possit: eóque fit, vt sic citiùs putrescat & mucore obducatur, quàm putealis aqua decocta: Lemnius.

Puluis pyrius, seu bombardicus & incen- 59

diarius, tam exigua, aut ferè nulla vi caustica participat, vt eo non scabiem modò, sed vlcera sordida & cacoëthica abstergere & consolidare viderim, inquit Ioannes Langius medicus præstantiss. Comitum Palatin. Rheni. Quod animaduertāt vulnerariæ medicinæ professores, qui bella sequuntur, ac tantopere desudant in extinguendo ardore huius pulueris, vulneribus, vt sibi persuadēt, impresso: relicta interim combustione, à qua maius impendet periculum.

60 *Mirabiles sunt animalculorum quorundam sympathiæ & metamorphoses. Eruca etenim ascitis alis degenerat in papilionem. Erucæ in fico natæ, in cantharides abeunt: & hydrus in lacubus degens, exhaustis aquis stagnantibus, in serpentem transit.*

61 *Vt plaga quæpiam non doleat, nec putrescat, quinquies hoc dimetrum quotidie pronuncians patiens, apposita manu ad plagam,*

„ Vulneribus quinis me subtrahe Christe ruinis:
„ Vulnera quinque Dei sint medicina mei.

Ex præstantioribus medicis Gordonij & Guainerij. Addam ex Alberto, quòd oculus hirūdinis positus in lecto, non permittit iacētem dormire, donec auferatur. Et bubonis cor sinistræ mamillæ mulieris admotū, cogit eam aperire secreta.

62 *Memoriæ proditū est Alexandri Macedon. regis vestes gratißimo odore fuisse perfusas: non*

quidem ascititio externóve suffitu, sed à genuino natiui caloris effluuio.

In epilepsia pollex pedis vellicatus, laborantem à paroxysmo excitat. Et succus vrticæ arteriis illitus febrium ardores compescit. Præterea, si quis succo foliorum cucurbitæ pilos equorum & aliorum animalium æstate media intinxerit & madefecerit, non paruo rei miraculo muscarũ tædiis, ac molestia carebunt. Cardanus. 63

Puluis cantharidum ex adustione, addito cerasorum gummi, vt magis salutaris, ita minùs noxius erit, si in diureticis electariis, cum apozemate morbo cõuenienti dissolutus, exhibeatur. Langius. 64

Coluber fluuiatilis funiculo à cauda præligatus & suspensus, subiecto vase aqua pleno in quod delabi[illegible] aliquot pòst horis vel diebus, ore lapidem eructat, qui exceptus vase quod subiacet, totam aquam ebibit. Alligatur lapis hic hydropicorum ventri, atque in totum exhaustâ aquâ liberat. Hollerius. 65

Obesæ mulieres, quæ magna ex parte steriles sunt, moderato salis vsu in condimentis fœcundæ euaserunt. Sic agri qui steriles erant, & plus æquo palustres ac liginosi, salis conspersu feraces facti sunt. Ex quo fœcũditatis & expugnãdæ sterilitatis vim quandam sali inesse, mirum videri non debet: Lemnius. 66

Vmbra iuglandium Theophrasto, Dioscor.
67 *Plin. Plutarcho, autoribus grauis est & capiti humano noxia, necnõ omnibus sub ea satis. Quod etiam Galenus testatur, & buxo similiter ascribit, propter* ἀναθυμίασιν ϗ ἀποῤῥοιαν *vtriusque. Idem sentiendum de taxi vmbra, quod vel nomen ipsum indicat. Nam vsque adeò virulenta est, vt discumbentibus vel dormientibus sub ea, noxam & sæpè mortem adferat: maximè quo tempore ad nouos flores turget, Plutarcho teste.*

68 *Sagittæ spiculum, vel ferrum quoduis ex vulnere detrahes, si specillum vulnerarium succo Valerianæ herbæ imbutum ipsi vulneri indideris, & contusam herbam superligaueris. Sic enim nõ solùm reuelletur ferrum, sed etiam vnà vulnus sanabitur: nisi insigniter mentiatur Italus, qui huiusce rei periculum se fecisse mihi affirmauit.*

Cicera aliquot expone lumini crescentis Lu-
69 *næ, & eadem, Sole nondum exorto, oliuo inunge, horísque duabus vel tribus, donec remolliantur, in aqua emacera. Tum demum coque, & cui voles edenda exhibe: excludes ab eo tristes cogitationes, ac melancholiæ genus omne ærumnosum. Arnaldus à Villanoua.*

Fœcundatur vitis sterilis lotio acri ac vetusto
70 *perfusa, aut fæce vini radicibus consepulta. Sed summè cauendum est, ne, quod plerique faciunt, circa easdem radices facta scrobe, fuliginem ex*

fumario

fumario derasam, aut calcem adobruas: quòd vrenti virtute perniciem vineæ adferant, eámque ante tempus arescere cogant.

Testantur Hippocr. & Galenus, veteres medicos adeò sudasse in morborum cognitione, vt 71
sudores strigili exceptos in balneis, & aurium sordes degustarint: non minùs quàm veterinarij medici equorum stercora. Quos ob id Aristophanes σκατοφάγους appellat: sed non humanorum corporum medicos, vt multi falsò sibi persuadẽt.

Pastinacæ radio nihil execrabilius. Nam si in
viridem & vegetam arborem illum defigis, sta- 72
tim eam necat, dentésque scarificatu excutit. Sic marinus lepus spectantes omnes nauseabundos reddit, vt facilè vomituriant. Adfert & noxã prægnantibus abortiendo. Plinius.

~~Si vis fieri inuisibilis, compone crinale de ca-~~ 73
~~pillis viri suspensi in patibulo publico, & tinge in sanguine vpupe, ac eorum defer super caput. Quòd si caput eiusdem vpupe in crumena habueris, non decipieris ab aliquo mercatore: sed plurimùm lucraberis. Hoc si verum, nullo auro æquiparandum.~~

Aerem pestilentem absque vlla noxa emen- 74
dant teterrimi odoris pleraque. Cuiusmodi sunt castoreum, galbanum, sagapenum, sulphur, coriorum cornuúmque suffitus, & puluis bombardicus. Qui ceu præsentiss. discutiendæ pestis re-

medium, superioribus annis adhibitum fuit (inquit Lemnius) quum apud Tornacẽses pestis tota vrbe grassaretur. Nã milites præsidiarij, qui in arce excubias agebant tormenta bellica puluere bombardico, sed absque globis, repleta, vrbi obuertebant, eáque sub diei & noctis crepusculum, explodi curabant. Hinc factum fuit vt sonitu violento, fumique odore teterrimo, contagium aëris discuteretur, & aliò depelleretur.

75 *Hydrargyrũ in oxymelite scillitico diu agitatatum, optimè incineratur. Exinde aceto lotum purificatur, & sic ad multa vtile esse traditur. His addo, quòd sal vstus & sacculo impositus, ventriculi subuersiones, nauseas ac vomitus sedat, dum calens admouetur.*

76 *Mulier quæ allij nucleum decorticatum & purgatum vtero miserit (sed filo adalligatum femori, vt retrahi posit) si per os postridie illud olfecerit & resipuerit, ad generãdum est idonea, Autor. Hippocr.*

77 *Si caseus putris & vermiculosus subigatur ex iure in quo suilla perna diutius coxerit, detrahet arthriticis absque ferro tophorum particulas, emplastri modo illis appositus, vt tradit Galen. Quod etiam præstat, quasi miraculo, coccus gnidius, cum myrrha & aceto tritus.*

78 *Lactucæ frigiditas in acetariis debet retundi calorificis, maximè ab iis qui matrimonij comp-*

dibus vincti sunt: ne semen genitale plus satis diluatur, & proinde ad generandum inefficax habeatur. Sed eadem affluentiùs concedenda est iis qui cœlibatui addicti sunt, & claustra sequuntur, vt vri ac prurire desinant.

Noui qui antelucano mediј veris tẽpore, mẽse 79
nimirum Maio, stratis super gramina linteaminibus, rorem exciperent, expressum decoquerent, despumarent, & tum demum panniculos in eius decocto madefactos, successu admodum fœlici, vlceribus phagedænicis applicarẽt, & sic abstersa, siccatáque roris acrimonia ad vnguem consolidarent, vnà incocto alumnis & olibani momento.

Si quis ictus, vel demorsus ab animali iobolo 80
& venenoso instillet ilico tres vel quatuor guttas lactis ficulnei supra vulnus, mirum inueniet præsidium. Poterit etiam imponere grana sinapi cum aceto detrita.

Azurum, vt vocant, commune sic facies: 81
Accipe salis ammoniaci vncias tres: æruginis, seu viridis æris, vncias sex: puluerentur & misceantur cum aqua tartari, vt fiat spissamentum. Deinde mittantur omnia in phialam vitream, ita clausam vt nihil exspiret, & calido fimo per dies octo sepeliantur. Vbi extraxeris reperies æruginem cõuersam in optimum azurum, & cœruleum, seu cyaneum.

82 Folia hormini satiui, quæ nostra est Orualla, trita, aculeos ac spinas è corporibus detrahunt, morantésque partus & difficiles accelerant. Vino iniecta, mentem exhilarant, excussis animi nebulis, ac Venerem stimulant. Sed liberaliùs sumpta, caput tentant, odoris vi & grauitate.

In igne posse viuere impunè pleraque anima-
83 lia, autor est Aristot. sed non ex eo nasci, aut gigni, vt fabulantur multi. Talem esse aiunt pyraustam pennatum quadrupes in ærariis fornacibus Cypri: & salamandram, quæ virulento suo frigore ignem temperat & obtundit. Vnde Andreas autor Græcus, tradit, manus aut vestes salamandræ sanguine inunctas, igne non aduri.

Virides seruabuntur ficus, pruna & fructus
84 similes, si cucurbita recens media scindatur, & factis in eius medulla loculamentis, fructus cum suis petiolis ita sparsim condantur, vt se non attingant. Tum demum vniendæ sunt partes, & sic agglutinandæ, ne alicubi interhient, ac aerem admittant. Postremò suspenditur cucurbita loco vmbroso, procul ab igne & fumo.

Literas sic facilè obliterabis ac delebis. Acci-
85 pe carnem leporinam, sicca, tere in puluerem, & viuæ calci misce, ac literis superpone, vel illine, & infra triduum nullum comparebit illarum vestigium. Ex vetustißimo quondam exemplari.

86 Corallium in orbiculos elaboratum ac læuore

perpolitum, si à viro gestetur rubescit exuberātiùs, quàm si hoc gestamine fœmina decoretur. In pallorem enim muliebri consuetudine elanguescit, ac natiuo colore destituitur. Idem semine sinapino adobrutum, rubicundius ac præstantius euadit: Lemnius.

Nullum ignis extinctorium aceto est efficacius: nam omnium maximè flammam supprimit ob frigoris excessum: autor Plutarch. His addo quòd sal linteolo inuolutus & in aquam feruentem missus, suggillationibus opitulatur, si illo foueantur. Aiunt præterea dentes non erodi, si quis manè salem sub lingua teneat, donec colliquescat, & eo dentes fricet. 87

Crebrò expertus sum, inquit Langius, quum sordidis vlceribus in genu ac prope talos puluerē Mercurij præcipitati paulò frequētiùs inspargerem, illius virus, cæteris membris illæsis, ad dentes penetrasse: & inde os ac pharyngem diurno, nocturnóque saliuæ effluxu maduisse. 88

Oleum præstantissimum ad morbos articularios hoc paratur modo. Erinaceus conueniente oleo & vino coquitur ad tabem vsque. Putrilago rariore linteo excepta magno conatu extringitur in ollam quæ oleum habet reliquum, & ei admiscetur, seruatúrque ad illitus articulorum. Idem è vulpe, veteri cato & emasculato, adhæc testudine, lutra & ranis, fieri potest. Quæ ani- 89

malia si digerente materia infarciantur, & in veru exassentur, pingui stillabunt, quod exceptum iisdem proderit articulorum vitiis. Hollerius.

90 *Omnia lapathi genera hoc habent peculiare, vt carnes & edulia cũ his elixata, quantũlibet exsucca, dura, vetusta & coriacea fuerint, tenerescant & esui apta reddantur. Hinc nimirum frequẽs fuit eorum vsus apud veteres, quòd cibos concoctu faciles præstent, ac aluum emolliant.*

91 *Salutares sunt capiti serpilli, polygoni, callitrichi & rosarum odores adeò vt serta ex his cõtexta cephalalgiam ex crapula & mero curent. Hinc non temerè ex illis fiebant olim conuiuarum coronæ, vt tradũt Plutarchus & Galenus.*

92 *Scobis vel rasuræ dentis apri vncia semis in pollinem redacta, & cum aqua hordei, vel cicerum rubrorũ, aut decocto pectorali à pleuritico hausta, vero & comperto remedio illum ab imminente periculo liberat.*

93 *~~Serpentem sistere coges si hæc dixeris. Adiuro te per eum qui creauit te, vt maneas: quòd si moueris, maledico maledictione qua Dominus Deus te exterminauit.~~ His addam quòd cornu ceruium ante serpentes adustum, illos ad fugam non secus adigit, quàm pulices odor crematæ calcis. Experimento constat.*

Frontem rugis caperatam, & flaccida vbera perpolit atque extendit olei linaris fæx seu amurca, addito gummi arabici & tragacanthæ momẽto, ac mastiches & caphuræ perpusillo. Quod etiam rubicundis oculis & palpebris arida lippitudine vitiatis, vel hiantibus, venustatem conciliat. 94

Redditur, inquit Aristoteles, post plura genera parentum similitudo, vt in Helide, quæ vbi cum Aethiope concubuisset, filiam Aethiopi concolorem non est enixa, sed longè pòst, natus ex eiusdem filia Aethiops fuit. Sic Nicæus poeta Byzantius, à candido vtriusque parentis colore, in auum Aethiopem degenerauit. Quod videãt obsecro & agnoscant suspicaces mariti, qui suas vxores stupri insimulant, siquando prolem alterutri dissimilem pariant. Fit enim sæpenumero, vt nepotes auis, aut proauis, & non parentibus assimilentur. 95

Quidam lucernã flatu extinctã statim muro vel lapidi admotam accendebat ceu rem mirandam. Sed tunc illud mirum videri desiit, inquit Galenus, cùm murum sulphure contactum & inunctum astantes deprehenderunt. 96

Si cui sæuiens occurrat hyæna, cauendum ne à dextera excipiatur. Nam ita stuporem inducit maximum: cui obsistendi nulla ampliùs datur facultas. Si verò à læua aggrediatur, tum stupore 97

oppressa facilè necatur. Eius vmbra canes elingues reddit, & obmutescere cogit. Quare dũ illos persequitur, sideris aduerso lumine pergit: oráque infestantium canum verberat vmbra.

98 *Ne literæ possint comburi, Accipe acetum acerrimum & ouorum albumina. In quibus dilue & coagita hydrargyrum, eáque miscellanea papyrũ ter inunge, ac toties resicca. Postea scribe ibi quidquid visum erit, & in ignem proijce, videbis absque vlla combustione resilire. Ex antiquo libro.*

99 ~~*Cum volueris ceruos alicuius nemoris congregare in vnum locum, Fac è cupro ascendente prima facie Leonis, imaginem cerui, quasi coeuntis cum cerua. Et dum illam facies & formas, dic, Ligo & constringo omnes ceruos qui sunt in isto nemore N. per hanc imaginem, vt vbi sepulta fuerit, ad eam omnes conueniant & non recedant. Deinde sepelias in medio nemoris & miraberis effectũ. Ex manuscripto Ptolemei Cõmentariolo de Imaginibus.*~~

100 *Aduersus grandinem, tempestates & fulmina, facto crucis signaculo, lapilli tres grandinis primùm delapsæ proiiciuntur in ignem sub inuocatione sanctiß. Trinitatis: & mox oratio Dominica, cum Angelica salutatione, bis aut ter recitatur, adiungitúrque euangelium B. Ioannis, In principio erat verbum, &c. Postea signum*

crucis in grandinem & tonantem nubem, antè & retrò, omnique ex parte signatur, ac terræ imprimitur ad quatuor mundi angulos. Postremò, vbi ter repetierit exorcista, Verbum caro factum est, ac toties addiderit, Per euangelica dicta fugiat tempestas ista, ilico cessabit, si à maleficio quopiam excitata fuerit. Hæc verissima sunt experimenta, nec suspecta iudicanda quorundam theologorum autoritate, vt scribit Ioannes Vuierus, libro 4. de Præstigiis Dæmonum, & incantationibus ac veneficiis.

ANTONII MIZALDI MONLVCIANI MEMORABILIVM Centuria III.

ADMIRABILE *æquè ac memorabile statuendum est, quòd Gallus auis, acerrima oculorum acie ab eo conspecta qui regio morbo laborat, croceos bilis vapores ad se confestim rapit, ac illum perfectè sanat, eximio quodam naturæ beneficio. Verumenimuerò, vbi occulta sympathia ægrotantem adesse præsentiscit, oculis conniuet, capútque sub alis* 1

recondit. Non quòd medelam ei inuideat, sed quòd bilis acrimoniam ex morbi transitu magnoperè vereatur. Ob id sub velamine olim vendebatur, ne licitator remedij particeps fieret, antè quàm emeret, ac gratis curaretur. Autores sunt, Heliodorus, Plutarchus, Aelianus, Suidas, Plinius, & alij. Addit Kyrannides, & post eum Albertus, quòd si infirmum recuset vicißim intueri, mortis signum esse: si verò aciem oculorum rectâ in illum dirigat, morbum in sese transferre: quem aduersus Solem volitans paulò post euomit, & ita se ac ægrum liberat, mira quadam naturæ beneficentia. Cæterùm hîc mihi monendus est Lector, autores sane quàm discordes esse in designatione huiusce volucris. Plinius icterum auem esse contendit. Alij putant chloreum, seu chloreonem esse, qui Gallis, Budæo teste, Lorion & Loriot dici solet. Bona pars medicorum, charadrium esse defendit. Quidam oriolum esse promittunt. Alij galbulum vel galbulam, aut chloridem, quod Gesnero non placet. Ego hæc doctioribus tantisper excutienda relinquam, donec eis dederit certum experientia finem.

2 Orpheus & Archelaus tradunt, Plinio autore, morbo comitiali lapsos confestim liberari à conuulsione, si in paroxysmo eorum labia humano sanguine irrigata fuerint, aut pollices pedum fortiter puncti & vellicati.

Bufonius lapis (crapaudina dictus) suo conta- 3
ctu & blando attritu, inflationes à venenatis
bestiis illatas discutit, ac virus omne elicit. Vnde
si sorex, aranea, vespæ, scarabei, glires, aut ani-
mal aliud venenatum parti alicui damnum in-
tulerit, admoto lapide eo, dolor mitescit, ac tumor
omnis subsidit. Lemnius.

Genistæ succus oleo raphanino, vel sinapino 4
exceptus, tutissimum est remedium aduersus pe-
diculos. Et mel vstum, per se satis esse potest ad
resiccanda & detergenda vlcera, etiam si puden-
dorum fuerint. Addo quòd si mulier succo cicho-
rij mammillas sæpè illeuerit & vnxerit, paruæ
ac duræ fient. Quæ si pendulæ erant, virginum
in modum contractæ stabunt. Ex cuiusdam ex-
perimentis acceptum.

Si emollitum galbanum serico incluseris, & 5
osculo muliebris vteri per noctem immiseris, ca-
pútque eiusdem nullis sordibus oneratum, linteo-
lo ac ~~reticulo, sed~~ absque vllis odoribus, operue-
ris, ~~vertex eius~~ manè ~~solutis~~ operimentis, galba-
num redolens, illam fœcundam esse certò promit-
tit: Hippocr.

~~*In lapide hematite sculptus homo genibus*~~ 6
~~*flexis, qui serpente cinctus dextra manu caput*~~
~~*illius, læua verò caudam teneat, si annulo au-*~~
~~*reo applicetur, & serpentariæ herbæ folium ei*~~
~~*subiiciatur, gestantem ab omni veneno & peste*~~

~~tutum reddit. Hollerius ex priscorum Commentariis.~~

7 Saliua hominis sani & ieiuni, confricatione & illitu, lichenas, mentagram, impetiginem, varos, serpiginem, & omnis generis pustulas tollit. Adhæc tumores dolorificos & inflammationes à virulentis bestiolis, cuiusmodi sunt crabrones, araneæ, scarabei, bufones & similes efficaciter discutit. His mihi licebit addere, quòd sitibunda salis siccitas vel ex eo coniicitur, quoniam plerique nautarum, æquoris salsi aquam bibentes, inexplebili siti interierunt: Lemnius.

8 Caseus recens siccis dracontij foliis inuolutus, à putredine immunis euadit, Galeno & Plin. testibus. Addo quòd moderata salis conditura, eiusdem incommoda corrigit. Quem non oportet existimare edulium esse simpliciter malum, vt scripsit Hippocr. Nam omnes non lædit homines, imò gracilibus mirabiliter conferre traditur. Ex quo Ioan. Langius medicus ~~præstantiss.~~ vsum eius liberum faciebat ~~Philippo Melanchthoni~~, addito salis momento.

9 Si habere voles ebora vel ossa rubro, cæruleóve colore, aut alio intincta, purga ea imprimis, deinde coque in aqua aluminis. Tum demum mitte in vrinam, vel calcis aquam, in qua dissolutum sit verzinum, vel rubrica, aut cæruleus color, aliúsue qui tibi arridebit, & vnà iterum coque,

perfrigeratáque extrahe: & perbellè tincta videbis. Alexis Pedemontanus.

~~Sunt qui certam & constantem fidem mihi fecerint, in vigilia B. Ioan. Bapt. ad radices artemisiæ carbonem reperiri, qui deferentes à peste, carbunculo, fulgure, quartana & incendio immunes reddat. Sed illum inuenire solis pueris & virginibus concessum esse aiunt. Audio etiam sub plantagine similem reperiri eodem die. Sed hæc ociosis & curiosis quærenda relinquo.~~ 10

Fraces seminis lini expresso oleo relictæ, vt etiam nucum, saginando pecori valde sunt accommodæ. Et si frustum ex iis aqua cœlesti maceraueris, atque ex illa manus ablueris, porriginosæ cutis vitia non solùm emẽdari, sed & membra summè polita effici percipies. Expertum. 11

Ferrum candens lacte restinctum diarrhœam sistit, vino vel cereuisia, eandem concitat. Addo quòd qui pedes odore graues habent, si squammam ferri calceis imponant, fœtorem illum ingratum exuent. Autor Georg. Fabricius. 12

Sic lilia vegeta seruabis, ac talia inuenies qualia conduntur: Dum adhuc clausa silent decerpe, & picatis lagunculis reconde, ac diligenter claude, ne quid aëris subire poßit. Vbi vsus exegerit, soluto operculo reclude, & Soli, vel tepidæ aquæ vapori, vt aperiantur, expone. 13

~~Sanguinem è naribus implacabiliter stillantem~~ 14

~~continebis, si ipsamet sanguine in medio fronte eius qui hæmorrhagiam patitur, hæc verba scripseris. Consummatum est. Res multis probata.~~ *Licebit hîc addere, etsi πάρεργον, quòd borrago vino iniecta, hilaritatem conciliat. Vnde à Grammaticis borrago, quasi corago, nuncupari putatur. Dicit borrago, gaudia semper ago. Sed hæc leuia sunt.*

15 *Nux myristica seu muscata, si à muliere excrementosa & menstrui profluuio inquinata portetur, exsucca, leuis, cariosa, coloréque squallido ac nigricante redditur. Autor Leuinus Lemnius. Addam ex eodem, quòd si pueri & adolescentes lacti atque exercitationi assuescant ab incunabulis, corpore efficiuntur productiore, & statura decenti ac speciosa.*

16 *Puluis dentis apri exceptus oleo linino, cynanchen præsentißimè curat, si locus affectus tangatur cum extremitate pennæ tali mistura imbutæ. Licebit his adnectere, quòd externa vrticæ superficies prurit & vrit, internus verò eius succus arteriis illitus, febrilem cordis æstum emendat, & demulcet: Auicenna & Arnaldus Villan.*

17 *Oculorum angulis vnguento ex croco illitis, si illud saliua redoleat, hinc fœcunditatem experiri autor est Plin. Sunt enim oculi spermaticis à cerebro poris affines, adeò vt in Venereo*

congreſſu genituram emiſſuri, plerumque conniuere, vel nictare cogantur. Et qui immodico eius vſu abutuntur, oculos hebetes, vel deprauatos habent.

Hominum dentibus quoddam ineſſe virus ſcribit Plin. Nam ſpeculi nitorem ex aduerſo nudati hebetant, & columbarum fœtus implumes enecant. Addo ex Columella, & ſi ἄτοπον, quòd fracta pecudum crura, non aliter quàm hominum ſanantur, inuoluta lanis oleo atque vino inſuccatis, atque mox circundata ferulis & deligata. 18

Expertus ſum, inquit Lemnius, duas plumbi libras, in argenti viui ſeſquilibra innataſſe: auri verò denarium, vel etiam ſcrupulum celeriter peſſum iuiſſe. Scribit ille idem aureum numiſma, limonis ſucco aliquot horis inſertum, illinc eximi pondere imminuto, & acciſo. 19

Orbiculi è viſco querno, vulgari filo tranſfixi, idem præſtant in amolienda & præcauenda epilepſia, quod pæoniæ maſculæ radix, aut ſmaragdus è collo pendens. Sic corallus fertur eſſe amuletum pueris contra terriculamenta & alia faſcinantia. Quod etiam multi aſcribunt cornibus ſcarabei Lucanici, quem Gallicum vulgus ceruum volatilem appellat: putántque multi eadem cornua geſtata febribus certo eſſe remedio: Hollerius. 20

21 *Adeò est salutaris humanus sanguis, vt elephantiasi conspurcati solia in balneis ex illo temperauerint, & Orpheus atque Archelaus illitu eius anginam curari tradiderint. Pariter quoque si in paroxysmo comitiali morbo lapsorum, labia eo irrigata fuerint (vt antea monuimus) confestim liberari à conuulsione affirmant, Plinius.*

22 *Si dulce pomum & generosum, exclusis interaneis, mediocri olibano & selecto infarciatur, additóque operculo suo, stupis vel papyro obuolutum, sub calidis cineribus lentè percoquatur, & pleuritico, etiam deplorato, exhibeatur, statim vbi comederit, aperto lateris abscessu liberabitur, vt multis experimentis probatum fuisse accepi.*

23 *Dentifricium factum ex pauco melle, & carbone eius vitis quæ nunquam vuas protulit, dentes vsqueadeò deterget, ac candidos reddit, vt planè eburnei iudicentur. Sic albæ gallinæ sanguis in faciem lentiginosam effusus, ibique resiccatus & detersus, omnes eius maculas obliterat. Ex quodam Italo.*

24 *Scutum, seu operculum testudinis fœminæ super ollam positum, facit vt illa nunquam ebulliat. Et cantharides telæ aranearum inuolutæ, & quartanario suspensæ, eum perfectè liberare traduntur. Addo quòd decoctum bismaluæ cum melle & butyro recenti haustam, mirificè compescit*

pescit colicos ac nephreticos cruciatus.

Laurus & hedera vitibus nocent (vt antea 25
diximus) non secus quàm braßica. Et pseudonardus, qui nostra est lauandula, propinquis herbis suo calore noxam adfert, perinde ac raphanus, qui ob acrimoniam vicina quæque perurit. Sic origanum, ruta & cyclaminus, facultate exsiccante, braßicam & præhumidas herbas ex vicinia emarcescere cogunt.

Coturnices per aquilonium & serenum cœlum 26
facilè sociantur, ac prosperè degunt, per austrinum verò, molestè, propterea quòd parum volát. Aristot. Humidus enim est auster ac grauis: quo spirante minùs esuriunt animantes, sed corpora magis dissoluuntur & aggrauantur, vt scripsit noster Hippocrates.

Virides rosas toto anno habebis, si dehiscente 27
flore cædantur, & cæsura in picem liquidam mergatur, ac fissæ arundini immittatur. Quæ diligenter stipata & obturata, sub dio, accliui loco adobrui debet, ne illabens pluuia noxam adferat. Anatolius in Græc. geoponicis.

Litera aurea, argentea, cuprea, vel alterius 28
metalli ad hunc scribes modum. Accipe albumen oui cum puluere crystalli subtilißimo, & addito gummi, vel aqua gummosa, super lapide marmoreo: vtrumque diligenter tere ac remisce. Deinde ex eo liquore & tritura quod scripseris, vel pin-

xeris, ſiccari permitte, & quocunque volueris metallo confrica, videbis eius colorem eleganter referre. Ex Pedemont. Alexi.

29 Cataplaſma ex puluere combuſtarum hirundinum, & nidi earundem, efficaciter prodeſt diſcutiendis tumoribus gutturis, & curandæ anginæ. Addo quòd genera omnia lapidum qui in capitibus piſcium reperiuntur, trita & cum vino exhibita, colicum dolorem compeſcunt, & calculum qui in renibus defixus iacet, atterunt & comminuunt: Galen. & Auicenna.

30 Si tauri omnino rufi aridum genitale in puluerem conuertatur, & ex eo pondus aurei vnius mulieri in vino vel iuſculo quopiam propinetur, faſtidium coitus illi adferet, ſicuti ſcripſit Raſis. Idem puluis idoneis medicamentis commixtus, languidam ac ſopitam venerem in viris excitat, Marcello empirico autore.

31 Aelius Lampridius refert Heliogabalum in Euripis vino plenis nauales ludos circēſes exhibuiſſe: nec vnquam niſi vnguento nobili, aut croco piſcinis infectis nataſſe. Addo quòd Democritus conſultus, qua ratione quis ſanus perſeueraret? reſpondit, ſi interna melle, externa verò oleo rigauerit: Plin. & Athenæus.

32 Piſces, omniáque acida lacti admixta, & vino perfuſa ſcabiem ac lepram conciliant: nam facilè computreſcunt. His addatur quòd triduo à partu

lac infantibus deguſtaſſe maternum, perniciosum eſt. Quod videant qui coloſtris enixæ bouis vtuntur, quibus nihil pernicioſius.

Septimo menſe genitis ſæpenumerò aurium & narium foramina defuere. Et ſimiæ, quadrupedéſque vinum bibere aſſuetæ, vnguibus carent. Plin. Addo quòd ſi canes felis pellem inuenerint, voluunt ſe ac reuoluunt ſuper illam, idem omnino facientes, vbi ſepulta fuerit: delectantur enim odore mortuæ, quam viuam oderunt. Cardanus. 33

Homerus ſalem diuinum appellat, & Plato amicum Dei: quòd nulla ſacrificia, Plinio teſte, ſine mola ſalſa fierent. Deinde quòd ſale conſperſa & macerata, diu ne putreſcant, conſeruatur. Hinc Plutarchus fulmen quoque diuinum veteres dixiſſe aſſerit, quòd corpora eo diuinitus afflata, imputrida multo tempore durent. 34

Contra ſanguinis reiectionem per os ob venam aliquam in pulmone ruptam, vel aliter apertam, accipiuntur ſcrupuli duo ſtercoris muris ſubtiliter triti, & ſucci plantaginis vnciæ duæ, vel tres, cum modico ſacchari. Sumuntur manè ante egreſſum lecti, & veſperi ante eiuſdem ingreſſum, continuatis diebus aliquot. 35

Si Amethyſtum lapidem velis fingere, accipe ſalis Alcali vocati vncias tres, cryſtalli pulueráti vnc. quatuor, & limaturæ æris vnciam ſemis. Liqueſcant omnia forti igne in vaſculo 36

aurifabrorum, & vbi perfrixerit materia, fracto vasculo educatur. Addam, etsi parergon, quòd azurum vltramarinum legitimum, ab adulterino & factitio discernetur, si supra ignitum ferrum non aduritur, nec in eo lapis vllus reperitur. Ex antiquo libro manu descripto.

37 Oui albumen diu agitatum & viuæ calci admixtum, vitri fragmenta egregiè ferruminat & glutinat: adhæc testacea omnia, sic vt dissolui ægrè poßint. His adiungimus, quòd sal cum fermento, melle, butyro & suillo adipe, quoscunque tumores, etiam grassante peste obortos, potenter aperit, ac perrumpit. Arnaldus à Villanoua.

38 Si quis faciei decorem & venustatem conseruare voluerit, ne cauis exanthematum seu variolarum vestigiis deturpetur, vbi crustæ sponte deciderint, manè ac vesperi faciem abluat cum decoctione lupinorum, aut aqua distillationis florum fabarum. Vel liquore stillatitio tartari vsti illam madefaciat, & spe non frustrabitur. Langius.

39 Florentinus ex Geoponicis vnus, tradit lilium rubrum futurum, si quis inter radices eius cinnabarim fundat. Sed videndum attentè ne bulbos sauciet. Si alio colorum puluere radices eiusdem saturaueris, similia ei nascentur lilia. Cauendum tamen à venenatis, vt paulò antè monuimus.

40 Plantago, martia censetur esse herba, ab

Hermete, & ob id aduersus dolores capitis plurimùm pollere, propter Arietem qui est altera Martis domus, & caput sibi inauthorat. Prodest etiam contra morbos testiculorum ac vlcera eorundem, necnon gonorrhœam & hæmorrhoides, tam semine quàm reliquis suis partibus, propter Scorpium qui est altera Martis domus, & iis partibus imperat. De aliis herbis planetarum simile ferendum erit iudicium.

Lapilli ex capite limacum & grandiorum cochlearum eruti, stranguriosis vrinam moliuntur, illius meatus lubricando, si comminuti ex vino exhibeantur. Auxiliantur etiam parturientibus, laxando & dilatando muliebres locos. 41

Panniculi menstruo semel infecti, prohibentur imponi super vulnera, etiamsi accuratissimè abluti fuerint: ob nocumentum quod de experientia adferre compertum est, vt tradit Hieron. Eugubius. Liceat mihi addere ex Alberto, quòd lapis in capite vulturis repertus, ad quoscunque noxios casus vtilis est. Et qui in nido vpupæ inuenitur, secretorum proditor esse fertur, pectori dormientis superpositus. Albertus. 42

Non vulgarem esse vnguinis ex oleo virtutem, id celebre Romuli Pollionis responsum testatur. Qui à D. Augusto Cæsare rogatus, qua ratione victus illum decrepiti corporis & animi vigorem centum annis illæsum conseruasset, 43

respondisse fertur, Intus mulso, foris oleo. Plin. & Athenæus.

44 *Aegyptij sacerdotes, Plutarcho teste, à sale omnibúsque salitis religiosè abstinuerunt: quòd illa tentiginem mouere, ac libidinem excitare probè scirent. ~~Quod videant qui salsis piscibus & piperatis quotidie vtuntur, & claustra sequuntur, voto virginitatis, vt loquuntur, ex professo irretiti.~~*

45 *Equa non abortiet si lupum presserit, aut vestigiis eius institerit, vt in sacris Aegyptiorum literis legitur. Et equarum libido iubis detonsis extingui fertur. Addo quòd si tauri dextrum genu arctißimè ligetur, coire non poterit: etiam si ante oculos vaccam habuerit lasciuo mugitu illum ad copulam inuitantem.*

46 *Pastores, vt refert Plutarchus, pabula pecorum sale conspergebant, vt eius acrimonia ciborum meatus obstructi reserarentur, & pecora pinguescerent. Sal enim torpentem ventriculi appetentiam excitat. Cuius rei gnaræ columbæ, terram salsam, aut lotio conspersam, pipionum suorum gulæ rostro inserto desaliuant.*

47 *Alumen tritum & cum albumine recentis oui agitatum, feruefactum & continuò motum, in vnguenti spissamentum transit. Quo, si biduò, vel triduò facies manè & vesperi inungatur, non solùm emaculabitur & erugabitur, sed*

summè etiam pulchra & grata reddetur.

48 Olfactum vitiatum, vel deprauatum, efficaciter emendant melanthij semen, abrotanum, ruta, & quæcunque acris, ac vibrantis sunt odoris. Prodest etiam mentham naribus identidem admouere, & maximè senibus. Cuius suaueolentiam, vel manifestè percipiunt, quibus omnis odorandi facultas intercepta est. Lemnius.

49 Iulius Viator Rom. eques, Plinio autore, cùm pupillari ætate, hydrope laboraret, humidorúmque vsu à medicis illi interdictum foret, assuetudine naturam superauit, ac reliquum vitæ tempus, absque potu vixit. Nihilque in senecta bibit: cùm tamen senes tantùm potu viuere tradantur, vt cadauerum suctu, aquilæ.

50 Radici anchusæ album aliquem florem si infigas, purpureum reddes, & exinde puniceum. Et si florem alterius coloris quàm albi, sulphureis suffimentis exposueris, diuersis coloribus tinctus prodibit.

51 Si planta heliotropij, quæ Solis sponsa vocatur, Sole Virginis signum tenente colligatur, sub initium Septemb. & folijs lauri inuoluatur, addito dente lupi, nullus contra possessorem loqui poterit, nisi verba pacifica: autor Albertus, qui hæc & alia innumera transcripsit ex quodam libro Secretorum Ioannis regis Arragoniæ. Cuius exemplar manu antiquissima descriptum,

necdum impressum, pene, me habeo, inenarrabilem arcanorum fœcundum.

52 *Lapis carpionis triangularis comminutus & tritus, naribúsque inflatus, sanguinis profluuium ex illis sistit & cohibet, facultate astrictoria, quæ etiam gustu percipitur. His liceat addere, quòd cœlestis aqua, modò non sit turbida, eiusdem ferè est ponderis cum vino: præsertim ea quæ mense Maio delabitur, & in annos multos seruari potest. Autor Lemnius.*

53 *Ad oculorum vitia, vnguem, nebulam, albuginem, & alia, sequens remedium præstantissimum esse mihi narratum est. Caput cati omninò nigri, in noua olla aduritur & incineratur, ex eóque ad læuorem & tenuissimum pollinem deducto, nonnihil per tubulum pennæ mundæ, in oculum quotidie ter insufflatur. Si quis verò ardor, noctu maximè, oculum infestet, folia quercus aqua madentia, bina vel terna simul, oculo superponuntur, & identidem inuertuntur. Dicebat secreti huius autor, visum posse restitui hoc remedio post cæcitatem vnius duntaxat anni. Experientia proponimus*

54 *Diocletianus Cæsar, postquam Achillem Aegyptiorum ducem octo menses in Alexandria obsessum profligasset, omnes chymicæ artis libros diligenti studio conquisitos deflagrauit: ne reparatis opibus, Romanis facilè repugnarent.*

Suidas, Orosius & Paulus Diac.

Sal em fœcunditati auxiliari, vel illud argumento esse potest, quòd immensa vis murium & soricũ in marinis nauibus enasci soleat. Et quòd mulieres salsamentariæ & salinariæ continenter pruriant, sintque numerosæ prolis matres. Lẽnius. 55

Asini atræ bili obnoxij libenter asplenium edunt, vt lienis vitia emẽdent: carducles eufragiam: & viperæ fæniculum, reparandi visus gratia. Sic capræ quadam naturæ proprietate hominis saliuam oderunt: nec quidquam edunt quod ab homine priùs degustatum sit, contraria lacertarum natura, quæ eam auidè lambunt. Plinius, Theophrastus & alij. 56

Annibal per inuias Alpium rupes Italiam ingressurus, saxa igne acceso calefacta, aceti aspergine ita emolliit, vt in frusta facilè cæderentur, ac faciliùs diruerentur. Titus Liu. Plutarchus & alij. 57

Ad vulnera quæuis præstantißimum est, ac paratu facile, sequens remedium. Sumuntur picis Græcæ, sulphuris & olibani albi, singulorum partes æquales: teruntur, ouorum albuminibus excipiuntur, & vulnerum labris ritè adductis, abstersóque sanguine, super linteolo imposita eidem vulneri applicantur, fascia deligantur, & dies aliquot ibidem manere permittuntur. Res mira & probata. 58

Dentium stuporem, quem Græci αἱμωδίαν vo-
59 cant, portulaca mansa dissoluit, Aphrodiseo teste. Quod etiā præstat salis defricatio, vel quidpiam recentis casei ouilli dentibus stupefactis attritum. Addo quòd in ὀδονταλγίᾳ, seu dentium dolore, nullum præsentius inuenias remediū emplastello facto ex pice vulgari, aut resina liquefacta cum puluere aluminis & nucis quam gallam nuncupant, modò arteriæ temporali paulò supra dentem excruciantem calidum apponatur, & ibidem pernoctare sinatur, vel dies aliquot gestetur. Sed id maximè locum habet in excarnificatione dentium maxillarium & superioris ordinis. Experto, vt dicunt, crede Roberto.

60 Dionysius Heracleotarum tyrannus tali sopore fertur laborasse, à quo nisi acubus punctus excitari non poterat. Has verò ex medicorum consilio, diuersas sibi comparauerat pro corporis obesitate: Athenæus.

61 Veteres caput ob mentis domicilium, ceu rem sacram valde obseruabant. Vnde per caput iurabant, & sternutantibus salutem precabantur: vti etiam hodie fieri solet. Autores sunt Aristot. Plin. & Athenæus. Quod videant, qui consuetudinem eam salutandi sternutantes, Gregorio Pontifici ascribunt.

62 Lilia rubescent, vt Florentinus docuit, si eorum bulbi diligenter aperiantur, & rubro quo-

piam colore ~~puluerato~~ impleantur, eiúsque intinctu saturentur; & demum pingui solo ac stercorato committantur: Sed cauendum, vt antea cõmonui, ne bulbi quouis modo sauciëtur, & colores suspecti sint.

~~Qui vrticam in manu habuerit cum penta-~~ 63
~~phyllo, securus erit ab omni phantasmate & metu.~~ Si verò vtrumque teratur cum succo semperviui, seu aïzoi, & ex eo manus inungantur, proijciatúrque magma in aquam piscosam, missæ manus in eam, piscium agmina ad se allicient. Idem fiet si in piscatoriam fiscellam, vel sagenã, aut reticulum, imponantur huiuscemodi miscellanea. Ex quodam libro Secretorum Hermetis nomine.

Limacius lapis vnus, vel alter linguæ subdi- 64
tus, miram vim obtinet in cienda saliua. Quapropter aridis & siticulosis, necnon febricitantibus, in ore volutari debet. Pollet eadem vi crystallus, si subinde frigida maceratus ori immittatur. Adhæc portulaca, semper viuum, aut cucumeris semen decorticatum & ad hunc modum linguæ superpositum. Experimento constat.

Oleum ex semime lini & sesami excerptum, 65
omnium aliorum est leuissimum, & nunquam frigore concrescit: quod aliis non est concessum. Illi nihilominus supernatat vinum ardens, seu aqua vitæ: Lemnius.

66 ~~Certè constat experientia, infantem eum qui continuata serie masculorum septimus in lucem prodit, strumas seu scrophulas, vel solo attactu curare. Quod etiam Christianissimis regibus nostris Gallicis contingit, quod in priuilegio Dei concessum est.~~

67 *In quo signo fuit Luna genituræ seu natiuitatis alicuius hora, illud in conceptu eiusdem oriebatur. Et in quo signo inuenta fuit in conceptu, illud, aut eius oppositum, exoritur in partu, & natali hora, vt scribit Ptolem. ex sententia Hermetis. Quæ res ad probandam vxorum fidem coniugalem, habendásque serio calculo natiuitates, non parui est momenti, modò certò constet de die & hora conceptus. Quam facilè adnotare possunt, qui Veneri parcè, & veluti ex numerato & præscripto indulgent. Sed mulierosis hoc opus, ille labor.*

68 *Vrticæ in mortario contusæ, addito momento vnguenti διὰ αἰγείρου, quod populeon vocant, arteriis temporum, ac metacarpij applicantur: remedio præstantißimo ad extinguẽdum ardorem siriasis infantulorum, plùs minùs biduo, modò singulis quaternis horis innouentur. Langius.*

69 *Conseruandis eduliis si sal desit, aut salsugo, non incommodè vti aceto licebit: sed non tam diuturna vi. Nisi enim post aliquot menses priori effuso, recens condititiis rebus infundatur,*

mucore, limóque obducuntur. Lemnius.

Stillatitia aqua asteris attici, vel potiùs, actici, epota, aut vuluæ indita, mulierum alba profluuia mirificè sistit. Adeò, vt eius quoque diutina iniectione, corruptæ ab incorruptis vix dignosci poßint. Quod efficaciùs & celeriùs fiet, si eius decocto insideant, vt mihi retulit, qui se expertum dicebat. 70

Sal Veneris genuinum vigorem non solùm titillat, sed etiã fœcundum reddit. Ob id Aegyptij suos canes ad coitum inertes, salsamentis ad Venerem alacriores reddebant. Naues quoque maritimæ, Plutarcho & Plinio autoribus, tam immensa murium prole & fœcunditate onerantur, (sicuti antea scripsimus) vt non desint autores, qui fœminas absque masculi coitu, solo linctu salis concipere affirment. Et hinc nimirum poetæ Venerem ἁλιγενῆ, hoc est, è sale & mari natam finxerunt. 71

Ad purpurandum faciem pallidulam, & decolorem venustandam, sume santali rubri, & aceti acerrimi bis distillati, vtriusque quantum voles: misce & igni lento coque, addito aluminis momento, habebis rubricam tingendæ faciei perfectißimam. Quam si odoratam voles reddere, inijce musci tantillum, vel odoris alterius qui tibi arridebit. Ex artificiis cuiusdam Itali. 72

73 *Tithymalorum ſuccus lacteus, vi adurente & cauſtica verrucas abolet. Pari effectu hermodactylus ac ſabina in puluerem redacta, & oxymelite ſcyllitico excepta, vel calendulæ ſucco remiſta clauos, & callos, etiam in pudendis partibus, delent, quum à fœdo cõcubitu oborti ſunt.*

74 *Eraſiſtratus medicus deprehendit ex pulſu Antiochum Seleuci regis filium, amore Stratonices nouercæ adeò tabeſcere, vt niſi indulgentia patris, voti compos factus fuiſſet, vitam cum morte mutaſſet: Autores ſunt Valerius Maximus, & Galenus. Qui etiã eiſdem indiciis agnouit, Iuſtam Boetij viri Romæ Conſularis vxorem, Pyladis in theatro ſaltantis amore flagrare & languêre.*

75 *Si flores coloratos habere ſatagis, illos in cadis, vel fictilibus vaſis, ſelectâ terrâ, eáque fœcunda, planta, & manè ac veſperi, aqua, quibus viſum erit coloribus intincta, irriga, ſed noctu à frigore defende. Vbi Sol lucebit, in apertum profer, & apricari ſine. Si diſcolores fieri optas, diuerſis aquis diuerſóque tempore id aggredere. Ioan. Baptiſta Porta.*

76 *Chelidonia planta cum corde talpæ capiti illius qui grauiter ægrotat ſuppoſita, ſi periclitatur, alta voce ſtatim clamabit, aut cantabit: ſin minùs, plorabit. Addo ex vetuſtiſſimo commẽtario, quòd ſuccus hyoſcyami cum ſanguine iu-*

uenis leporis mistus, & in leporina pelle consu-
tus, fertur omnes lepores congregare, qui fuerint
in eo tractu vbi sepultus iacuerit: nõ secus quàm
matrix canis, alios canes. Sunt qui mihi affirma-
rint id verum esse.

Pleræque mulieres grauidæ ex leporis inspe- 77
rato occursu, obtutúve, aut desiderio pulpamenti
eius, infantes pariunt labello supremo bifido, &
bifurcatim secto. Id quod experientia quotidiana
confirmat.

Morbus qui cœperit cùm Luna fuerit in eo 78
signo quod malefica aliqua tenuit in genitura,
siue in quadrangulo, aut diametro eius, grauissi-
mus futurus est: si autem malefica respicit, pe-
riculosus. Sin in loco vbi geniture tẽpore bene-
fica fuerit, sine periculo erit. Autores Ptolem.
& Claud. Galenus ex doctrina Aegyptiorum,
& maximè Mercurij Trismegisti.

Troiani belli tẽporibus, Græci experrecti manè 79
vtebantur ἀκρατίσματι, id est, ientaculo, sed
frugi. Deinde hora tertia diei ab ortu Solis, ἀρί-
στῳ, hoc est prandio. Ad vesperam verò, ἑσπε-
ρίσματι, id est merenda. Demum post Solis oc-
casum, δείπνῳ, hoc est cœna. Athenæus & Suidas.

Ouum in aceto acerrimo triduo maceratum,
aut paulo plus, testam adeò teneram & mollem 80
exhibet, vt per annuli angustiam facilè adigi
posit. Idem calida aqua demersum induratur.

Addo quòd silex eodem aceto edomitus septem dierum spatio, digiti attritu in puluerem resoluitur. hinc nihil mirum si (vt diximus) Annibal Alpina saxa soluit aceto.

81 *Decoctum foliorum & seminum cannabis, terræ inspersum, vermes & lumbricos, si qui subsint, ad eius superficiem allicit. Idem semen hyeme gallinas fœcundas reddit. Et cannabina folia in farinam versa, inebriantem potum faciunt. Cardanus.*

82 *Antiqui ne vina lentescerent, & pinguia ac pendula fierent, aquam marinam, aut salem addebant: qui suo calore & pondere fæces ad fundum secum deferebat & ita vina defæcatiora reddebat. Autores sunt M. Cato, Colum. Plin. & Græcorum geoponici.*

83 *Aqua reddens faciem iuuenilem. Accipe sulphuris viui vnciam vnam, olibani albi vnc. duas, myrrhæ vnc. totidem, & ambræ drachmas sex. Redigantur singula in puluerem, deinde commisceantur, & addita libra vna aquæ rosaceæ, distillentur in diplomate, seu balneo, vt vocant, mariæ. Excepta aqua seruetur in vase ad vnguem obturato. Cum vti voles, tinge in ea linteolum album, quo faciem ablue ante somnum, & manè hordeacea aqua, aut fontana, deterge: adeò venusta & limpida erit facies, vt ab omnibus miretur & exosculari desideretur.*

Ex quo-

Ex quodam libro decoris muliebris.

Oleum tartari factum ex fæce vini generosi, ferrum ilico emaculat, detersáque omni rubigine, eximium splẽdorem ei conciliat. Faciei lentigines obliterat, & fœdas omnes pustulas quæ frontem mentúmque deturpat, vi abstersoria emendat. Ex quadam matrona fucorum magistra. 84

Rosarum radices & propagines vnà cum genitali earum terra inter genistas & sparta translatæ. flauescentes rosas præbere traduntur, Bapt. Porta. Est alia via quæ per terebrationem fit, de qua ne verbum quidem hîc à nobis expectabis, vt aliis suum demus locum. 85

Hyoscyamus pestiferis bubonibus admotus, illos fertur disperdere, vel, vt quibusdam placet, dispergere. Et si quis ante illorũ emersum plantã eam secum habuerit, nusquã à bubonibus corripietur. Radix trita & podagræ ischiadi ve calidæ) apposita, maximoperè iuuare fertur, quòd sit Ioui mancipata, qui vnus coxas ob Sagittarium, & pedes propter Pisces sibi vendicat. Ex vetustissimo Secretorum libro. 86

Si guttæ aliquot aquæ vitæ scriptorio atramẽto misceantur, nunquam frigore constringetur. Et si succo maluæ, aut mercurialis, manus oblinas, citra læsionem plumbum liquefactum tractare poteris, modò celeri motu id perficias. Quod credere tutius puto, quàm experiri. 87

88 *Qui ad rem quampiam aptus est, habet profectò & huiusmodi significationis stellam admodum potentem in sua genitura. Et qui sciens est, potest multos stellarum effectus auertere, quando naturam earum nouerit ac seipsum (à cœlo monitus) ante euentum præpararit:* Claud. Ptolem.

89 *Iulius Capitolinus refert Antoninum Pium Cæsarem iam senem & silicernium, manè antequam saltatores venirent, solo pane sicco robur virium sustentâsse. Addo, quòd* Democritus *morti proximus solo eiusdem panis & mellis cocti odore vitam prorogauit, donec* Thesmophoria *Cereris sacra finirentur: Athenæus & Diogen. Laertius.*

90 *Aceti vsus tã intrà, quàm extrà assuefactus (vt fieri solet per cõtagia pestis) incommoda parit plurima: nisi aquæ rosaceæ, aut vini optimi, vel croci momẽtum illi remisceatur. Sed de his multa in nostris cõtra pestẽ Secretis & auxiliis.*

91 *Sycomori lignum in aëre nunquàm siccatur: in ripis fluuium & aquarũm gurgitibus celeriter. Addo quòd baculum ex silere libenter ferunt rustici, quia serpentes hunc fruticem fugiũt, Plin. Addo quòd hyoscyamus viridis sub ceruicali positus, somno conciliando prodest: perinde atque plantas pedum inungere gliris pinguedine, vt Aetius tradit.*

Virtus rosarum purgatrix consistit in supernis earũ partibus, vt etiam violarum: astrictoria verò earundem facultas & roboris altrix, in internis delitescit. Sic vrticæ vis adurens, superficie tenus manet: internè verò tantum frigoris latet, vi contusa vrtica, & arteriis brachij temporúmque applicata, febris feruorem extinguat in corde, vt alibi adnotauimus. 92

Regum pocula ex cornu olim fuisse, autor est Philostratus. Vnde ἀπὸ τοῦ κέρατος, id est à cornu, cratera deduci contendunt. Tradit insuper Theopompus, boues apud Pæonas tam magna gestasse cornua, vt tribus aut quatuor vini sextariis vix adimplerentur: ex iisque reges ac proceres pocula conficerēt, labris eorum auro & argento obductis. 93

Ad maculas faciei obliterandas plurimùm pollet lupinorum farina, cum felle capræ, succo limonum, & alumine zucharino. Miscentur omnia, & fit vnguentum, quo tanguntur maculæ, & paulatim abolentur. 94

Ne vinum, æstiuis mensibus, & per Caniculæ incendia, citò in congiis & amphoris vapescat, sed suaue sit ac summè frigidum, collocetur vasi oenophoro in labro aqua frigida oppleto, deinde sal petræ aut nitrum illi inspergatur. Tanta frigiditate vinum imbui continget, vt vix dentes ferre possint: Lemnius & Langius. Sunt qui 95

albuminibus ouorum vtantur, loco nitri, aut salis petrae.

96 *Florem vetonicae coronariae (oilhetum vulgus Gallicum nuncupat) caeruleo colore sic intinges: Caudicem intibi erratici qui insigni sit crassitudine, radice tenus seca, & facta fissura in eccentrismo sobolem floris à radice euulsam defige. Id vbi factum erit, vimine constringe, ac terram putri fimo subactam circum-aggera & opportunè riga, Bapt. Porta.*

97 *Crystallinus lapis in tenuissimum pollinem deductus, & ex iusculo quopiam, aut vino, mulieri lactanti exhibitus, illius vbera lacte plurimo foecundat. Sic vnionum puluis contra cardiacum affectũ valde pollet, modò veri & orientales fuerint vniones.*

98 ~~*[illegible] volueris [illegible] muscas [illegible] loco vt [illegible] amplius [illegible], fac imaginem muscae in lapide [illegible], vel, vt habet codex meus, figuram in lamina aeris, cupri, aut [illegible] muscam, [illegible], & serpentem, secunda facie Piscium ascendente. Et inter [illegible] dicas, Haec est imago quae omnes muscas exterminat in aeternũ. Deinde sepelies eam [illegible] domus, vel suspende ad aliquem locũ illius. Si habueris adhuc quatuor similes, & in quatuor angulis domus sepelieris, vel suspenderis, aut inter parietes occultaueris, [illegible] possint inferri, donec [illegible] erit.*~~

Sed hæc expositio debet fieri prima facie Tauri ascendente, sic enim nulla musca ingredietur, nec remanebit. Experimentum vidi, inquit Richomeus, in domo Adeberi regis sapientiss. & in magia naturali exercitatiss. In cuius palatio nec musca nec vermis aliquis nocens aut molestiam adferens. Quod vt explorarem, ait, produxi ibi muscas viuas, quæ illico interierunt. Hactenus ille.

99 *Mures extinguentur, si cum aliquo delectabili cibo illis proposito misceatur argentũ viuum extinctum, aut plumbum vstum, vel squamma ferri, aut helleborus niger. Addò quòd vermes ac venenata omnia fugãtur suffitu aliorum animalium eiusdem speciei, vt scripsit Rasis.*

Ex vino debili sic facies generosum, Accipe foliorum callitrichi & seminis apij ac fœniculi quantum potest manus capere, & dolio immitte. Si turbidum erit, sic clarum reddes: Sume sex aut septem ouorum albumina, quæ vino iniecta baculo diligenter moue & coagita. Ex secretis periti cuiusdam & diuitis œnophylacis Aureliani. 100

ANTONII MIZALDI MONLVCIANI MEMORABILIVM Centuria IIII.

1 SANEQVAM memorabile, & admirabile mihi est quòd ab Aeliano scribitur: Cùm lupus, inquit, maxima magnitudine in ludũ literarium inuasisset, & de manibus Gelonis Syracusani pueri tabellas rapuisset, Gelon de sella surgens, feram nullo timore diligenter & acerrimè insequebatur, tabellas suas ex illius ore detrahere satagens. Posteà autem quàm hic extra tabernam ludi literarij fuisset, illa quidem labem fecit: & repentina ruina cõcidens, pueros supra centum vnà cum præceptore confecit & oppreßit: solo Gelone, diuinæ prouidentiæ munere, ex sodalibus suis superstite. Qui quòd à lupo occisus non fuerit, sed potiùs seruatus, magnam profectò habet admirationem. Non igitur rationis expertia deus negligit, imò verò chara habet, cùm diuino extinctu partim ex his regnum præsignificarit, partim ex impendente periculo seruarit.

2 Priscæ religionis sacerdotes, dæmonum antistites, vt prætextu religionis ditescerent, finge-

bant deos excruciare homines morbis. De quorum numero epilepsia, ob id sacer morbus dicta, censebatur. Autor Hippocr. in libro de sacro morbo, & de virginum morbis. Adhæc Galen. lib. prognostic. vt adnotauit Ioannes Langius.

Membrum ferro percutiendum nō est, quùm Luna signum tenuerit quod membro illi dominatur. Addo quòd defectus luminarium in cardinibus genituræ, annuarúmve conuersionum noxius est. Et Venus nato voluptatem adfert in membro, cui signum in quo ipsa est dominatur: Idem & in cæteris stellis: Ptolemæus. 3

~~Si forex, lacertus, mustela, vel tale quid ex inopinato grauidæ mulieris corpori insilijt, aut fraga, cerasa, [illegible], vel vuæ acinus illi parti eius inciderint, confestim notam fœtui imprimi contingit, illi maximè membro quod attigerint. Nisi fortè mulier in ipso momento quo hæc corpori ingruunt, derepente absterso membro, posticæ, aut remotiori parti corporis manum admoueat: Lemnius.~~ 4

Carnes ad Lunæ radios noctu mactatæ, vel expositæ, teneriores, coctúque faciliores euadūt. Nam Lunæ astrum ad cibariorum concoctiones plurimùm confert: quæ nihil aliud sunt quàm putrefactio quæd.ã. Hinc ligna ad Lunæ splendorē cæsa citiùs putrescunt, & fructus celerius maturescūt: Autor Daphnus medic. apud Athenæū. 5

6 *Aqua ardens, quàm etiam vitæ aquam appellant, in præseruandis rebus, & à putredine vindicandis summè est efficax. Si enim carnes ac pisculenta quæque ea imbuantur, à corruptione & vermiculis immunia euadunt.*

Si folia taxi comederint iumenta, moriuntur:
7 *si verò ruminantia animalia degustauerint, nihil incommodi sentiunt, Theophrastus. Quanquam Plinius fraxino, id adscribit quem fefellisse potuit nominũ affinitas & vicinitas. Nam Græci fraxinum milean, taxum verò milon vocãt.*

8 *Nouit alter vnio Cleopatræ nouissimæ Aegypti Reginæ, tabifici aceti vim & acredinem, quo nec magnitudine, vt tradit Plin. nec cãdore parem vnquam spectauit Oriens. Dum enim superbo fastu, vt reginã decet meretricem, M. Antonio Consuli Rom. obiiceret, facta etiamnum sponsione, se soli vna cœna centies sestertiũm absumpturam, vnionem ex aure detractũ, qui tanti æstimabatur, nimirũ ducentis & quinquaginta milibus coronatorum, aceto liquefactum, re vera absorpsit. Autores sunt Plinius, Macrob. & alij.*

9 *Ex tamarisco & fraxino tornati calices à medicis valde probantur. Nam hic venenis & item calculo, ille verò spleni obstructo præclarè medetur. Possunt etiam ex ligno guaiaci aduersus luem veneream componi remedio præ-*

ſtantiſſimo. Ioan Langius.

Ad diluendum faciei nimium ruborem, Accipe vncias quatuor nucleorum perſicorum, & ſemin. cucurbitæ excorticatorum vnc. duas, tere, ac fortiter exprime, vt oleaginoſum liquorem elicias, quo manè & veſperi faciei carbunculos ac rubores tinge, & paulatim diſparebunt, vel plurimùm emendabuntur. 10

Si quis integras & illibatas caſtaneas diu ſeruare volet, illis nuces iuglandinas remiſceat. Humorem enim excrementitium & vliginem omnem, vnde carioſæ efficiuntur, penitus abſorbebunt, & ſitu obduci prohibebunt. Sed de his multa in noſtris hortorum Secretis. 11

Si rapæ ſeruntur raræ, effœminantur: ſi verò denſæ, maſculeſcere omnes aiunt. Tradunt inſuper quòd quantò recentiora fuerint cucurbitæ & cucumeris ſemina, tantò maturiùs naſcuntur: & petrapium, aut petroſelinum, ex veteri ſemine celeriùs prouenire, quàm ex recenti: vti etiam naſturtium. 12

Aganice, vt Plutarchus refert, Hegetoris Theſſali filia, ſiderum defectus in pleniluniis, perita, ac temporis quo Luna obiectu terræ vmbrâ obnubilaretur gnara, quum hæc mulierculis credulis, præſaga futuri prædiceret, Lunam præcantatione cælo ſubducere credebatur. Hinc illud Virgilij in Damone exiit, Carmina vel cælo 13

possunt deducere Lunam.

14 *Polygonum, seu corrigiola, solaris censetur esse planta. Ex quo affectibus cordis, necnon oris ventriculi, quem prisci cardiam nuncuparunt, summè auxiliatur, propter Solem & Leonem, qui vtrisque præsunt. Iuuat etiam nephreticos, & calculi, vel coli doloribus excruciatos, potu, aut iniectione. Sunt qui probato euentu mihi confirmarint, etiam valde prodesse ad hæmorrhagias.*

15 *Quisquis genituræ suæ dominatores, aut ascendens in signis humanis non habet, ab humanitate alienus, etiam sibi ipsi erit. Et quicunque Martem habet in horoscopo, seu ascendente suæ genituræ, omnino cicatricem in facie accipiet: Ptolemæus.*

16 *Hydrophobi qui ex canis rubidi morsu aquam appetunt, & eandem reformidant, si inopinato subitóque impulsu aquis mergantur, metus metu discutitur, & tali symptomate liberantur: Lemnius.*

17 *Ruta & mentha dum virent, flatus ac Veneris pruritum excitant: siccata verò, vel frixa, & præcipuè semina, eosdem discutiunt, Venerísque impetum frangunt, & gonorrhœam sistunt. Hinc nimirum ad castitatem seruandã, olim mystæ sacris initiati ruta vtebantur. Autores sunt Nicander, Hippocr. Diosco. Galenus, & alij.*

Per rigidum & asperum gelu, crus brachiúmue, offendiculo & lapsu minimo facilè frangitur. Quòd ex siccitate aëris ambientis, ossa etiam rigescant & fragilia reddantur. Id quod in candelis ex cera, vel seuo, compactis obseruari potest: contrario modo quam in humido cœli statu: in quo omnia lentescunt & flexibilia fiunt. Lemnius. 18

In præseruandis edulis, si sal, acetum, aqua vitæ, vel salsugo ad id opportuna, defuerint, puluis cymini, aut carui, vt vocant, præsentaneo erit auxilio, si illo defricentur, & recondantur. Proderit etiam mel, sed non ita efficaciter. 19

~~*Ad continendum sanguinem qui immodicè fluit, hanc præcantationem docet Cardanus: Sanguis mane in te, sicut fecit Christus in se. Sanguis mane in tua vena, sicut Christus in sua pœna. Sanguis mane fixus, sicut Christus quando fuit crucifixus: ter repetendum est.*~~ 20

Ficus arbor vaporem adeò acutum & incisiuum spirat, vt carnem gallinæ in ea suspensam maturet, coctúque perfacilem reddat: Plutarch. & Aristot. Idem continget si sublatis ex volatilibus pennis, aut detracta pelle ex animantibus, illas in tritici aceruo, vnum alterúmue diem diligenter consepeliueris. Experientia confirmatum. 21

22 Veterum medicorum instrumenta cornea erant, cornibus liquores mensurabant, cornibus in scarificatione pro cucurbitulis vtebantur: & cornibus, Galeno teste, clysteres administrabantur. His addam quòd non solùm monocerotis cornua, sed ceruorum quoque, contra virus efficacia esse experimento constat. Nam illorum scobe vermes infantium necantur, & accensorum nidore serpentes fugantur, vt tradunt Dioscor. Plin. & alij.

23 Aduersus faciei serpiginem & aliarum partium corporis (Galli dertas vocant) accipito radicem lapathi, seu rumicis, eámque particulatim concisam, diem vnum in albo & acri aceto macera, deinde extrahe, & serpiginosum locum ter vel quater omni die sedulò confrica, & in acetum toties remitte: vel quod satius erit, nouas radices substitue. Experimento frequenti probatum. Sunt qui idem certò promittant ex radicibus borraginis, à ieiunio laborante præmansis, & diu, identidémque illitis. Facilis erit experientia.

24 Corruptum vinum, pingue & pendulum restauratur infuso lacte bubulo modicè salso. Sunt qui alumine, sulphure & calce id tentent, non sine graui bibentium pernicie. Quod vt vitari poßit, grana iuniperi & iridis radix vnà sunt admiscenda. Lemnius.

Amygdalæ naſcentur inſcriptæ, ſi tandiu cum ſuo putamine & teſta macerentur, donec laxatis clauſtris nucleus abſque vlla noxa & fractura excludi poſsit: vbi exemptus erit, præacuto ſtylo, quidquid allubuerit, ſatis profundè in eo ſculpetur vel deſcribitur, tenuique arborum membrana aut papyro inuoluetur. Ex Geoponicis. 25

Verbenæ radix appenſa collo eius qui ſtrumas patitur, mirum ac inſperatum adfert præſidium: quòd Veneri ancilletur, quæ collo præeſt, propter Taurum eius domicilium. Ob id etiam Veneris deſideria augere traditur geſtata, vel ex vino hauſta. Addunt magiæ naturalis profeſſores eandem verbenam Sole per Arietem ſpaciante collectam, & granis pæoniæ ſociatam, tritam, & ex vino albo percolato hauſtam, epilepticos miraculo quodam ſanare. Res me dictante, multis experta, quam ex vetuſtiſsimo libro de herbis ſeptem Planetarum, Hermeti aſcripto, fideliter decerpſi. 26

Topazij gemma cote medica attrita, ſuccum reddit ad oculorum morbos apprimè vtilem, ſi eo illinantur. Ille idem hydropi aduerſatur, ac tabeſcentibus medetur. Autor Epiphanius Cypri epiſcopus in opuſculo de 12. gemmis quæ erant in veſte Aaronis, ad Diodorum Tyri præſulem. 27

28 *Comprehensæ, haustæque sub ipso conceptu imagines, vel subitò oborta rei cuiusque cogitatio, creditur effingere similitudinem in fœtu, ac formas miscere. Hinc auorum alios, alios patrum, plerosque autem cognatorum effigiem ostentare videas. Ideóque in homine plures, quàm in reliquis animantibus sunt differentiæ, ac discrimina: Plinius.*

29 *Maturitatis muriæ experimentum id erit: Vbi dulcem caseum in eam demiseris, si pessum ibit, immaturam: si verò emerget, maturam esse scito. Columella. Addam ex Plinio, etsi πάρεργον, quòd lapis exemptus è capite piscium qui aselli seu ὀνίσκοι vocantur, nobis verò merlucij, febrem tollit adalligatus.*

30 *Didymus medicus extracto sanguine è pedis pollice, labra epileptici inungebat. Et Orpheus atque Archelaus contaminabant faciem sanguine ex quacunque parte corporis educto: atque ita epilepticos exurgere testati sunt. Hollerius ex Plinio. Quod nos etiam antea scripsimus.*

31 *Qui ab æstu faciem defendere satagunt, ne fusca fiat, ij antequam sub Sole ambulent, vel equitent, illam ouorum albuminibus, cum tantillo amyli agitatis & remistis loricare debent: & peracto itinere, aqua hordei tepida, vel simplici, eluere, ac tectorium illud deponere. Res mulierculis valde expetẽda, quæ cupiunt faciem*

votis componere amantum.

Tradit Pomponatius priscos exorcistas, quos 32
adiuratores appellant, ante coniurationem expurgasse ab atra bile corpora obsessorum à spiritibus. Nam geminis morbis vt plurimùm infestantur, animi nimirum, & corporis: illos curat ecclesia, hos verò opportuna medicina.

Poculum ex hedera, cissybium dictum, ra- 33
tione duplici conuiuiis summè est accommodum: imprimis, quòd hedera vini temulentiam arcere fertur: deinde quòd cauponum fraudes, qui vinum aqua miscent, eo poculò deprehenduntur, sicuti deinceps ostendemus ex M. Catone, & aliis.

Olibani & lardi suilli partes æquales vitreato 34
fictili coquuntur, & ad linimenti consistentiam per setaceum excernuntur. Hoc si pediculosum caput inungatur, proculdubio immune euadet à pediculis. Eritque præsidium eam in rem & propugnaculum multò tutius, quàm ex vnguento enulato. Quo nihil perniciosius in scabioso & pediculoso paruulorum capite, propter argentum viuum, quo scatet. Nam hinc sæua oboriri vidimus symptomata. Quod inconsultis matribus & nutricibus, quæ illo vtuntur, scriptum sit.

Elephantiasi correptos deprehendes ex lotio, 35
cui plumbi vsti cineres inspersi sint. Nam si subsidunt, nullum inest contagium: sin fluitant, &

in vrinæ superficiè hærent, certissimæ labis signum ostendunt: Lemnius.

36 *Ex Quintiliorum georgicis siccos & inaquosos cucumeres ad hunc habebis modum. Vbi scrobiculum foderis, in quem illorum semina depositurus es, dimidium altitudinis eius, paleis aut sarmentis exple, ac ita planta, terra desuper regesta, absque vlla rigatione.*

37 *Semina rosæ, cum seminibus sinapi & pede mustelæ suspensa inter ramos infœcundæ & parum feracis arboris, illam mirum in modum recreare, ac fœcundare traduntur. Et si brassica ægrotet, ac veluti languens tabescat, eodem præsidio reualescet. Addo, quòd pisces turmatim sectabuntur rete hisce miscellaneis comitatum. Ex cuiusdam aulici secretis, & experimentis, vt dicebat.*

38 *Tradit Aristot. & post eum Albertus, quòd smaragdus collo adalligatus, epilepsiam impedit, & quandoque penitus curat. Hinc fit, vt nobiles collo natorum suorum hunc lapidem libenter appendant, ne epilepsia tententur.*

39 *Circa tertium à conceptu mensem vitium grauidas infestat, quod malaciam & picam nuncupant. In quo carbones, putamina, cretam, testacea, aliáque esui inepta, auidè concupiscunt: nonnunquam etiam carnes humanas: quæ si denegentur, cùm matrem, tum fœtum, in præsen-*

taneum

taneum vitæ diſcrimen adducunt, ſicuti paulò antè vnâ & item alterâ hiſtoriâ confirmauimus. Malum hoc potiſsimè inualeſcit, vt tradit Lemnius, dum infanti crines emergere incipiunt, & femella vtero geſtatur.

Aqua in qua flores amarulenti perſicæ arboris 40
ſepties infuſi ac macerati fuerunt, cum ſacchare ad zulapij conſiſtentiam & ſpiſſamentum cocta, vermes vnà cum excrementis aſtrictæ alui foras efficaciter protrudit. Langius.

Pallidæ mulieres, graciles, macilentæ, necnon 41
fuſcæ, quas Gallicum vulgus brunetas appellat, rubicundis & obeſis petulantiores, ſalaciores ac magis prurientes eſſe ſolent. Quod proſpiciant qui compedibus matrimonij vinciri quærunt, & muliebri capiſtro adalligari.

Si cortex tollatur à vite, minorem fæcem vi- 42
num eius reddet. Ob id muſcus in ea repertus expurgari & corradi debet, vt tradit Pallad. Adde ex Plinio, quòd ſi fabam Luna plena ſeras, & lentem ac viciam à xxv ad xxx. à limacibus erunt immunes. Sed pro pabulo quidam ita ſerunt, & pro ſemine id vere nouo aggrediuntur.

M. Bruto exercitum ex Aſia traiecturo ſpiri- 43
tus quidam nocte aſsidebat, & percontanti quis eſſet, reſpondit, Malus tuus ſum genius, quem in Philippis Theſſaliæ campis videbis. ibi Brutus in conflictu occubuit. Plutarch.

44 *Pocula ex vitro conflata eo nomine sunt metallicis salubriora, quòd nulla sulphuris, argenti viui, plumbi, aut cerusæ virulentia participent, & suo congenito frigore saporem vini probè seruent. Langius.*

45 *Si succum limonum misceas cum pauxillo salis communis, habebis aquam præstantissimam ad delendas maculas ex manibus artificum, & erugandam, dealbandam, emolliendámque cutim: maximè, si post loturam non detergeatur. Valet etiam contra vstiones à Sole, & alia pleraque experiundo dignoscenda. His addam quòd flores rorismarini in vino albo macerati & leuiter feruefacti, faciem summè venustant, anhelitus suauitatem conciliant, caput roborant, ac ventriculum expurgant, si iusculum decoctionis eorum à ieiuno sorbeatur. Arnald. Villanouanus.*

46 *Indubitata recuperatæ valetudinis argumenta sunt, quando partes genitales prurire, ac tentigine affici incipiunt, licet reliqua membra flaccida sunt ac debilia. Sed tunc à Veneris conflictu summoperè cauendum, ne fiat quod dicunt, error peior priore.*

47 *Rosam viridem, luteam, vel cæruleam reddes, si eius caudicem iuxta radices findas vel terebres, & fissuram, foramén've, quo visum tibi fuerit colore impleas. Verbi gratia, ærugine si viridem rosam habere satagis: indico lapide trito,*

vel azuro, si cæruleam: croco, si luteam, & ita de reliquis. Sed diligenter prospice ne auripigmentum, aut venenatum colorem alium intrudas: Nam si plantam vel fruticem non enecat, florem inficit. Tum demum fissura est deliganda, & vt decet, emplastranda, obturandúmque foramen, & contra externas iniurias armandum, quo docuimus modo, in nostris medicandorum fructuum variis artificiis: & in Opusculo de arborum diuersa insitione.

~~*Tradunt Persarum magi ex saluia sub fimo putrefacta, dum Sol & Luna secundam faciem Leonis occupant, quem vermiculum procreari: cuius [illegible] cinis lampadis [illegible], domum serpentibus plenam esse imponi. Hermes.*~~ 48

Multorum experimento compertum est, sapphirum ad arteriam ligatum, febrilem ardorem mitigare: & è regione cordis gestatum, à pestilenti cõtagione & venenis tutum reddere gestantem: adhæc, corallium de collo epileptici pendens, casum eius prohibere: Rasis, Albertus, & alij. 49

Si oua citra operam galli edita (subuentanea vocant) gallinæ fouenda supponantur, citius putrescunt, quàm animentur. Quæ vero gallina à gallo calcata peperit, post vndecimum diem ab incubitu pullos proferunt, qui, antè quàm putamen abrumpatur, pipire solent: Lemnius. 50

51 *Purpureus mulierum color si fucatus est, deprehenditur commansis granis cymini, vel nucleolo allij demorso ab ipsis. Nam si natiuus est, durabit: si verò cerusatus, hydrargyratus, aut citrini vnguenti illitu conquisitus, statim obsolescet: Langius.*

52 *Nodi, cicatrices, claui, calli, glandulæ, & siquid laxatum, ruptum, fractum, conuulsum, solutúmque fuerit in aliqua parte corporis, omnia futuram aëris mutationem & tempestatem præsagiunt ex dolorum exacerbatione; vt plenius ostendimus in nostris Ephemeridibus aëris, & rustica tempestatum Astrologia.*

53 *Si cum lacertæ sepo halinitro, cuminóque farinam tritici miscueris, & gallinas eo cibo saginaueris, caro illarum adeò pinguefaciet homines, vt præ crassitudine & adipe disrumpi videantur: Cardanus. Adde ex eodem, quòd vlmi ac persici folia præter tempus decidentia, pestem in omni iumentorum & pecuino genere præsagiunt.*

54 *Suetonius autor est, Tiber. Cæsarem experrectum, etiam in tenebris, vt feles vidisse: & Seneca, Asinium Pollionem nullas à cœna solitum resignare aut legere epistolas: vt animo curis soluto & tranquillo cubitum iret, & ita se ad somnum componeret.*

55 *Aerea pocula damnantur, quòd æruginem, infestum stomacho virus, facilè contrahant: præ-*

cipuè si vinum, aut acetum illis infundatur. Aurea præstantißima sunt, quoniam cor roborant & exhilarant. Addo quòd poculum ex electro naturali conflatum (quod auro & argenti quinta eius parte constat) arcu in superficie eius interna masculoso, quo nitor ingenitus obsolescit, necnon stridore, virus infusum prodere fertur, ac præmonstrare. Langius.

Capillos aut barbam sic denigrabis: Accipe lixiuij communis quantum voles, cui infunde folia betæ, saluiæ, & lauri, cum myrrha & corticibus iuglandium viridium. Tum demum coque omnia, & ex eorum lixiuio barbam, vel capillitium laua: aut madefacta ibidem spongia, & nonnihil expressa, identidem tinge: miraberis effectum. 56

Venenati aëris contagia discutiunt nuces basilicæ, seu iuglandes. Quod verum esse indicat synthesis illa Mithridatica, quæ diatessárων dici potest. Recipit enim nuces binas, ficus totidem, rutæ folia xx. & salis granum. Hæc si quis ieiunus sumpserit, à venenis & morbis contagiosis eo die futurus est immunis. Vide gallicum libellum nostrum Secretorum contra pestem: inuenies illic quod placuisse queat. 57

Cucurbitæ, pyra, mala, cotonea, citria, aurantia & alia huiuscemodi, quam volueris figuram exteriùs præ se ferent, si vbi defloruerint 58

& primum sui rudimentum exhibuerint, in figuratum internè typum aliquem ligneum, testaceum, aut alterius materiæ incluseris, & deligaueris, donec iustum maturitatis gradum assequantur.

59 *Alectorius lapis magnitudine fabæ repertus in ventriculo decrepiti galli, fertur reddere gestantem gratiosum, constantem & audacem: necnon ad Veneris tractanda sacra ad vnguem factum. Idem sub lingua detentus, sitim sedat, vt multis experimentis compertum est: Albertus.*

60 *Morbus qui inuaserit eo anno quo eclipsis (cui dominatores sunt planetæ mali) in ascendente genituræ, vel annuæ conuersionis partiliter contingit, vel in loco hylech seu vitæ significatoris, exitiosus & lethalis esse solet. Idem fiet si in oppositione, vel quadrato ascendentis genituræ, aut conuersionis anni, vel significatoris vitæ, contigerit.*

61 *Carbones cùm fossiles, tum factitij, mephitim & graueolentiam exhalant, qua assidentes syncopi, atque animi deliquio, aut cephalalgia subinde periclitantur. Remedium est, sale conspergere dum ignescunt: aut ferri, vel chalybis aciem illis iniicere. Lemnius.*

62 *Citrium pomum scriniis impositum, vestiariam supellectilem à tineis inoffensam custodit. Quod etiam præstat ex syncero arietis sepo, candela,*

iisdem scriniis tenui linteolo inserta. Prodest succus eiusdem citrij aduersus deleteria pharmaca, addito seminum puluere. Nam venenum per ventrem extrudit, & habet prophylactici antidoti energiam. Autores sunt Theophrast. Dioscor. Galenus, Athenæus, & alij.

Aestate procliuiores in Venerem solent esse 63
mulieres quàm viri: quòd eo tempore calor illis augeatur, his verò flaccescat & elangueat. Qua ratione calorifica pleraque vt ruta & thymus, libidinem, humorémque seminalem in viris extinguunt ac resiccant, in fœminis verò exacuunt, illarum vligine consumpta. Lemnius.

Anseres, anates, ac reliquæ aquaticæ aues, sy- 64
deritide herba suis medentur incommodis: gallinæ helxine: grues iunco: pantheræ humano stercore: apri hedera, & ceruæ cinara. Addo ex Plinio, quòd apes cancrorum odore exanimantur, maximè si quis illos iuxta aluearia coxerit. Nam fœdos odores odio habent, & ob id acerrimè persequuntur eos qui tetra vnguenta redolent.

Si clauus ex ære Chalcitide conflatus suillis, 65
ceruinisve carnibus infigatur, eas à putredine illibatas, stiptica exiccandi facultate diu cōseruat, Plutarcho autore. Quod certa experientia nouerunt metallorum fossores, qui in scaptensulis versari solent, méque ea de re, inquit Langius, hæsitabundum facta fide confirmarunt.

66 *Autores ſunt Dioſcor. & Plin. alyſſum, hypericum & moly herbas in ædibus ſuſpenſas, veneficia ab hominibus & pecore, ne faſcinentur, perinde arcere, & amoliri, atque luporum capita ianuis affixa.*

67 *Capillos aurei coloris æmulos, vnà cum barba, ad hunc facies modum. Accipe fruſtula rhabarbari quæ à pharmacopœis deraduntur, & tanquam inutilia abiiciuntur. Ea in lixiuium decoctionis foliorum & ramorum viſci ex quauis arbore detracti, tandiu infunde & macera, donec emolleſcant. Facta expreſsione poſt leuem ebullitionem, ſpongiam eo lixiuio imbue, & capillitium identidem intinge, aut barbam, ſi viſum erit. Tum demum vtrumque calidis linteis ſicca: quod tutius eſt, quàm igni vel Soli exponere. Id vbi ſæpiùs egeris, abſque vlla offenſa optatum aſſequeris. Ex quodam Italo.*

68 *Si deſit commoditas æſtiuis menſibus vinum in ſubterraneas & profundas apothecas mittere, prohibebis ne vapeſcat, detrudendo in eius dolium lardi & ſuillæ carnis ſalſæ ſeſquilibram lino inuolutam, aut maiorem quantitatem, pro vaſis capacitate. Sed ita, vt dum vinum depromis, id vnà ad fundum vſque deſcendere patiaris, donec vas exhauſtum ſit. Fiet ita vt nec vinum à ſe degeneret, nec vapeſcat. Leuinus Lemnius, ſi bene memini.*

Nucem absque putamine sic habebis ex Africani artificio: Apertis eius carinis & putaminibus, nucleus à membrana intercursante excludatur, sed omni eius carne & pulpa illæsa. Tum demum carpto vellere, aut tenui cortice membrana, vitigeneisve foliis obuolutus, terræ committatur. 69

Corallium à collo dependens fluentem è naribus sanguinem retinet, valétque aduersus epilepsiam, & incomposita menstruorum effluuia. In puluerem solutum, & aqua dilutum, plantísque & arboribus respersum, illas recreare ac fœcundare fertur. Acceptum à quodã Hispano. 70

Hoc cuculo miraculum, inquit Plin. quòd quo loco primùm auditur, si dexter pes audiẽtis ibidem circunscribatur, & vestigium id effodiatur, non gigni pulices vbicunque spargatur. Addam ex Palladio, quòd apes non fugient, si stercus primogeniti vituli, oribus alueorum illitum fuerit. 71

Qui quarta Lunæ silentíque sidere & quarto 72
ab eiusdem exitu cum Sole, mulierem subigunt, si ex eo congressu illa conceperit, in auspicatæ vitæ principia fœtui eo fœlicius conciliabit, sed & in agendis rebus etiam felicẽ plerũque successum, in[illegible]. Lemnius. Hinc, obsecro, videant multi, quàm iniquè agant, qui vt suam expleãt per breuem libidinem, chara sua pignora natos,

~~ipsæ impedimentis obnoxias reddebant.~~

73 *Cotonea mala suo odore omnium deleteriorũ vires obtũdunt. Nã & Pharicum præsentißimũ venenum, vt tradũt Athenæus & Plutarchus, impositum disco cotonea resipienti, emarcescit, eiúsque vires omnino dispereũt, manifesta quadam ἀντιπαθίᾳ.*

74 *Negant canes fieri rabiosos gustato lacte eius mulieris quæ marem peperit, autor Plinius. Qui etiam tradit caput fascia mulieris ligatum, doloribus leuari. Addam ex Columella, herbæ sanguinariæ adeò grauem esse perniciem, quòd si eã depasta fuerit ouis, toto ventre distẽditur, cõtrahitúrque, & spumam quandã tenuem tetri odoris despuit. Celeriter sanguinem mitti oportet sub cauda, parte clunibus proxima.*

75 *Plerique noctambuli inter dormiẽdum, opera vigilantium exercent, tecta in sublime scandunt, per trabes & lacunaria oberrant, lectos aliorum adeunt, omniáque intrepidè audent, nec quidquam sibi timent. Autores sunt Albertus, Christoph. Marcellus, Langius, & Galenus: qui etiam noctambulum se fuisse testatur.*

76 *Ne quid ad gelida ganeæ pocula Græcis & Romanis deesset, niues ad æstatem vsque in subterraneis foßis, quernis frondibus, aut palea coopertas recondebant. Vnde Augustinus, Quis dedit paleæ tam frigidam vim, vt obrutas niues*

seruet: vel tam fermentam, & poma immatura coquat & maturet?

Cancer viuus sublimato vino, seu aquæ vitæ impositus, rubescit ac si percoctus esset. Et caseus ille non putrescit neque à muribus eroditur, in cuius coagulo pauxillum de cerebro mustelæ remistum fuit. Pictorius. 77

Vinum palato arridebit, & cùm odore, tum colore perplacebit, si malum medicum, seu citriũ caryophyllis vndique compunctum & armatũ, ita in dolio suspendatur, ne vinum attingat. Sic enim nullum saporem vapidum, aut mucidum cõtrahet. Si autem vinũ subacidum, vel acetum ad vini naturam asciscere voles, porri semine id efficies: aut iniectis in illud vineæ pampinis & capreolis. Hæc cuiusdam est œnophili sententia vatis. 78

Plantam pulcherrimam habiturus es, si in caprillum stercus diuersa semina intruseris, & illud pingui fimo oblitum, scrobe aliquantulum profunda sepelieris, superiniectóque lætamine, & aggesta terra opportunè rigaueris. Baptista Porta. Si lactucam odoratam quæris, semen illius vnà cum citrij semine misce & sere. 79

Chalcedonius lapis collo appensus valere creditur contra illusiones & phantasmata ex melancholia oborta. Quomodo etiam Amethystus contra ebrietatem, & Chelonites in tempore te- 80

~~studiis inuentus, ad diuinationem, si sub lingue gestetur, presertim crescente Luna: nam alio tempore inefficax censetur. Albertus.~~

81 *Aqua ex contusis lumbricis per pannum expressa, & succo raphani æquis portionibus mixta, vsque adeò durā & densam reddit aciem cultrorum, ensium, & aliorum instrumentorum, quæ bis aut ter dū cudūtur in illa extincta fuerūt, vt ferrū aliud ac si plumbū esset, facilè incidant. Acceptum à quodam Parisiensi machæropœo.*

82 *Vbi menses mulieribus defluxerunt, & absterfus est carū vterus (quod quinto ferè die vsu venit, aut septimo) si à primo qua purgatæ sunt die, ad quintum vsque commisceantur illis viri, marem gigni aiunt: à quinto verò ad octauum fæmellam. Et rursus ab octauo ad duodecimum denuò masculum. Post illum verò dierum numerum, hermaphroditum. Lemnius ex Auicē.*

83 *Pisces agminatim confluent, pacato flumine, aut matris littore, si aquam decoctionis aristolochiæ rotundæ admixta calce resperseris. Quòd si eiusdam puluerem degustent velut exanimati, supernatantes comprehendentur: Plinius.*

Febres accenduntur si cornuti scarabei in oleo
84 *decoquantur, & ex eo brachialis arteria inungatur. Quæ res in conuulsione quandoque expeti solet, necnon paralysi, & aliis affectibus, in ~~quibus febrem excitasse~~ valde profuit.*

[redacted] 85

Asclepiades ex vino subaustero & porri succo ad mellis spißitudinem coctis, electarium sanguinem excreantibus salubre, conficere docuit, vt scribit Galenus. 86

Cochlearum carnes perscritas cū polline farinæ ex proximi molendini parietibus, olim, inquit Galenus, vulneri imposui: cum quo etiam neruus vulneratus & contusus erat, in agricola & duro homine. 87

Ne vlla potandi illecebra antiquis deesset, aquam hac industria infrigidabant: Testaceis vasis sub aprico Solis æstu interdiu illam calefaciebant, aut igni excoquebāt, noctu verò in altioribus ædium fenestris frigori ætheris exponebant, & mane ante Solis exortum, subducta fæce, puriorē eius partem, vt salubriorem, in fictilibus hydriis priùs aqua frigida immersis, & 88

pampineis foliis vel lactucæ compartis, ad vsum sub paleis reponebant. Galenus & Athenæus.

89 *Vinum fœtidum & corruptum emendatur, si pro vasis magnitudine iusta portio mundi tritici ex sacculo in eo suspendatur, & exinde extrahatur. Nam quicquid erit fœtoris, id ad se allicit, & ita vinum sincerum [illegible] reddet: Pictorius.*

90 *Censent Columella & Plinius caudas catulorum post diem quadragesimum quàm sunt editi castrandas, sic existimantes fieri à rabie. Modus hic est: Prehenditur caudæ extremum, in quod vltima spinæ articulatio desinit cum neruo, & tandiu distorquetur, donec abrumpatur. Id etiam canibus cōciliat, ne in longitudinem indecoram cauda porrigatur.*

91 *Si lauri baccas perforaueris, & semina cinaræ in singulis cuiusque foraminibus posueris, ac fimo oblitas, terræ cōmiseris, tam suaues & odoratos alticocalos hinc habebis, vt nihil suauius & odoratius dari poßit. Ex Varronis geoponici præscripto. Idem etiam continget si semina triduò macerauerís in aqua odorata ac iucūda.*

92 *Chelidonius lapis duplex in hirundine reperitur, rufus nimirum, & niger. Prior lineo pāno, aut vitulino corio exceptus, & sub axilla gestatus, antiquos morbos, vnà cum epilepsia perfectè sanat, idque præstantius efficit si in pollinem*

tritus bibatur. Posterior valet aduersus febres. Autor Albertus in opusculo de sculpturis, imaginibus, herbis & virtutibus lapidum, quod penes me habeo non impressum. Addit ibi & alia multa ex priscis commentariis magiæ naturalis Hermetis transcripta.

Butyrum foris admotum concoquit, discutit & lenit: non quidem in duro, sed molli & mediocri corpore, cóque inflammationes tollit. Itaque parotides, bubones & oris phlegmones, tum infinita alia in puerili, aut muliebri corpore, solo butyro perfecte curantur. Galenus. 93

[redacted] 94

Nihil efficacius ad exigenda veris interanea & lumbricos eiciendos, exiccatis in regula ignita vermibus, exhibitóque illorum pulvisculo verminantibus pueris. Nam confestim reliquos corpori inhærentes excludit. Lemnius. 95

Omne triticum in solo vliginoso post tertiam sationem conuertitur in siliginem, Columella. Et populus alba ob senium & alimenti inopiam, succo effœta in nigram degenerat, Theophrastus. Hîc addere mihi liceat, quòd gallinæ viperis 96

saginatæ & elixatæ, salutares sunt elephãtiasis labe infectis, ex quorundam experimento.

Noui quosdam nostræ ætatis, inquit Galenus,
97 *propinasse ossa humana vsta patiẽtibus comitialem & articularem morbos: sed nescientibus ægris quid biberent, ne fortè id remedij auersarentur. Et multi hoc præsidio curati fuerunt. Hactenus ille. Addit Conrad. Gesnerus, se os illud quod coronalem suturam describit, epilepticis exhibuisse, & optimè successisse.*

98 ~~*Ad sistendum sanguinem qui [illegible] erumpit, hoc præseruatio à multis celebratur: Adiurate per Dei omnipotentis [illegible], diuinam & immortalem virtutem, & per eum sanguinem qui ex Christi in cruce pendentis latere fluxit, vt quemadmodum [illegible] diui[illegible] sue est, ita eadem potentia sanguis sistatur & [illegible].*~~

99 *Ab auro fusili quidpiã non difflatur, nec pondus ei decrescit, nisi ossa gallinacei in id coniecta fuerint: nam eius partem absorbẽt, vt antea admonuimus. Autores sunt Plin. & Vitalis Cardinalis.*

Cù~~*m volueris fortunatos reddere venatores,*~~
100 ~~*vt proficiant in venatione, tertia facie Sagittarij ascendente, & Luna in eadem versante, vel in Ariete aut Leone, modò applicet Mercurio ex bono aspectu, cũ receptione, fac ex argento,*~~

cupro

cupro, vel ſtanno imaginem virilem, cuius dextra manu arcum tenſum, ſagittâ ſuperpoſitâ: & inter fundendum, vel ſculpendum dicas, Per hanc imaginem ligo omnes feras ſylueſtres, ceruos, apros, lepores, &c. vt nulla earum venationem ſubterfugiat, quin optatam portionem & prædam mihi ſemper relinquat. Poſtea tertio gradu Leonis aſcendente, incipe ſculpere in altera lamina eiuſdem materię, tot genera ferarum quot erunt venationi congrua in tua regione, ac inter ſculpendum dicis: Ligo omnes feras, &c. vt ſupra. Deinde coniunge ambas imagines conuerſis vultibus inter ſe, eáſque ſic coniunctas viridi ſerico, & forti ligato, vt non facilè ſeparari poſſint. Eas demum, vbi venatum exire voles, defer tecum, & rem miram experieris. Veruntamen verò caue aggrediaris venationem, niſi cum Luna fuerit in Ariete, Leone, vel Sagittario. Qui enim illam ineunt ea verſante in Tauro, Geminis, Scorpione, vel Capricorno, nihil prædæ, vel parum admodum refert, idque maximo cum labore. Hæc ſunt Ptolomæi.

H

ANTONII MIZALDI MONLVCIANI MEMORABILIVM

Centuria V.

1 NON illud memorabile & sanè quàm admirabile iudicabitur, quod à Conrado Gesnero, [redacted] adnotatum est? Anno, inquit, 1551. peruenit ad nos historia Viennæ impressa huiusmodi. Hac æstate circa diem diuæ Margaretæ in Hungaria, prope pagum Zichsam iuxta Theisam fluuium accidit, vt in multorum hominum corporibus, serpentes & lacerti naturalibus similes nascerentur. Vnde sæuissimi dolores oborti, tandem eos miserè necarunt. Ita vt tria circiter hominum milia sic periisse feratur. Quibusdam humi ad Solem iacentibus, serpentes & lacerti per os aliquatenus emerserunt, sed mox iterum sese in ventrem abdiderunt. Nobili cuidam puellæ diris cruciatibus mortuæ cùm venter incideretur, serpentes duo prodierunt. Hactenus Gesnerus in [redacted] illo suo opere, De quadrupedibus ouiparis.

Decoctum radicis erythrodani, quā rubeam 2
vocant, regij morbi colorē emendat. Ex quo aureum poculum ab antiquis medicis dicebatur. Quod, quantum sanitas diuitiis antecellit, tantū in magno precio esse deberet: Langius.

Vulnera ægrè sanescunt, aut cicatrice obducuntur, imò verò nonnunquam letalia fiunt, si 3
quando illi membro illata sunt, cui Luna, ex signo quod tunc inambulat, dominatur: sicuti initio præcedentis Centuriæ ex Ptolemæi Aphorismo confirmauimus.

Menecrates celebris epilepsiæ medicus, nunquam in publicum prodibat, nisi suis quos curauerat stipatus, deorū habitu vestitus, & ipse purpura indutus, aurea corona decoratus, crepidatus, sceptrum denique in manibus, velut alter Iupiter, gestans: Athenæus. Hic si etiam apoplexiam fortem curare sciuisset, sanè periculum fuisset, ne Iouem cælo deturbasset, & se in illius solium substituisset. 4

In trietericis Bacchi festis promiscuè viri, 5
baccharum, nympharum & herbarum habitu, vnà cum mulieribus tripudiabant, Orphei theologicos hymnos canentes, & saltationes in noctem producentes, effusa vtriusque sexus libidine. Vnde perpetuo senatusconsulto licentia illa, vt scribit Liuius, coercita fuit.

6 *Pollux sanguinem ferinum cum lacte materno educationi canum tribuit. Et Xenophon dissyllabis nomenclaturis canes appellandos censet, ut celeriùs inter venandum suum quisque nomen accipiat. Addo ex eodẽ, quòd canes odoratu, ferarum vestigia indagant, & persequuntur (nam & odora canum vis, ut tradit Poëta) homines verò oculis, quòd olfactũ habeãt omniũ animãtium deterrimum, ut scribit Theophrastus.*

7 *Multa in concauo speculo inspiciuntur ora, si secundum concauitatem plures speculorum planorum portiones accommodentur. Intuens autẽ aliquis secundum speculorum numerum ea facilè numerare poterit. Prætereà speculum loco vno sinuosum, alio concauum, & in medio planum magnam imaginum diuersitatem repræsentat, maiorum, minorum, à dextra, à sinistra, propiùs & remotiùs: Ex Vitellione.*

8 *Subest linguæ catellorum neruus vermiculi effigiem præ se ferens, rotunda & tereti forma: qui si eximatur eos à rabie immunes reddit, facítque ut minimo latratu sint infesti, nec quenquam letali morsu impetant, Colum. & Plin.*

9 *Si porri caput acuta arundine, vel ligneo stylo pupugeris, & raporum, vel cucumerum semen in foramine occultaueris, adeò intumescet porri caput, ut prodigium videatur. His addere mihi licebit, quòd cinaræ absque spinis & aculeis*

nascentur, vt Varro docet in Geopon. si lapidis attritu semina conserenda retundantur. Sed de his alibi à nobis fusè & abundè scriptum est.

Aetites seu aquilinus lapis sinistro brachio 10
vel lateri appensus, id beneficij prægnātibus adfert, vt fœtum contineat & aborsum impediat. Amorem præterea inter virum & mulierē conciliat. Et si difficilis ac laboriosus erit partus, femori adalligatus facilem ac leuem reddet: sed statim pòst debebit solui. Idem vt tradunt Chaldæi: si venenato cibo misceatur, prohibet ne deglutiri poßit: Autores sunt Euax & Albertus.

Fel testudinis naribus epileptici illitū in morbi 11
paroxysmo, prostratos statim erigere facit. ~~*Sunt qui ad ferocem hunc morbum expugnādum, tres clauos in vigilia natalis B. Ioan. Bapt. fabricatos, defigunt in loco vbi epilepticus ciderit, idque tam profundè, vt non appareāt, nuncupato dum id fit patientis nomine. Quod pro experto mihi traditum est.*~~

Vt Veris temperies venationi est aptißima, 12
ita nulla magis aduersa indagini ferarum, propter varios florum & herbarum vapores, qui nares canum imbuūt. Hyemis tempore idem contingit ob crassum aërem qui impedit ne facilè hauriant odorem ferarum, nisi post meridiem, vt tradunt Xenophon, Plutarch. & Oppianus.

Plantæ mercurialis masculæ (nam in marem
13 & fæminam discriminant) decoctũ, vel succus diebus quatuor à primo purgationis die mulieribus bibitus, procreandi maris vim vtero cōfert: Fœminæ verò mercurialis, similis succus totidem diebus, paríque modo assumptus, gignendæ prolis fæminæ vires suppeditat, si cessantibus menstruis & composito vtero, vir & mulier debitè congrediantur, & mutuo amplexu concalescant: Dioscor. & Plin.

14 Si ex cocculis ab oriente allatis, & ob id à nobis Cocque de leuant vocatis, cum cymino, caseo vetustissimo, farina tritici & vino in spissamentum coactis, formentur sphærulæ magnitudinis pisi, & piscosis amnibus quieta aqua inijciantur; quotquot pisces degustabunt, earum illicio stupefacti, & velut inebriati ad ripas dissilient, & ita manibus capi facile poterunt. Experientia multoties probatum.

15 Fontes per [redacted] estus [redacted]es & [redacted], pu[redacted] virginum can[redacted] restitui, autor est B[redacted]fac. Simoneta Cardinalis: [redacted] si i[redacted] fo[redacted]um crepidines & [redacted]bia, r[redacted]mos & cantiones voce ac instrumentis suaviter canant. Q[redacted]d si est summum virginitatis præconium est. Sed in his, re vera, allegoriam subesse puto.

16 Sternutamentum in conceptu, & oscitatio in partu noxia sunt, vt tradit Plinius. Et post con-

gressum oscitare mulierem, firma plerunque sunt conceptus argumenta: sternutare verò, effluxum eius quod adnasciturum erat. Addam ex Plutarcho in gratiam œnophilorum, quòd vinum modicè bibendum est potiùs, quàm aquâ diluēdum: deperit enim infusa aquâ.

Insigne rerum sympathiæ & consensus exem- 17
plum, in fidibus citharæ aut testudinis elucet. Quarum si vnam digito contrectaueris, cōfestim vnisona alterius testudinis chorda illi correspondens, sua sponte mouetur, & festucam sibi impositam abijcit. Ex Boetio, vt fusiùs infrà explicabimus, si in mentem venerit.

Ignis ex rotunda vitri phiala, aquæ plena & 18
immobiliter Soli opposita, facilè excitari potest. Cùm enim directè Soli obijcitur, retrò in linea amphoram pertranseunte, obuium illi fomentum combustibile, ignem ex radiis multiplicatis & addensatis, leuiter concipit: non sine spectantiū miraculo, qui ex aqua ignem excitari vident. Ioan. Bapt. Porta.

Si illico velis conuertere vinum in acetum, 19
proijce in illud sal cum pipere & fermēto subacido confusum, & id celerrimè præstabit. Si properantius perfici velis, laterem aut chalybis partem ignitam, semel atque iterum in vas demerge: aut raphani radices, vel immatura mespila, corna, mora, aut prunula. Idem etiam

præstabit violæ altilis, quæ nobis caryophyllata dici solet, flos spectatissimus vino immissus. Ex eodem.

20 *Erat apud veteres in more positum, vt corpora variis coloribus tingerent: partim ad ornatum, partim ad terrorem, vt de Britannis præliaturis scribit Cæsar. Qui se glasto herba inficiebãt, quam Isatim Theophrastus appellat, nos verò, cum infectoribus, Guedã. Sic apud Græcos mulieres milto tingebantur, autore Xenophonte.*

21 *Dion Caßius scribit, Adrianum Imperatorem studio venãdi ad insaniam vsque & vitæ periculum flagrasse: adeò vt inter venãdum effracto humero, crus penè attriuerit. In circo sæpe centum Leones, interficiendos dedit, & sæpe manu sua Leonem occîdit.*

22 *Ex semine braßicæ cùm inueterascit, aiunt nasci rapum, & contra è raporum semine braßicam. Addo quòd populi albæ cortex cõtusus & stercoratis sulcis disseminatus, edules anno toto fungos exhibet. Et si dulcis amygdala fructu seratur, fit amara & sapore ingrata: si plãtetur, contrà. Ex Græcorum geoponic. & Plinio.*

23 *Bufones sese dilatantes & intumescẽtes, non solum venenũ per vrinam in plantas & fructus humi iacentes longiùs fundunt, sed etiam tabifica saliua vicina quæque vitiant. Quæ duo, non minùs mortifera sunt, quàm napellus. Quare*

admirari non licet, si repente quandoque pereant, qui fraga, fungos, fructus & herbas hoc veneno infectas, & illotas comedunt: vel iis dentes confricant, vt initio primæ Centuriæ ostendimus.

Lapis Lyncurij in carbones ignitos proiectus illos extinguit, tantùm abest vt ab illis insumatur. Nec id solùm habet rari miraculi: sed si quis hanc gemmam panniculo obuolutam in eosdem carbones detruserit, non tantùm illa, sed panniculus quoque illæsus conseruatur. Prodest etiam mulieribus in enixu. Autor Epiphanius. 24

Nulli venationis studio Romanos vicerunt, apud quos illa vsqueadeo inualuit, vt feras ab extremis Asiæ, Africæ & Europæ finibus in vrbem accerserent, vt cædibus immanium ferarum assueti minus hominum cruorem & vulnera perhorrescerent, si cum hostibus dimicandum esset. Plinius, Sueton. Spartian. Lamprid. & alij. 25

Tradit Posidonius in Asia & Africa tantæ immanitatis serpentes nasci, vt ceruos solidos & homines equo insidentes hauriant. Addo ex Plinio, Strabone & Solino, quòd Africa serpentibus adeò fœcunda est, vt araturi prææltis ocreis indutis, non alia ratione letales illorum morsus effugiant. 26

27 *Experimento probatum habeo, inquit Lemnius, puerorum lumbricos vuarum passarum esu expugnari, si ieiunis absque vllo alio edulio illas exhibeas. Nam vt amarulenta, ita dulcia affluenter hausta, vermibus sunt inimica: distendi enim ac rumpi illos contingit, suauioris edulij copia.*

28 *Raphanus infixis veratri albi radiculis, illarum viribus imbuitur: & si crudus ita comeditur, eadémque helleborus operatur. His liceat mihi addere, quòd Aegyptiorum sacerdotes modica cicutæ sorbitione se impunè castrabant, vt scribit D. Hieron. Nec omittendum est quòd Mithridati hausta quotidie venena, præsumptis tamen remediis, illi ex consuetudine innoxia fuerunt: adeò vt captus à Pompeio, se in carceribus veneno interimere non potuerit. Plin.*

29 *Vulnera à venenatis animalibus illata, si candenti ferro vrantur, calore eius virus insumitur. Res ea in pestiferis bubonibus multis salutaris fuit. sed atrox nimis ac sæuum est id remedij genus: quod tamen multi suo summo bono sustinuerunt & experti sunt.*

30 *Si plura diuersi generis semina ceræ vel tenaci cuipiam materiæ in longitudinem tenuiter protensæ incluseris, & solo optimè stercorato ac subacto commiseris, mirabilis ex ea congerie pullulabit sepes. Regij olitoris hoc artificium &*

& experimentum.

Alexander Magnus ceruorum vitam longam posteritati testatam esse cupiens, aureos torques plurimis innecti iußit, expresso in illis tempore quo id fiebat. Ex iis qui post centum annos capti fuerunt, nondum ætatis senium præ se ferebant, Plinius. 31

Lupini optimè seruntur in vinearum meditullio, vt omnem amarorem de vitibus ad se alliciant, ceu familiarem. Quem nec deponunt, nec edulcescunt, nisi vino vel aqua diu ac multum macerentur: Theophrast. Plin. & alij. Hinc ego nimirum lupinina appellare soleo illorum ingenia, quæ nunquam emolliuntur ac feritatem deponunt, nisi vino multo diu macerata & imbuta, vel, si mauis, imbibita fuerint. 32

Heliogabalus, Lampridio autore, in viridario suæ domus montem excauauit, in quo hybernas niues & glaciem ad æstus refrigeria conderet. Sic ante illum Nero aquam decoctam, vitróque in niuem demissam refrigerauit, Plinius & Suetonius. 33

Sapphirum coloris dilutioris in adamantem conuertes, si scobe, seu limatura ferri obrutum, in vase fusorio tandiu validißimo igni exponas, donec incandescat. Vbi perfectum admiserit colorem, & ab adamante plurimum fuerit mutuatus, tum demum extrahetur, repolietur, 34

ac annulo affabrè inferetur. A quodam aurifabro acceptum.

35 *Elephantos iuxta sensum humanum, intellectum habere, memoria pollêre, siderum disciplinam seruare, imò verò Græcas literas scripsisse, Plinius ex Mutiano ter consule testatum reliquit, vti etiam Plutarch.*

36 *Ventus aliqua nocte intempesta, vel crepusculo exortus, mox euanescit, & stationem suam deserit: eóque fit vt exercitati nautæ illi parum fidant, & nauigationem non instituant, nisi triduanus sit. Auster contrà, primi diei exortu spem fulcit nautis diuturnum fieri. Quod hoc prouerbio confirmant Græci,* Νότος πρῶτος, Βορέας τρίτος.

37 *Corium dextri calcanei vulturis dextro pedi podagra laborantium, & sinistri sinistro impositum, dolores commitigare fertur ac lenire. His addere absurdum non erit, quod oraculo quodam ostensum est, radicem cynosrhodi, vulgus esglantierum odoratum nuncupat, vnicum & singulare esse remedium aduersus morsum canis rabidi, nisi Plinium & Galenum abiurare velis.*

38 *Si carnes quæuis, dum adhuc calent, inter duas patinas suffocentur, & mantili, ne quid exhalet, inuoluantur, venenatorum naturam subeunt. Eadem etiam mala adferunt morticinæ carnes*

esitatæ: necnon eorum animalium, quæ à venenatis, aut rabidis bestiis icta vel demorsa fuerunt, aut fulmine tacta interierunt. Lemnius.

Quædam animalia, re vera, in saxis oriuntur, & in scopulis maritimis radices, velut plantæ, iaciunt, paulatímque adulta mouentur ac sentiunt, quæ si diuellas moriuntur. Idcirco ζωόφυτα Aristot. appellat, Budæus & Gaza plantanimalia. 39

Expertum est nostro tempore, inquit Albertus, verum topasium in aquam feruentem demissum, illius æstum & feruorem adeò consopiuisse, vt statim iniecta manu hinc abstrahi potuerit, absque vlla læsione. Quod vnus ex sociis nostris, inquit, Parisiis probauit. 40

Aurum vt reliqua metalla non offuscatur, nec fuligine obducitur, sed splendescit potiùs ac turgidum efficitur, maximè syncerum & non adulteratum. Nam auri porositas, mollities & raritas efficit, vt concepto inbibitóque vapore fuliginoso turgescat & fulgore afficiatur: Lemnius. 41

Gallina magnoperè perhorrescit accipitres, vt etiam si vocem audiat, tantisper dum incubat, oua vitientur, Plinio teste. Addo ex eodem, & Aeliano ac Solino, quòd vrsa trimestri spatio latet, quo tempore cibo carens, manus solùm elambit, vt suprà monuimus. 42

43 *Heraclides Ponticus tradit, Caniculæ exortum priscis summoperè obseruatum fuisse, adeò vt illinc coniecturam caperent de anni statu, salubrísne, an pestilens futurus esset. Nam si obscurior, & veluti caliginosa oriebatur, cælum pingue ac concretum esse significabat, & proinde grauem ac pestilentem fore annum. Si verò clara & pellucida emergebat, cælum esse tenue ac purum demonstrabat, & proinde salubre fore ac prosperum anni curriculum. Hanc stellam adeò metuebant antiqui, vt ei canem sacrificarent. Pro cane sidereo, inquit Ouid. canis hic imponitur aræ. Quanquam id factum putarim, quòd huius astri emersu, canes omnium maximè in rabiem agantur, & proinde simili victima ei litabatur.*

44 *Vnguẽtum ex oleo amygdalarum amararum, melle, radice lilij, & cera, præstantissimum est rugis faciei abolendis, & lentiginibus, aliisque cutis vitiis emaculandis. Addam ex Arnaldo Villanouano, quòd puluis coriandri cum melle mixtus & super carbunculum positus, illum destruit, vt alibi diximus.*

54 *Ferunt Indi & Hyrcani tigrim animal esse tremendæ pernicitatis: totus enim fœtus illius, qui semper numerosus est, ab insidiante rapitur equo quàm maximè pernici, atque in recentem subinde transfertur. At vbi vacuum cubile fœta*

reperit, fertur odore præceps vestigans. Raptor fremitu belluæ territus, vnum è catulis abiicit, tollit illa morsu, & pondere deposito ocyor acta remeat, iterúmque consequitur, donec in nauem ingresso, irrita feritas sæuit in littore. Plin. & Philostratus.

Tradit Ioan. Langius medicus clarissimus se ab equitibus Comitis Palatini audiuisse, quòd vidissent in Austria hominem qui latratu, ac cursus pernicitate cum canibus contenderet, & cum illis in syluis illæsus venaretur. 46

Si iuuenum ceruorum tenerrima cornua dum adhuc lanuginosa cuticula operiuntur, in taleolas scindantur, & fictili nouo diligenter operculato torrefacienda clibano committantur, factus ex iis puluis, addito pipere & myrrha, coli cruciatibus cum vino generoso mirificè confert. Scribonius Largus. 47

Cùm monachi quidam subinde ægrotarent, nec mali causam intelligere possent, audiuerunt tandem à rustico operario, catum monasterij sæpenumero cum serpente ludere. Qui postea communem illorum aquam lambebat, aut cum eis dormiebat. Non erat autem letale hoc venenum, quia lætitia serpentis ex ludo, veneni vim remittebat: Ponzettus. 48

Ex animalibus superfœtant lepores & equæ: sunt qui scrofas & lynces adiungant. Nonnun- 49

quam etiam mulier superfœtat, vt Alcmena, quæ Iphiclum concepit, iam Hercule grauida.

50 *Consiliginis radix suum & pecorum omnium pesti, præsens esse solet remedium, necnon pulmonariis eorundem vitiis, traiecta tantùm auricula. Bibitur etiam ex aqua, & sub lingua assiduè habetur in ore. Plinius & Columella. Putatur multis ea esse planta, quæ Gallorum vulgo Pomelea, quasi pulmonea, dicitur. Alij patam Leonis esse contendunt, quod viderint rei herbariæ Aristarchi.*

51 ~~*Thebith philosophus, vir isque magiæ peritus, tradit ad conciliandam alicuius stellæ virtutem annulum esse conflandum, quando Luna eandem stellam in medio cæli, vel in ascendente constitutam, trino aut sextili aspectu feliciter intuebitur. Sed materia annuli esse debet ex metallo huic stellæ dicato, subiecta etiam in eum herba eidem stellæ ascripta.*~~

52 *Concauis speculis proprium est pedes sursum, caput verò deorsum repræsentare. Cæterùm, si quis in peluim aquæ plenam sub Sole speculum immerserit, ad parietum obiecta latera veros iridis colores impressos obseruabit. Sed puerilia hæc pueris tractanda relinquo.*

53 *Si quis ex incuria, vel ignorantia ouillos pedes, aut arietinos ederit, non exempto vermiculo qui bisulcis illorum vngulis adhæret, confestim*

nausea

nausea ac stomachi dolore afficietur, omníque momento ad ructus & vomitiones proritabitur. Nam coctioni officit, ac ventriculo negotiũ exhibet: Lemnius.

54 *Hoc dolo vulpes vel lupos occídes. Carne suilla pingui, latitudine palmi, recens tosta, soleas calceorum inunge, dum è sylua domum versus exis: & simul in vestigia, frustula suilli iecoris assi, melle intincta proÿce, ac felis cadauer à tergo trahe. Vbi fera in propinquo aderit vestigia ea consectans, tecum habe hominem qui sagittam excutiat, vel globulo ex catapulta eam transfigat. Ex quodam perito venationis.*

55 *Felibus imbricatæ asperitatis est lingua, ac limæ similis, attenuánsque lambendo cutem hominis. Quæ causa etiam mansuefacta, vbi ad vicinum sanguinem peruenerit saliua, inuitat ad rabiem. Plinius. Addo ex Alberto, quòd abscissis pilis qui sunt circa os, feles audaciam perdunt. Quibus vt leonibus, vngues hamati, & vaginis reconditi, periculosi sunt.*

56 *Sapphirus verus aqua frigida intinctus & oculo circũductus, sordes ex illo secum excludit. Adhæc anthraces, vt alibi diximus, fugat & loco dimouet. Falsumque est omnino quòd expulso & extincto vno anthrace, vnà etiam virtutem omnem cũ colore perdat sapphirus. Nam vidi vnum, inquit Albertus, qui quatuor anno-*

rum interiecto spatio, duos anthraces expulerat.

57 *Leonem sæuissimum animal, rotarum orbes circumacti, currúsque inanes, & gallinaceorum cristæ valde terrent: sed omnium maximè ignes & tædas expauescit.* Plinius. Aelianus, Orus Apollo.

58 *Ne columbæ à felibus infestentur, ad fenestras atque aditus omnes, & secundum plures columbarij regiones, ramulos rutæ ponito, suspenditóq;. Ruta siquidem vim quandam possidet feris aduersatricem.* Vt tradit Didymus in Geopon. Addit Africanus, *quòd gallinam catus nũquam inuadet, quæ sub ala rutam agrestem habuerit.*

59 ~~*Mandragoram illam factitiam quæ ad omnes diuitiarum prouentus ab impostoribus magno ære vendi solet, ad hanc tibi comparabis modum: Bryoniæ insignem radicem & bifidam, recentémque è terra vulsam, acuta scalpri acie, in virum aut fœminam figuras & finge, directis etiam eorum genitalibus membris. Vbi absoluta erit, omnia pilorum loca stylo confige, vt caput, supercilia, mentum, & pudenda: ibíque milij semina, vel quid aliud inserito, quod radiculas proiiciat, & segetem faciat, quæ pilis imitetur. Posthac defossa scrobe, illam eandem terrà adobrue, donec corticem & quasi pelliculam quandam superinduerit. Videbis monstrosum idolum, & quibus decet partibus pilosum, si affabrè*~~

figuratum erit.

Alfonsus Rex Castiliæ fertur distribuisse 60
centena milia aureorum mathematicis qui hinc inde ex Iudæa, Arabia, Africa & aliis locis accersiti fuerant pro constructione astronomicarum tabularum, quæ hodie illius liberalitate omnium manibus teruntur, perpetuo tanti principis encomio.

Sambuci flores suo odore erucas arcent ac ti- 61
neas perimunt: & absinthium, ruta, mentastrum, abrotanum, satureia, iuglandis folia, filix, lauandula vel pseudonardus, nigella, coriandrum viride, & psyllium, pulices ac cimices, modò culcitris & puluinari imponantur: vel earundem plantarum decocto, solum cubiculi aspergatur. Experire si non credis.

Piscium carnes quouis modo coctæ, si dum 62
adhuc calent humidis locis diu asseruentur, eosdem pariunt affectus vescentibus, consimilémque perniciem adferunt, quæ à fungis creari solet: tametsi noxa, non nisi duobus, tribúsve diebus pòst, sese quandoque prodat. Non minùs sunt vitanda oua barbatuli piscis: nam si largiùs sumantur, adeò venenata sunt, vt magnum minentur periculum: Lemnius.

Galbanum emollitum, & ex lineo panno an- 63
thraci pestifero coextensum & appositum, si curabilis est, adeò illi adhærebit, vt reuelli non pos-

ſit, niſi radicitus eum extirpet. Si verò incurabilis erit, ne tantillum quidem adhæreſcet. Arnaldus à Villanoua.

64 *Quanquam malè olentia vuluis proſint, & hystericas adiuuent, tamen auertenda ſunt ab iis mulieribus, quæ epilepſia tẽtari ſolent. Nam paroxyſmũ illis excitant, ac æſtuare cogunt: Alexand. Aphrodiſ. & Auicenna.*

65 *Feles non coeunt parte poſteriore, vt reliqua ferè animantia, ſed mas ſtat, fæmina verò ſubiacet more hominum & ſimiarum. Sunt in eo genere fæminæ naturâ ſalaces. Itaque mares ad coitum voce querula alliciunt, cogunt, ac niſi pareant, inſectando ac verberando puniũt. hinc ille efferatus clamor: ſiue quòd ſeminis igneum feruorem fæminæ reformident, ſiue etiam quòd vnguibus maris retinentis lædantur, Ariſt. Plin. Alb. Nyphus, & alij.*

66 *Refert Aëtius quòd ſi coagulum catuli ſemel tantùm ex aceto ederint hydrophobici, ſtatim capiet eos cupiditas potus aquæ, & ob id medicamentum hoc miris laudibus ab eo commendatur.*

67 *Equorum aſthma & ſpirandi difficultas curabitur inſerta pectori radicula eius herbæ quam veterinarij conſiliginem vocant. Aut radice eiuſdem naribus auriculiſve impacta: ſiquidẽ has in parteis omnis morbi vis, noxiúmque virus elicitur. Autor Pelagonius mulomedicus. Sunt*

qui vires easdem tribuant radiculis hellebori.

Aranearum multitudine, pestifera fore æstas 68
indicatur. Et vernis ficus foliis, cornicis pedem adæquantibus, tempestiua veris nauigatio: Plutarchus, & Hesiodus.

Visi sunt in Austria gemelli qui obiectis tan- 69
tum ad ianuas corporis lateribus, seras aperiebãt. Visus etiam sapphirus qui prima applicatione aciem oculorum ac visionem obtundebat. Autor Ioan. Langius.

Si è vitro solidiore & crasso parentur perspi- 70
cilla, seu ocularia, in plures facies angulosas ita accõmodata, vt anguli omnes metam habeãt in medio, quæ visum disgregat, ex pluribus illis superficiebus sic dispositis, res vna apparebit multiplex. Adeò vt nummus vnus aureus & simplex, decem, viginti, vel centum præseferat, pro angulorum & superficierum turba. Quæ res tangentem mirè deludit, facítque vt multo melius sit cum huiusmodi ocularibus perspicillis dare, quàm accipere. Ex opticographis.

Sal marinus recens coctus, atque à sordibus 71
non ita pridem repurgatus, asseruandis carnibus & piscibus minùs est idoneus. Nam salsuginosam saliuam, & limosam quandam vliginem rebus eo conspersis inducit. Lemnius.

Quidam ex sociis nostris, inquit Albertus, 72
mihi narrauit, Fridericũ Imperatorem habuisse

magnetem qui non solùm ferrum traheret, sed vice versa ferrum lapidem. Addit ille idem ex Aristotele, esse genus magnetis quod carnes hominis trahat.

73 *Sicut ex felibus, inquit Aelianus, mas est libidinosissimus, ita fœtus amantissima est fœmina, propter quem Veneream maris consuetudinem auersatur. Cuius rei mas non ignarus, communem sobolem interimit. Hæc autem noui fœtus desiderio permota, illius libidini denuò morem gerit. Aelianus.*

74 *Homini à scorpionibus icto, remedio est cinis eorundem ex vino potus. Et rabidi canis morsum curari testantur multi, pilis eiusdem animantis exustis, & ex vino propinatis: Plinius & Lemnius.*

75 *Aues quæ semen hyoscyami ederint, præcipuè quæ in gallinaceo habētur genere, non multo pòst tempore pereunt, quemadmodum & pisces. Addo ex Dioscoride quòd radice hyoscyami in aceto cocta, efficaciter dentes colluuntur in dolore. Cui subscribo, si à causa calida fuerit dolor.*

76 *Carduus benedictus contusus, & in vino cum axungia & triticea farina probè coctus ad vnguenti consistētiam, præstans habetur remedium ad vlcera quæcunque, etiam si processerint vsque ad ossium denudationem. Sed bis in die vnctio fieri debet, síntque priùs eluenda vino vlcera,*

ad sordium abstersionem. Arnald. Villan.

Dum diuersaretur in Italia D. Augustinus, sese audiuisse perhibet, quasdam mulieres stabularias degustato caseo quopiã in iumenta a viatoribus conuersa fuisse, vt earum onera deferrẽt. Sic Præstātij pater delibato casei veneno consopitus, diu exanimis iacuit, experrectúsque tandẽ sese caballum fuisse, ac onerarias clitellas & annonam militibus gestasse dixit. Quod verũ fuisse comperęrunt. 77

Ab omni tetro odore feles abhorrere dicũtur: eámque ob causam excrementa sua, priùs scrobe facto, in terram occultant, Aeliano autore. Plinius causam addit, ne odore muribus prodantur. Volaterranus, ne à prætereũtibus terantur. Vt vt adfuerit, Plutarchus scribit, odore vnguentorũ illos grauiter vexari: &, vt Cælio placet, perturbari ac fúrere. Addam quod Aloisius Mũdella se obseruasse tradit, comitiali morbo illos etiam quandoque affici. 78

Experimentum Regij cuiusdam chirurgi aduersus chiragras & podagras. Habe manipulum artemisiæ, deferuefacito in oleo dulci oliuarum, donec decrescat ad tertias: eo dolentem locum inunge, senties breui tempore dolorem sedari. 79

Abinzoar medicus Arabs non illaudatus, ad morbum arquatum & icterũ exhibebat pondus trium granorum hordei lapidis Bezoardici. 80

dissoluti in lacte vel aqua cucurbitæ, aut rosarum. Quo remedio filium Haly regis à virulenta ictericiæ aurigine liberauit. Porrò quid sit lapis Bezoardicus exposuimus aphorismo 70 Centuriæ primæ, si bene memini.

81 *Optimum est in gangrenæ scarificatione incisiones aqua salsa calente irrigare, ne sanguis incrassetur, sed liquidior fiat: aut spongia, recente aqua salis, vel maris imbuta, easdem abstergere & fomentare: Lemnius. Optimum etiam fuerit, imò verò præstantiss. in bubonibus & anthracibus pestiferis idem fieri.*

82 *Materiam effingendis lapidibus preciosis sic præstrues. Impletur vesica multis ouorum albuminibus simul dilutis & agitatis: tum demum in feruentem aqua diu excoquenda committitur, & detracta, loco minimè puluerulento, tanto tempore exsiccatur, donec viri consistentiam induisse videatur. Posthæc in particulas diuiditur quæ paulò post aquis, quo visum erit colore intinctis, & saturatis, iniiciuntur, vt ibi deferueant, & colores propositos imbibant: croceum, si topasium habere voles, & crocum in aqua dissolueris: pyropum, si brasilij ramenta & scobem: & ita de reliquis. Pulchrum sanè inuentum & paratu facile, quod ab experto accepi, & tibi commune esse volui, sed eo animo ne quem decipias.*

Ad canis rabidi morſum, cancri in patella deuruntur, vt puluerari poßint. Exhibetur cochlearis menſura cum puluere radicis gentianæ ac thuris momento. Debet autem antidotus iſte frequenter iterari, & per ſeſquimenſem continuum aſſumi, quò rabies & aquæ pauor propulſetur. Probatum audiui. 83

Aqua felibus vſqueadeò eſt exitialis, vt ſi in ea mergantur, & ilico deſiccari prohibeantur, vitam morte non raro commutent, Albertus. Nam humiditas externa illorum naturæ aduerſatur: proinde pedes etiam tingere cauent. Hinc emerſit illud, Cattus amat piſces, ſed aquas intrare recuſat. 84

Smaragdus perelegans, inquit Albertus, temporibus meis à Rege Hungariæ geſtatus, dum venerea deſideria cum vxore expleret, in treis parteis (quòd ſit impatiens libidinis) fractus dißilit. Res ea ægrè ſuaderi mihi poteſt, qui certò ſcio verum ſmaragdum à quodam mihi familiari ſæpenumero geſtatum, quo tempore operam liberis cum vxore daret, nihil prorſus detrimenti accepiſſe: ~~ſed dum eidem morti vicinæ debita præſtaret obſequia, extra ſplendorem vltrò diſſiliiſſe, nec amplius comparuiſſe. Quod etiam mihi contigiſſe conſtanter dico & profiteor, dum ægrotanti præceptori noſtro ORONTIO, qualem decebat operam impenderem, in extremo~~ 85

~~vitæ illius autæ. Dono autem acceperam smaragdulum cum quitum è sua capsula dissiluit, in qua [illegible] sanè clausus erat, ab eodem præceptore & amico. Qui illum vicissim acceperat à excellentiss. & doctiss. viro Alberto Dobrecampensi. Sed de his satis.~~

86 Sorices & glires ruinosas ædes deserere obseruatum est, etiam trimestri spatio, antequam sint collapsuræ. Præsentiunt enim naturæ instinctu cõtignationem & ædium compagem sensim dissolui, illásque breui pessum ituras: Plinius & Lemnius.

87 Aduersus calculum multi de experientia magnificant puluerem pellis lucij piscis, cum aqua parietariæ ex vino albo haustam. Alij idem pollicentur de pelle piscis barbatuli, & stillatitia aqua herbæ, quam argentariam vocant.

88 Si è nare dextra fluat sanguis, digitus auricularis manus dextræ incuruandus est, ac totis viribus premẽdus: sin è sinistra, sinister. Hoc enim compressu fluxus restringi solet. Populare est remedium & probatum.

89 Cùm primùm infantes ex vtero prodeunt, si priùs quam aliquid gustent, corallij scrupulũ dimidium diligenter tritũ cum lacte nutritio hauserint, nunquam epilepsiam incurrent. Arnaldus Villanouanus.

Accensis vtrislibet ceruorum cornibus, odore 90
illorum fugantur serpentes, & comitiales deprehenduntur morbi. Idem etiam præstat lapis gagates incensus, suffitu suo: sed ne odor dispergatur, stragulis circundari debet quisquis est. Nam tum, si epilepsiæ est obnoxius, cadet. Dioscor. Galen. Plin. Apuleius & alij.

Tridenti clariss. legis vtriusque doctor Bal- 91
dus, inter ludendum cum quodam suo catello, leniter in inferiori labro demorsus fuit. Qui cùm ignoraret eum rabie affectum esse, quarto pòst mense rabidus factus, & tandem hydrophobicus, nullo adiutus medicamento, miseram obiuit mortem: Autor Andr. Matthiolus suis in Dioscorid. Commentariis. Quod diligenter, obsecro, animaduertant & obseruent qui catellos habent in delitiis.

Scribonius Largus tradit, ceruis Siciliæ (&
fortasse aliis) sordes enasci in angulo oculi ver- 92
sus nares, quas venatores contra omne iobolorum & venenatorum animalium virus, ac pharmaca deleteria in capitis cingulo deferant.

Feles auribus abscißis faciliùs domi remanet, 93
quòd aquæ guttas & stillicídia auriculis apertis illabentia, sustinere non poßint, Albertus. Castratur vterque sexus, & præcipuè mares, vt mitiores & corpulenti fiant, minúsque euagentur ac domos deserant.

94 *Antoninus Caracalla Imperator, Aelio Spartiano teste, eos condemnare statuit, qui contra tertianas & quartanas febres περίαπτα & gestamina colli vel brachiorum circumferrent. Quibus tamen fidem non derogat Galenus, vt etiam amuletis, modò naturali nitantur ratione, potiùs quàm verbis incantatoriis magorum: sicuti in pæonia idem Galenus ostendit, cui suffragatur Theophrastus.*

95 *Hydrargyrum, seu argentum viuum facilè ac leuiter hunc in modum congelabis. Liquefactum plumbum & à scoria repurgatum in vasculum idoneum coniicito, & vbi coagulari addensarique occœperit, fossulam ligno vel ferro confestim in eo imprimito, ac dicto citius, dum adhuc calet, hydrargyrum ibidem coniicito, & optato fine potieris, sed non exacto & postremo. Extractum itaque in pila vel mortario contundes, deinde congelationem, vt priùs, iterabis, ac toties reiterabis, donec durum & malleabile habueris. A quodam chrysopœo, vt fertur, accepi.*

96 *Si spuma, aut saliua rabiosi canis, vel elephantici hominis, vlli parti adhæserit, etiam citra morsum, noxam non leuem adfert: præsertim in parte neruosa, vel arteriosa, nisi confestim salsugine eluatur. Quòd si quispiam à iam dictis demorsus fuerit, vrina impuberis, fomenti loco ad-*

hibita, virus eliciet. Necnõ ruta, sal, ficus, vel braßica quæ rubenti est folio, vnà cum melle & butyro subacta, & affecto mẽbro admota. sed intra corpus sumẽda sunt interim opportuna antidota. Ex Leuino Lemnio.

Ferunt conchilia & ostrea tonitru sæuiente, 97
margaritas quasi abortiendo vomere, ob id multæ in arena reperiuntur. Quarum virtus experta est & probata aduersus animi deliquia, fluxum lyentericum, & omnium maximè ad roborandos recreandósque spiritus: Dioscor.

Vbi pulices ac pediculi præsentiunt corpora 98
hominum emori ac tabescere, omniáque membra sanguine & calore vitali sensim destitui, vel ea deserunt, vel partes illas occupant, quibus sanguis, calórque natiuus diutius inhæret. Cuiusmodi est lacuna circa ventriculi orificium, vel quæ mento subest, ac vocali arteriæ incumbit: vt à vespillonibus & libitinariis obseruatum est. Hæc animæ emigrantis certißima sunt argumenta. Lemnius.

Ebuli folia cum vino coacta, arthriticorũ cru- 99
ciatus valde mitigant, si dolenti loco admoueantur. Sunt qui præferant, & miris laudibus extollant succum expressum ex foliis radicibúsque eiusdem, coctis in vino, & butyro mensis Maij exceptum, ac vice linimenti affecto membro identidem inunctum, nimirum ter, quatérve,

Ab experto hæc didici.

100 *Succinum, seu ambram hunc in modum finges & simulabis. Accipe crystallum in tenuissimum pollinem redactum; & ouorum albumina, exclusis germinibus, tandiu agitata & despumata, donec in aquam soluantur. Illis supradictum puluerem immisce, & coagita, addito momēto croci subtiliter puluerati, si luteam ambram tibi comparare satagis. Tum demum omnia hæc in fistulam arundinaceam, vel intestinum aliquod; seu ampullam vitream inijce; ac feruenti aquæ tantisper, committe, dum solidam & duram consistentiam adepta fuisse deprehendes. Extracta, super marmore expoli, & in quam visum erit formam effinge. Si sphærulas precarias habere satagis, aut gladij capulum perfora antè quàm siccescant, posteà Soli expone. Poteris pro concepto voto & arbitrio alios colores miscere, & ita lapides preciosis affines, perbellè mentiri. Sed tum ante coctionem percolanda erit materia, vt corpus gemmæ diaphanum sit, ac pellucidum. Ex secreto artificio cuiusdam ingeniosissimi amici mei.*

ANTONII MIZALDI MONLVCIANI MEMORABILIVM Centuria VI.

ADMIRATIONEM ac fidẽ omnem superaret quod anno 1539. accidit in quodam pago ditionis Episcopatus Eistettẽsis apud Germanos, Fugẽstal nomine, nisi oculati & certæ fidei testes spectaculo adfuissent. In eo pago Vlricus Neusisser agricola, crudelibus dolorũ tormẽtis in altero hypochõdriorum excruciatus, subitò clauum sub illæsa cute manu deprehẽsum, facta incisione à chirurgo detraxit. Nec tamen dolores ob id cessabant, sed in dies magis ac magis recrudescebant. Quare, cùm nec aliud doloris remedium fore suspicaretur miser ille, quàm mortem, arrepto cultello miserrimè sibi guttur abscidit. Itaque, dum tertio die mortuus ad sepulchrum efferretur, aderant tum Eucharius Rosenbader ex Vueissemburg, Noricorum oppido, ac Ioannes ab Ettenstet chirurgi, qui astãte magna hominũ frequentia demortui agricolæ ventriculũ inciderũt. In eo (res mira & prodigiosa) 1

lignũ teres & oblongũ, quatuor ex chalybe cultri, partim acuti, partim serræ instar dẽtati, ac duo ferramenta aspera reperta fuerunt: quorum singula spithami longitudinem excedebãt. Aderat & capillorum inuolucrum globi instar. Credibile sanè est hæc in ventriculi cauitate congesta fuisse non alia arte, quàm dæmonis astu, & dolo. Autor Ioan. Langius parte prima suarum Epistolarum medicinal. epistola 38. De prodigiis & præstigiis dæmonum in morbis.

2 *Si libram vnam vini præstantißimi, & salem quantum manu prehendi potest, cum fæce vini generosi, in chymicum & stillatorium organum miseris, & aquam ex iis materiis manãtem exceperis, omnium ardentißimam esse experieris. Ex quodam chymista acceptum tibi trado.*

3 *Capitale fuisse apud Aegyptios felem sponte, vel casu occidisse, Diodorus perpulchrâ demonstrat historiâ, suos oculos ac fidem in testimoniũ adducens, ne putetur esse fabula. Quùm ætate Ptolemæi, inquit, inita esset amicitia cum Romanis, & Romanorum quispiam præter voluntatem animi, felem occidisset, Aegyptij facta impreßione, eius domum agminatim obsederunt, eũ ad pœnã poscentes, neglecta magnitudine Romani nominis, & amicitiæ recẽter initæ memoria, ídque præstitissent nisi Rex & præfecti*

regij

eum præſenti periculo ſubtraxiſſent, veriùs quàm liberaſſent. Hæc ille.

Auri puri & obryzi limatura in electariis idoneis deglutita, fertur conſeruare immunes ab elephantiaſi qui ea vtuntur. Et lamina ex auro impoſita linguæ illorum qui cauſonis, ſeu ardentis febris æſtu excruciantur, febrilem ardorem refrigerat. Langius. 4

Cùm graui morbo decumberet Ariſtoteles, medico ſuo multa vetanti, & non pauca citra morbi cauſam edicenti, fertur ſcitè reſpondiſſe: Ne me cures vt bubulcum & foſſorem, ſed priùs cauſas ediſſere, & ita me præceptis tuis facilè morigerum reddideris: Aelianus & Polybius. 5

Antidotus reddens ſumentem tutum à peſte & venenis, accipit baccarum iuniperi drachmas duas, terræ Lemniæ veræ tantumdem, & obolos inſuper duos, ſeu ſcrupulum vnum. Vbi in puluerẽ redegeris, melle excepta, in vaſe mundo ad vſum reſeruabis. Dabis ex aquæ mulſæ cyathis duobus ſeu vnciis tribus, quantum eſt auellana. Hac antidoto Rex Nicomedes vtebatur, ſi quando ſuſpectos habuiſſet, qui eum inuitarant. Nam ſi nullum ſubſit venenum, quieta manet: ſin adſit, nauſeam concitat, & vomere cogit, ita vt venenum quoque cum antidoto eijciatur. 6

7 *Testudo viperæ morsu saucia, cunilæ pastu, quam syluestre origanum appellant, opem sibi adfert medicam. Et vrsæ cùm somnifera mandragoræ poma degustarunt, formicas melle contritas lambunt. Plin. & Aristot.*

8 *Antiocho Regi cognomento Soteri, ostensum fuit in somnis signaculum sub figura triplicis pẽtagoni ex diuina reuelatione. Quo cùm vteretur in vestibus militum pro bellica tessera, de Galathis insperatam adeptus est victoriam. Sic Iudas Machabæus accepto ab Angelo sacri tetragrãmatis signaculo, Antiochum Eupatorem fœliciter prostrauit. Et Constantinus ille magnus præuio crucis charactere, Maxentium tyrannum apud pontem Miluium debellauit. Autor Eusebius.*

9 *Si æris ramenta aqua forti dissoluantur, & in ea ferrum tingatur, æris colorem induet, modò fuerit defæcatum & mundum. Prætereà si argentum viuum sublimatum digitis pertractetur, & mox argentea vasa, vel numismata iisdem manibus versentur, & circunducantur, ita inficientur, vt adulterina ac falsa esse videantur: Bapt. Porta.*

10 *Sal in aqua eliquatus, aut loco eius muria, præsentanea vi dolorem cum feruore ambustis mitigat: siue is fuerit ex puluere bombardico, vel oleo, pice, aqua feruida, prunis, ferro candente,*

aut aliunde. Præsertim, si tenui linteolo salsugine imbuto partes præustæ foueantur, relicto ibidem linteolo. Valet etiã plurimùm ad id remedij salsugo incumbens butyro salem experto, fomenti loco adhibita. Autor Lemnius.

Si volueris scire an debeat liberari qui pestilenti anthrace corripitur, exhibe ei paululum selectæ theriacæ cum vino albo, si non febricitet: eadémque theriaca anthracem inunge. Si ilico aduritur & fixa manet, nihil hinc subleuato ægrotante, pessimum erit signum. Si contrà, & leuamen sentit, optimũ. Arnaldus Villanouanus. 11

Lampyrides, quæ & nitedulæ & cicindulæ vocantur, vitreo vasculo, quod diligenter opertum sit, immissæ, & fimo equino dies aliquot obrutæ, in liquorem soluuntur, qui cum æquali portione hydrargyri, vt decet, purgati, vitrea phiala pellucida & munda inclusus, mediisque ædium laquearibus appensus, tãtùm lucis refundet, quantum sublustri nocte Diana. Puto ex magia naturali Ioan. Baptistæ Neapolit. decerptum. 12

De Iaspide expertũ est quòd sanguinis fluores cohibet: aiunt etiam partum iuuare, ac gestantem castum reddere, & cor exhilarare. Sic gagates hydropicis cõfert, fluidos dentes firmat, & suffitu per inferna à mulieribus exceptus, vel etiã impositus, menstrua prouocat: Albertus. 13

14 *Canis rabiosi qui hominem momorderit dentes in corio ligati & armo suspensi, defendunt gestantem à morsibus rabiosi canis: Dioscorides. Addo quòd quædam est species telæ araneæ spissæ & candidæ, quam si humero suspenderis, à quartanis defendet, vt tradit Albertus. His attexendum erit, quòd quidam collo suspendũt radices oxalidis contra scrofulas, necnon arnoglossi, successu sanequàm probato.*

15 *Serpentes per somnium interimere, victoriã significat: vela videre, malum: dentes omnes habere sanguinolentos, mortem somniantis: dentes extrahi, mortem alterius: aues intrare domũ, iacturam: flere, gaudium: nummos tractare, irã: mortuos videre equos, felicem rerum euentum. Ex Artemidoro, & aliis.*

16 *Fascini sola organa nõ sunt oculi, sed & vox & quorũdam hominum maledica lingua. Nam reperiuntur in Africa, Gellio autore, hominum familiæ, quæ si impensiùs fortè laudauerint pulchras arbores, segetes lætiores, infantes amœniores, egregios equos, pecudes cultu & pastu opimas, hæc omnia tabescant & emoriantur, nulli interea mortis causæ obnoxia. Vnde inoleuit consuetudo, vt quidpiam laudaturi, ne verba nostra obsint, bene ominando addamus, vt Deus id conseruet. Autor Arist. in problem.*

Goritienses mulierculæ, inquit Matthiolus, ægrè parturientibus vltimo remedio argentũ viuum potandum præbent scrupuli pondere. Nec desunt qui ad interimendas alui tineas illud etiam puellis propinẽt ad duorum granorum milij quantitatem, citra vllam molestiam, modò priùs debitè perpurgatum fuerit. 17

Lithanthrax, seu lapideus carbo foßilis mixto oleo emolliri potest. Quo si viticolæ suas illinant vites, interficientur vermes qui illarum oculos ac gemmas prærodunt: Autor Seuerinus Gœbelius. 18

Carbunculis & bubonibus, aliisque pestiferis tumoribus, ruta contusa percõmodè adhibetur, ex acri, salsóque fermento, vnà cum ficubus, cantharidibus, cepa & scilla tostis, adhibitáque viua calce, sapone, ammoniaco, & theriaces momẽto. Hoc emplastrum parti affectæ admotũ, delitescentes tumores illico perrumpit: sed roborato priùs corde. Lemnius, assentiẽte experientia. 19

Si salem ammoniacum & oui cortices simul tritruraueris & ex iis aquã chymico organo exceporis, in eáque æs ignitum extinxeris, mirã suscipiet albedinem. Adde quòd ex antimonio extractum hydrargyrum, seu viuum argentum, æs eximiè dealbat, si super eo proiiciatur, vel defricetur. Quod non facit foßile & metallicum, à Plinio vomica perpetui liquoris nuncupatum. 20

21 *Ad ambusta quæque summè prodest linimẽtum factum ex smegmate, seu sapone vulgari, cũ melle & butyro. Adhæc aqua decoctionis raporum, quæ paulo efficacior erit, si nonnihil calcis viuæ in illam lixiuij modo dissoluas, & per vasis inclinationem excipias: sic enim absque morsu desiccat & ardorem compescit.*

22 *Si pinguedine, vel cera liquefacta, ouum, ferrũ, aut silicem obduxeris, & quidquid voles desuper scripseris, vel insculpseris, ita vt subiectũ corpus attingat, deinde in acetum acerrimũ pernoctare demiseris, scriptum ac cælatum inuenies, quidquid apertum, & aceto peruium fuit. sunt qui addant salem & æruginẽ. Sed puerilia hæc, vt multa alia, pueris tractanda relinquemus.*

23 *Azurum vt vocant transmarinum sic ementieris. Accipe vnc. vnam argenti calcinati cum aqua forti, salis ammoniaci drachmas duas cum semisse, & aceti q. s. misceantur, & tandiu quiescant, donec materia in fundo subsidat. Deinde vbi acetum supereminebit, sensim auferatur, & materia ad fundum relicta in vitrea cucurbita probè obturata, per dies xxv. sub fimo equino sepeliatur, & habebis cæruleum, vel azurum Indicum & transmarinum pulcherrimum. Ex antiquißimo libro manu descripto.*

24 *Aliquis rubetam defixè aspiciens vtcunque optimè coloratus, pallore tanquam ictericus*

afficitur. Et rurſus aſpiciens charadrum ſeu galgulum (de quo aphoriſmo. 1. Centuriæ 3.) liberatur: Autor Philes. Addo quòd moſcho vreteri inſerto, dyſurias curari tradit Galenus.

Adamas, qui etiam incudes, Plinio teſte, reſpuit, molleſcere ac ſolui fertur ſanguine calido hirci: modò aliquandiu antè vinum biberit, ac petroſelinum, vel mõtanum ſiler, comederit. Cæterùm, ſanguis huiuſcemodi ad conterendum in veſica lapidẽ, valde efficax habetur. Albertus. 25

Semen agreſtis croci manu tritum, vel collo ſuſpenſum, plurimùm pollet aduerſus ictum ſcorpionum. In quam rem etiam prodeſſe aiunt radicem lauri & ireos. Sic pæoniæ radix præſertim maſculæ, collo epileptici pueri appenſa, ei valde commodat: ſimiliter & pyretrum, & pilus canis ex toto nigri. Lemnius. 26

Monachos videre inter ſomniandum, mortem vel calamitatem portendit: pingues videre boues, rerum abundantiam: oculum vel dentem amittere, amici, aut affinis alicuius mortem, vel infortunium: mutum eſſe, celerem lætitiam: boues arare, lucrum: eaſdem aquas ingredi, malum: Artemidorus. 27

Herbam, quam alyſſum vocant, alij in manus accipientes, alij ſolùm aſpicientes, à ſingultu liberantur, vt tradit Plutarchus. Fertur eadem ouillo & capillo pecori ſalutaris eſſe, prope 28

caulas & septa eorum consita. Valet etiam certo experimento aduersus canum rabiem, & ob id Galeno & Aëtio teste, à λύσσῃ, id est rabie, alyssum nominatur.

29 Noui mulierem, inquit Andr. Matthiolus, quotidie ferè per annos multos vuluæ strangulationi obnoxiam, quæ ex illo morbo optimè conualuit hauriendo semel per hebdomadam sub lecti ingressum, vinum album in quo vncia radicis bryoniæ efferbuisset. Et hoc medicamento per annum integrum vsa, hinc nihil ampliùs incommodi sensit.

30 Leporum caro, omniúmque animalium oblongas auriculas habentium, sanguinem gignit melancholicum, vt Galeno placet. Addo quòd cerebro leporis perunctæ paruulorum gingiuæ, faciliùs dentes emittunt: & quòd leporũ cibo somnolentos fieri Cato arbitratur: censétque vulgus, sed ioco friuolo, hinc corpori gratiam ac venustatem totos dies septem conciliari, vt ex Martialis epigrammate constat.

31 Iosephus gloriatur se præsente Vespasiano Imperat. & eius filiis ac tribunis, vidisse in exercitu Eleazarum Iudaicæ factionis sacerdotem, applicuisse naribus cuiusdam à dæmone obsessi, annulum cuius signaculo radix à Solomone reperta subdita erat (multi putant, sed falsò, eam esse quæ hodie sigillum Solomonis nuncupatur) &

dæmonem per nares odorantis extraxisse. Qui cùm repentè in terram concidisset, cantico coniurationis Solomonis, idem Eleazarus dæmonium proscripsit.

Si argenti pusillum forti aqua dissolueris, eique tantum salis ammoniaci & tartari dilueris, vt strigmenti crassamentum induat: deinde ex ea materia orbiculos seu sphærulas formaueris, siccaueris, & cum illis æs, cuprum, vel quid aliud simile, crebra digitorum contrectatione, & saliuæ complexu defricueris, audebit ad argenti decus aspirare superbum. Sed materiæ ad hunc modum argentatæ, ab acribus, vt aceto, lotio, succo limonum & similibus defendendæ sunt, ne prodatur fucus, & color vanescat. Acceptum fero cuipiam Picardo, multis rerum experimentis celebri. 32

Pelles ex iis animalibus detractæ quæ in frigidis regionibus degunt, suffulciendis tegumentis multo præstantiores habentur iis quæ paratæ sunt ex animalibus in calidis regionibus versantibus. Nam pilorum defluuium contracta cute & addensata non patiuntur nec agnoscunt. Lemnius. 33

Dum pestis grassaretur in Syria, multi, vt tradit Gal. epota pueri vrina liberati sibi visi sunt. Sic plerique, vt scribit Gesnerus, puluere rubetæ aridæ, aut bufonis, pestilenti buboni imposito, 34

venenum mirè extraxerunt. Alij ranam viuam eidem apposuerunt, & si interibat, aliam supposuerunt, idque toties repetiuerunt, donec superstitem vnam remansisse viderunt, felici successu & remedio. Quemadmodum in nostris contra pestem auxiliis ostendimus.

35 Febricitantis caput, & maximè paruulorũ, lacte mulieris sæpius inunctum, valde iuuatur. Et si quis ventris profluuium patitur, os hominis collo appensum ferat. Scriptum est præterea à Plinio, si bene memini, tertianas, quartanásq; febres sanari menstruo muliebri in lana arietis nigri, argenteo brachiali incluso.

36 Si pani in clibanum mittẽdo inserueris nucem viuo sulphure, sale petræ, & hydrargyro oppletam, ac diligenter clausam, vbi incaluerit, videbis panem ita salire, vt iucundum ac plausibile spectaculum præsentibus omnibus exhibeat. Rem eam ab experto accepi.

37 Proditum est felem, Lunæ (cuius syderis beneficio naturæ pars multa cõstat) notas & imaginem quandam, præsertim in oculis referre. In quibus ad quotidiana luminum Lunæ incrementa, decrementáque, augeri pupulas ac minui constat: adhæc in tenebris, sideris lunaris modo fulgere: & quod maximum est, fertilem ac vegetabilem Lunæ naturam fœcunditate sua adæquare. Marcell. Vergil. in Dioscor.

~~Aduersus quartanam, accipe vniuersum lotium quod laborans vna vice reddiderit accessionis tempore: & cum eo farinam pinse, coque, & cani famelico exhibe. Vbi id comederit, sanabitur patiens, ac pro illo canis laborabit. Sed pro masculo ægrotante masculus canis, pro fœmina verò eiusdem sexus eligi debet. Pro frequenti cuiusdam Itali experimento vt dicebat.~~ 38

Oßium humanorum puluis ex vino rubro astringente dysentericis propinatus, sanguinolentum fluxum cohibet. Et fruticulus, seu virgultum quod viscum appellant, maximè in quercu & ilice datum, comitiali morbo vi mirifica medetur, puluisculo suo ex meracißimo vino assumpto. Quod multis experimentis sibi probatum esse scribit Leuin. Lemnius, medicus & philosophus præstantißimus. 39

Aquilæ per somnium supra caput volantes, infortunia portendunt: suam faciem in aqua contemplari, vitam longam: apes sectari, lucrum: nuptiis interesse, aliquem ex affinibus è vita migrasse: Deum adorare, lætitiam: speculum contueri, sobolem: oleo perfundi, gaudium. Michaël Scotus, Artemidorus, & alij. 40

Ludouicus Vives scribit memoriâ patrum suorum sepulchrum erutum fuisse, in quo lucerna ardens inuenta fuit, ibidem condita, vt inscriptio testabatur, ante annos 1500. Ea vt manibus 41

contrectata fuit, extemplo in puluerem resoluta est. Hæc Ioan. Langius.

42 *Equos & mulos rabie affici, perinde atque canes, lupos & vulpes, autores sunt, Aristot. & Auicenna. Sed in prioribus rarò contingit, nisi à rabidis animalibus demorsi fuerint. Cæterùm hîc admonendæ mihi sunt matronæ diuites, ne suis catellis, quos in maioribus habent delicijs quàm proprios liberos, cibum, iusculúmve piperatum, aut zinziberatum exhibeãt. Nam cùm hæc caliditatis, siccitatísque modum excedant, eadem ratione qua ingens æstus & feruor, illos rabidos efficere possunt. quod obiter dictum sit.*

43 *Clysterium vsus apud Aegyptios adeò frequens erat, teste Herodoto, vt singulis mensibus triduo purgarent se vomendo, atque intestina diluendo, sanitatis gratia. quod etiam à Diodoro Siculo traditum est.*

44 *Alexander Trallianus, à Mesué per antonomasiam Medicus vocatus, asserit imaginem Herculis Leonem suffocantis annulo inclusam, colicis (fortè cholericis) mederi. Sic aduersus cruciatum dentium, M. Varro hæc verba collo appendi iubet, strigiles falcésque dentatæ, dentium dolorem persanate. Sed hæc ridicula omittimus, vt meliora sequamur.*

45 *Placet Musæo poëtæ antiquißimo, quòd amoris fundamenta iaciant oculi, præcipui ad amandum*

illices. Vnde ex aspectu amorem nasci dixit Diogenianus. Et pastor Vergilianus inclamat, Vt vidi, vt perij, &c. nam in incognitum non fertur amor. Ex quo mirandum videtur Iuuenalis illud de quodam amante, qui nunquam visæ flagrabat amore puellæ. Rectè itaque scriptum est, Cupidinem in oculis excubare, & illinc sua telæ ac faces iaculari, quibus misera amantium præcordia lædat & vrat.

Si nimio colore tingatur aurum, & ob id quidpiam ex illo detrahere satagis, in vrina aliquot dies demersum, super candente ferri lamina, semel atque iterum versa, ac ibi perfrigerari dimitte. Ex quodam aurifabro & chrysopœo ingeniosissimo. 46

Pelles ex quibus in hybernos vsus tegumenta conficimus, æstiuis mensibus vt paulò ante dicebamus, vel flante austro detractæ ab animalibus, pilos habent defluos, & blattis ac tineis, necnon putredini maximè opportunos. Inconsultè itaque faciunt, qui vigente austro, vestes, lectos & laneam supellectilem aëri exponunt ac ventilant: quum id potiùs fieri debeat flante aquilone vel subsolano. Nam hi rara densant, & corpora quæque à putredine vindicant. Ille contrà, densa relaxat & corruptioni obnoxia reddit. 47

Si calchantum (vitriolum & copparosa vulgò dictum) in aqua rosarum dissoluatur, & rur- 48

sus iteratis tribus vel quatuor vicibus cogatur, detúrque oboli pondere obsesso à peste, vomitum concitabit, qui contagionem ac morbum soluet. Valebit etiam in eum vsum ac sanequàm efficax erit antimonij calcinati, vnum alterúmve grani pondus, pro corporum modulo & viribus. Sed ritè calcinatum esse oportet: quale ad me misit superiore anno ex Bohemia, insignis medicus, & mathematicus incomparabilis D. Thaddæus Hageccius, vnà cum metoposcopicis aphorismis, & mathematicis aliquot libellis à se haud ita pridem editis. Pro quibus, publica ista commemoratio gratiam tantisper apud eum demereri postulat, dum referendi opportunum dabitur tempus.

49 *Semen ex prima fœtura pæoniæ masculæ, nigricans & orbiculare (nam angulosum & rubicundulum inefficax habetur) epilepticos summè recreat, si quidpiam triti sumatur cum oxymelite scillitico & syrupo de stœchade, ac pauxillo nucis muscatæ. quod verißimum esse testatur Lemnius.*

50 *Tradunt stercora murium, cum cineribus muscarum & auellanarum, addito rosaceo & pauco aceto, locum glabrum pilis egregiè vestire. Adhæc vrticam viridem horis xxiiij. in lotio decumbentis maceratam, eius salutem præsagire, si ibidem viridis perstat: sin contrà, mortem vel ingens periculum.*

Porrum cum sale tritum, & fractis, luxatisve membris appositum, illa plurimùm iuuare fertur. Et sanguis gallinacei galli siccatus, pulueratus & vino aqua diluto mixtus, aquam supernatare cogit. Ex relatione ingeniosi monachi. 51

Pontem fractum inter somniandum transire, timoris præsagium est: capillitio caput priuari, amicorum mortem significat: manus mundare, molestiam: easdem sordidas videre, damnum & periculum: agnos pascere, dolorem: muscas captare, iniuriam. 52

Tradit Alexander Neapolit. mulierem Venetam acum crinalem, qua cirrhi capillorum intorquentur, quatuor digitorum longitudine (quam obdormiscens glutiuerat ore contentam) decimo tandem mense eminxisse. Altera in gynæcio ducis Iuliacensis virgo, dum se adornaret, perterrita clandestino ducis aduentu & ingressu, quinque acus ore mordicus detentas itidem deglutiuit, & per vrinam, dies aliquot pòst, illæsa reddidit, vt aphorismo tertio Centuriæ primæ scripsimus. 53

Si experiri voles an mulier sit grauida, fac vt lotium reddat in vase æneo, & noctem vnã acum ferream & perpolitam in illud demerge. Si prægnans erit, maculis rubris distinguetur: sin minùs, nigrescet, vel ferruginea, aut æruginosa euadet. Expertum fuisse intellexi. 54

55 *Campas hortenses, quæ chenillæ nobis vocantur, fugabis & euinces, vt scribit Palladius, si fasciculos allij sine capitibus per omne horti spatium combusseris, & nidorem locis pluribus excitaueris. Si verò vitibus consulere volueris, allio trito falces putatorias inunge. Subscribunt Palladio Democritus & Africanus in Geopon.*

56 *Si verus lapis ætites, in aquilarum nido repertus, femori parturientium admoueatur interna parte non procul à pube, expeditum facilémque partum illis procurabit, nulla propemodum enitendi difficultate. Quod se expertum fuisse in quadam heroina tradit Leuin. Lemnius. Et nos aphoris. 10. Centuriæ quintæ id ipsum proposuimus, & repetere non grauamur.*

57 *Mirandum est felem, seu ælurum marem, vt Horo placet Apollini, Solis vices sentire, mutaréque pupillas oculorum sideris cursu: siquidē diluculo in exortu protenduntur, eædem meridie cōtrahuntur in orbem, & occasu Solis obscuriores hebetescunt.*

58 *Si aurum à suo colore degenerauerit, sic illud emendabis ac reparabis. Ex sale ammoniaco, calchanto, nitro, & laterculorum puluere, fac cum vrina spissamentum, & eo obductum, opertúmque aurum lento igni impone. Idem fiet ac multò leuiùs, si cum sale ammoniaco, ærugine & tartaro, tandiu in aceto ferueat aurum, donec deperditum*

perditum colorem recuperet. Gratis mihi nequaquam acceptum, tibi tamen gratis vt alia multa, exhibeo.

Orpheus in libello de Lapidibus, iubet spōsum 59
ceruinum cornu gestare: sic enim perpetuam ei cum sponsa futuram cōcordiam pollicetur. Addo quòd si cerui pellis & pedes dextri affigantur portæ, prohibent ingressum cuiuslibet animalis venenosi: Galenus. Sic boues & equi aliquo non prementur morbo, si illis cornu ceruinum appenderis: Absyrtus.

Nonnulli elephantiasi ac lepra inquinati mor- 60
bum vicerunt, frequenti ranarum palustrium vsu: nimirū mitigato sanguinis feruore, ac melancholica adustione emendata. Quod de ranis intellige quæ saliunt, & non repunt aut leptè progrediuntur: nam venenatæ sunt.

Ammoniacum saltriū cum aqua mistū, lite- 61
ras albas & à papyri colore nihil distātes reddit: sed si igni admoueris, nigrescent. Ad hūc modum aluminis puluere scripta nō apparēt, nisi chartā, dum voles legere, in aquam demerseris. adscribendum, vt puto, Bapt. à Porta.

Quidam medici admiscent sperma ceti (holo- 62
santhon plerique nuncupant) his medicamentis quæ dari solent præcipitatis ex alto, aut casu maiore concussis, ad dissoluēdos sanguinis grumos & rupta cōsolidanda, ad hunc modum. Accipe

mumiæ, tormentillæ, oculorum cancri, rhapontici, ana drachmam vnam, spermatis ceti (seu balenæ) scrupulum vnum, misce, fiat puluis, cuius drachma ex vino bibatur. Autor Vuolphgangus Meurerus Lipsiensis medicus.

63 *Nigidius scriptum reliquit canes tota die conspectum eius fugere, qui è sue ricinum euulsum & adalligatum gestauerit: Autor Plinius. Qui etiam tradit canis latratum auerti, lingua canis in calceo pollici subdita.*

64 ~~*Si vis scire an triticum anno quopiam vilescet, necne, & qua parte anni, quibúsue mensibus id fiat, Calendis Ianuarij xij grana tritici forte elige, foculum verre, & ignem in eo accende. Deinde puellam, vel puellum è domesticis, aut vicinis accerse, & iube vt granum vnum super emundatum & candidum foculi solum imponat. Id vbi factum erit, obserua diligenter an maneat, dissiliátue. Si manet, precium [illegible] pronunciat: si [illegible] resilit, parum: si verò multùm, plurimũ vilescere tibi persuade. Si ignem versus fertur, [illegible] primo mense: magis minùs, pro maiore aut minore accessu ad ignem. Secundum granum de secundo mense, nimirum Februario, quo dictum est modo proiicies: & ita de reliquis [illegible]. Ex quodam libro antiquiss. quod etiam Baptistã à Porta [illegible] audiéque à nonnullis expertum esse.*~~

Si aqua diſtillationis ceraſiorum non multo 65
antè ex arbore decerptorum, vi mediocris ignis extracta, in os epileptici mittatur, quoties cum paroxyſmo corripi contigerit, impetum morbi violentiſsimi inhibebit. Doſis erunt drachmæ quatuor, vt ſcribit Ioan. Manardus, multorum experimento id edoctus.

Lini ſemen radicibus raphani immiſſum, & 66
mox terræ optimè ſtercoratæ mandatum, plātam draconi ſimilem producit. Cuius guſtus acetum ac ſalem præ ſe fert, & ob id mirè expetitur in acetariis. Nam ea præſente, nec aceto, nec ſale opus eſt: quemadmodum mihi retulit regiorum hortorum præfectus quidam.

Corallium berberiorum ſucco, vt vniones ace- 67
to, colliqueſcit. De cuius liquore cochlear aſſumptum, dyſenteriam curat. Vtrūque aſtringit & refrigerat, ſanguinis excreationes coercet, & ſtomachum laxum, languidúmque roborat, vt Dioſcor. Galenus & medici omnes teſtantur.

Inter canes nulla eſt cibi ſocietas: nam inter ſe 68
non ſecus ob os quodpiā digladiantur, quàm propter Helenam Paris & Menelaus. Solos verò Memphiticos in medium rapinas proponere aiūt, & communiter viuere: Aelianus.

Sanguis ex quacunque parte corporis immo- 69
dicè fluens ilico ſiſtitur, ſi ſubtili & raro bombace inuolutum ſtercus ſuillum adhuc calens in

nares, pudendum muliebre, aut locum alium sanguine manantem intrudatur. Quod rusticis, potius quàm aulicis, scriptum erit, vt similes habeant labra lactucas.

70 *Experimento certißimo compertum est bituminis suffitu, siue crudum sit, siue vratur, mulieres vtero strãgulatas extemplo reuocari. Quamobrem nonnullæ hoc morbo obnoxiæ, lana exceptum illud collo appẽdunt: vt crebro olfactu suffocationis paroxysmum arceat. Langius.*

71 *Tradunt Aristoteles & Auicenna, ex orbiculari breuique ouo marem gigni & excludi: ex oblongo verò & acuto, fœminam. Si autem voles oua incubari absque gallina, tepido fimo illa sepeli, ita vt turbinatior pars sursum vergat, quintóque, vel sexto quoque die, nouum substitue fimũ, quod gallinæ calorem suo tepore imitetur. Sed meminisse oportet quòd inuertenda erunt oua, donec excludantur pulli, gallinæ mox committendi. Sunt qui tepente clibano idipsum perficiant, substratis gallinarum plumis, vnà cum earundem fimo puluerato.*

72 *Lapis alectorius è ventriculo castrati galli, seu capi exemptus fabæ magnitudine, robur virile in geniali thoro adauget, fortitudinémque & in rebus aggrediendis confidentiam adfert. Viris præterea fauorem conciliat, & gestantes gratiosos reddit apud mulieres. Lemnius.*

Franciscus Marchio Mantuæ, cõprehensam 73
habens vocem, ita canem instruxerat, vt in vocandis quos vellet ex curialibus, eo facilè vteretur, non secus quàm optimi famuli ministerio. Autor Blondus. Addam ex Xenophonte, quòd si canes excidantur, cessant à relinquendis heris, nec fiunt hinc ad custodiam, aut venationem deteriores.

Artemisia in aqua rosarum macerata, tre- 74
mulas manus emendat, si inde lauentur. ~~*Et dens lupi cum tumoris corde gestatus, [illegible] fortunare fertur*~~ *: Albertus & Rasis. Non ineptè huic loco accommodabitur ex Plinio, quòd sola animalium mulier & equa grauida coitum patiuntur: Aristoteles addit suem. Sed ridendum, quòd hîc mulier inter animalia numeretur.*

Sic facies candelam inextinguibilem. Imple 75
cannam puluere sulphureo & panniculis minutissimè fractis. Deinde cera quidquid id est inuestito ac incendito, nullo flabello aut vento extinguetur. Præterea, si ex libra vna ceræ, & vncijs duabus viui sulphuris, calcisque viuæ tantumdem, addita olei nucum vnciola formetur candela cum bombace, & in aquam mittatur, vbi primùm calx ardere incipiet, reliquas materias ignis seminaria agnoscentes, ad eundem incendij actum promouebit, etiam in mediis aquis.

76 *Oculi qui in hominum fabrica postremi omnium perfici creduntur, primi in extrema vitæ periodo, adempta mobilitate & extincto vigore, certa mortis argumenta proferunt, ac præ ceteris emoriuntur: Quòd spiritus visorij resiliant ad cerebrum, principium videndi & mouendi: séque in illud, ceu ad extremam anchoram, recipiant derelictis oculis. Lemnius.*

77 *Galli gallinacci qui allium degustarint, ferocißimi fiunt ad pugnam. Ideóque viatores libentißime illud identidem arrodunt, necnon qui bella & castra sequuntur, quòd eis agilitatem addat, vires firmet, ac animum faciat. Datur etiã equis, ex pane & vino hora bellici conflictus, vt ferociam & laborum expeditam tolerantiam promoueat.*

78 ~~*Ad experiendum euentum alicuius ægrotantis computa dies à principio infirmitatis eius, & radicẽ plantæ quot folia habuerit, quot numerabuntur dies, illi annecte, aut suspẽde si cum libuerit infirmus, pluriès ... recreabitur: sin minùs, tristabitur. Si forte herbam tot foliorum non inueneris, aggrega radices plurium herbarum: quarum folia ad vnguem explẽãt numerum dierum computatorum, & vtere vt priùs. Acceptum à propheta Italo, quid verum esse profitebatur.*~~

79 *Vngula Alcis magna vi pollet aduersus comitialem morbum. Nam eius particula annulo*

incluſa, & digito qui proximus eſt minimo ita commiſſa, vt in palmam conuertatur, collapſos in ipſo paroxyſmo plurimùm recreat, & conſeſtim excitat. Idem efficit portiuncula eiuſdem nuda, & manui in pugnum complicatæ inſerta: repentè enim morbum expellit, & proſtratos erigit. Quod vno & altero experimento ſe probaſſe tradit Lemnius. Nos portiuncula eiuſdem in aurem ſiniſtram miſſa, & aliquandiu veluti ſcalpendo mota, idipſum feliciter experti ſumus, in verè epileptico, idque miraculi loco habitum eſt. Ioan. Agricola Ammonius, idem effici tradit ſuſpenſa vel geſtata particula eiuſdem vngulæ, modò cutim attingat. Quod etiam amuletum ad præcautionẽ morbi plurimùm valere certus ſum. Audio etiam ramenta, vel ſcobem aduerſus eandem noxam in Polonia propinari. Cæterùm eligenda eſt vngula dextri pedis poſterioris, cauendúmque ab impoſtoribus, qui bubulas pro alcinis vendunt.

80 Extemporaneum & generoſum ſinapi condimentum, vbicunque locorum fueris, ſic tibi comparabis. Habe vncias duas ſeminis ſinapi, cum ſemuncia vulgaris cinnamomi, quod officinæ cãnellam vocant. Vtrumque in pollinem detritum, & ſufficienti aceto ac melle exceptum, in mazam ſeu paſtam coge, & ex ea paſtillos, vel ſphærulas finge, & Sole, calentéue clibano

desiccari permitte. Vbi vsus exiget, globulum vnum ex vino aut aceto, vel alio liquore, dilue ac dissolue, & habebis sinapismum paratu facilem, palato delectabilem, ac stomacho admodum vtilem.

81 *Septimo pòst die quàm in lucem editus est hircus, coire incipit: & quamuis sterile semen emittat, omnium tamen quadrupedum maturissimè aggreditur coire: Aelianus. Tradit ille idē, hircum barbæ fiducia gregem caprarum antecedere: & Florentinus in Græcorum geoponicis, illum eundem non fugere barbâ detonsâ.*

82 *Radix polygonati, seu sigilli Solomonis, pallentes virginum genas solo affrictu rubicundas ac floridas efficit. Et decoctum herbæ quā hippurim vocant, scabiei vesicæ, malo intolerabili medetur; facta in multis experientia.*

83 *Nulla Romanarum mulierū aurum olim nouerat, præterquam in vno digito, quem sponsus oppignorasset annulo pronubo: adeóque in vxores vini bibulas seuerè animaduersum est, vt Cn. Domitius legem pronuntiauerit, si mulier clam viro plus vini bibisset, quàm sanitatis causa exigeret, dote mulctaretur. Tertullian. Valer. Plin. Gell. & alij.*

84 *Vt pili cadant ex quocūque loco, nec ampliùs renascantur, efficiet stercus felis siccum, tritum, & forti aceto ita mixtum, vt fiat veluti spissa-*

mentum. Quo locus pilosus multoties in die defricabitur ac inungetur, & in pauco tempore glaber, depilisque euadet. Expertum à rustico.

Perhibent Barbariæ venatores, pantheras carnibus aconiti veneno delibutis (quod ob id pardalianchem vocant) inescari. Quibus degustatis, nisi hominis stercus ederint, repentè strangulantur: nam illis efficax est alexipharmacum. Autores Theophr. Cicero, Plutarch. Plin. Aelianus. 85

Si sal ammoniacum, alumen & nitrum pari pondere misceantur, additáque argenti pauca scobe, igni admoueantur, vt ferueſcant, vbi fumare desierint, puluere illorum asperso, vel saliua oris madefacto, confricetur æs, vel cuprum, ilico argenti nitorem induet. Ioan. Bapt. Porta. 86

~~*Refert Alexandrinus, Iouiano Pontano autore, se vidisse hominem grauiter à scorpio percussum, qui statim liberatus fuit bibito thure contrito, in quo celatum fuerat scorpij signum. Debet autem sculpi in lapide annulari, ascendente Scorpio, dum Luna ibidem agit cardinaliter constituta, eodémque sigillo aromatica imprimi hora qua Luna in Scorpio cardinaliter ... quo dictum est modo exhiberi ex aqua vitæ Albo, aut alio idoneo liquore.*~~ 87

Si lapis Aetites, seu aquilaris, non adulterinus, collo appendatur, aut pectori vel brachio alligetur ea parte qua à corde versus digitum an- 88

nularem arteria decurrit, fæminis lubricum vterum habentibus, vim concipiendi adfert. Et si gestationis tempore iis partibus incumbat, fœtum fulcit, vt nulla sit illius excutiendi trepidatio. Lemnius.

89 *A cane rabido morsi, quadragesimo die, aut paulò serius, rabie & hydrophobia, seu aquæ pauore tentari solent. Quorum vulnus cicatrice nequaquam obduci debet, vt etiam in carbunculis & bubonibus pestiferis. Nam si vel scintilla contagij intra corpus migrarit, omnia fiunt sæniora. Quocirca sinapismo virus est eluendum, vt plagam hiantem retineat, & venenum foras ducat.*

90 *Placidiora quæque animalia minùs fellis, timidiora plus cordis, salaciora plus iecoris, Lætiora plus splenis, & magis vocalia plus pulmonis habent. Nam vt trito fertur dimetro,*

„ Cor ardet; pulmo loquitur, fel commouet iras:
„ Splen ridere facit, cogit amare iecur.

91 *Recentiores quidam non indocti, illos quorum vxores corpus inuulgant, & pudicitiam prostituunt, non ineptè hircorum appellatione deformant; fortasse quòd animalium soli hirci, reputant, sui generis femellas ipsis intuentibus iniri facilè ferant: Cælius.*

92 *Aiunt equorum soleas factas ex ferro quo aliquis occisus fuit, agiles equos reddere. Et si ex*

eodem, morsus ephippiorum conciliantur, tractabiles & obsequiosi fiunt, etiam si rebelles essent, morosique ac mordaces. Rasis & Albertus.

Acetum ilico tibi comparabis, si in fictile no- 93
uum & semicoctum generosum vinum infuderis, & diligenter opertum in aquam feruentem miseris. Addo quòd alba vina in rubra absque vllo detrimento statim conuertes, si puluerem mellis ad lapideam consistentiam decocti & siccati in vinum album proieceris, & transuasando miscueris. Idem & minore negocio præstabit radix omnium lapathorum, si recens, vel sicca in vinum mittatur.

Chelidonia cum felle hominis distillata, lachry- 94
mantes oculos, & eos in quibus nebula consistit, plurimùm iuuare fertur, vt tradit Geber. Qui etiam addit quòd cancer & fistula perfectè curantur, si cum stillatitia aqua sanguinis humani aliquoties abluantur, purgato prius corpore.

Virorum submersorum cadauera, supina, fæ- 95
minarum verò prona fluitare solent, contrario quàm nascantur modo. Sed quibus exemptus est pulmo, non emergunt. Cæterùm, contingit plurimùm submersa corpora enatare intra septimum aut nonum diem. Causa est apud Lemnium.

Si medullæ ceruinæ drachmæ duæ, vel tres, 96
pro corporis & ætatis modulo, includantur in linteolo mundo & raro, posteà pudendo muliebri

inferantur, filo extrà pēdente, vt retrahi possint, mensium suppressionem emendabunt, ac solito effluuij riuulos aperient: modò se tunc offerat opportunum ac statum purgationis tempus, & præparatum fuerit corpus, imperatáque victus ratio idonea. Res multis experimentis confirmata.

97 *Puluis vitri ab Abenzoare in hunc fit modum. Frustum vitri crystallini densum & perspicuum terebenthina resina illinitur, & prunis imponitur donec incandescat. Aqua extinctum, iterum illinitur, excoquitur & restinguitur. Vbi id septies iteratum erit, in subtilissimum puluerem atteritur. Ex eo pondus aurei, vel drachmæ vnius ex vino albo, calculos efficaciter comminuit, vt Galenus & Auicenna docent.*

98 *Aelianus autor est, Locrenses capitis supplicio cauisse, ne quis ægrotorum vinum inscio medico biberet, aut quispiam id illis ministraret, absque medici præcepto. O legem verè auream! quæ vtinam atque vtinam hodie apud nos locum haberet. Hinc sanè ægrotantium innumeræ quotannis myriades, ab Orci faucibus eriperentur. Sed nobis non licet esse tam beatis.*

99 *Memorabile est quod Lampridius scripsit de Heliogabalo Imperatore. Is, inquit, ceruos quatuor iunxit ad currum in quo vehebatur, totidémque canes, se Dianam appellans: & quatuor tygres, se Bacchum dictitans: & quatuor Leo-*

nes, se Cybelen vocans. Licet non tam venationis & ferarum studio id faceret, quàm religionis, & deorum hominúmque contemptu: quum etiam quatuor fœminas ad currum iunxerit, vt Sesostris Rex Aegypti, reges quatuor.

Si scobes, aut puluis è cranio masculi, viro, 100
& è calua fœminæ, mulieri, ex vino vel oxymelite scillitico, diebus aliquot ieiunis exhibeatur, præsentaneo auxilio epilepsiæ succurret: sicuti salutari multorum experientia probatum est. Ex *naturali magia Hermetis.*

ANTONII MIZALDI MONLVCIANI

MEMORABILIVM Centuria VII.

ADMODVM *memorabile* I
& admirabile censebitur, quod à Matthia Cornace Regis Roman. Maximiliani II. *medico præstantißimo scriptum est. In Bohemia, inquit, rusticus quidam inter venandum ictus fuit lato venabulo ad stomachum, sub eius orificio. Vulnus hoc lethale & amplum, nulla arte*

vel consilio solidari potuit. Vnde labia eius ita occalluerunt temporis progressu, vt vulneratus annos plures superuixerit. Is linteolis & lineis panniculis hiatum vulneris ita infarciebat, & vsqueadeò artificiosè obturabat, vt cùm vellet, stomachum per superiora elueret, ac cibos nocentes, & potus ingurgitantes ex ventriculo per vulnus educeret, quando libêret. Cuius rei, inquit ille, testis esse potest vel sola Cæsarea maiestas, quæ, vt ex illius ore audiui, vulnus hoc diligenter inspexit. Hæc ad verbum ferè ex quadam responsione Matthiæ Cornacis ad Aegidium Hertoghe medicum, quærentem vtrum secanda esset mulier, per tredecim annos fœtum gerens in vtero mortuum, vt Aphorismo 23. Centuriæ primæ ostendimus.

2 Mira est συμπάθεια & amicitia inter crocodilum & trochilum auiculam, ac ingens ἀντιπάθεια & discordia cum ichneumone, quem multi Indicum murem esse contendunt. Vtrumque sic ostendit Plinius. Saturum cibo piscium crocodilum, & semper ore esculento in littore somno datum, parua auis quæ trochilus ibi vocatur (rex auium in Italia) inuitat ad hiandum, pabuli sui gratia: os eius primùm adsultim repurgans, mox dentes, & intus fauces quoque, ad hanc scabendi dulcedinem quàm maximè hiantes. Qua voluptate somno pressum conspicatus ichneumon, per

easdem fauces vt telum aliquod immissus, illius aluum erodit.

Cardamum, seu nasturtium, omnem telluris humorem in confinio exugit. Vnde quæ propè consita sunt, facilè marcescunt, subducta humoris alimonia. Quod Socrates apud Aristophanem conqueritur. 3

Passerculus troglodytes vocatus, qui omnium auicularum, excepto Regulo, minimus spectatur, & iuxta sæpes ac muros victum quæritat, volatúmque perbreuem facit, naturalem vim admiratione dignam habet. Sale enim condîtus, & crudus in cibo acceptus, concretos calculos lotio expellit, & ne renascantur prohibet, ac morbum perfectè sanat. Condîtur optimè pennis euulsis, atque inde largo sale adobrutus, arefactus comeditur. Si plures adfuerint, coqui possunt more aliarum auicularum. Possunt etiam non deplumes vri in olla operta, & cinis vnius vsti, cum pauco pipere & cinnamomo exhiberi. Sunt qui viuum pennis præuulsis sale condiant, quod melius est. Alij assatos edunt integros, ita vt nihil ex eis præter pennas abiiciant. Qui plura volet, consulat Aëtium & Paulum Aeginetam. 4

Artaxerxes quum in fuga direpto commeatu, ficis aridis & pane hordeaceo vesceretur, Dij boni, inquit, cuiusmodi voluptatis hactenus fui expers! Sic Darius cùm aquam turbidam 5

& cadaueribus inquinatam sitiens bibisset, negauit se vnquam bibisse iucundiùs: Plinius & Plutarchus.

6 Proximum miraculo est trifolium, herba hyacintho similis, quando flores vere emittit, & semen habet κνίκῳ ἀγρίᾳ simile. Hæc enim decocta multùm, & morsibus phalangij, aut viperæ ex aquæ fotu admota, illis medetur, & dolores statim sedat. Eodem verò fotu in alio non morso, parti sanæ sensum similem, & dolores similes his quos morsus inuehit, omnes excitat: morsus itaque sanat, & ferarum modo partem affligit. Autor Iacobus Syluius medicus & philosophus excellentiss. quo annis aliquot vsi sumus doctore, immortali memoria dignissimo.

7 Scribit Simeon Sethi, fel perdicis arteriis temporum illitum semel in mense, ita tamen vt penetret, plurimum prodesse ad confirmandam memoriam. Et si quis manus dealbare voluerit, misceat stercus passerum cum aqua tepida, & eas inde lauet: vel coquat vrticæ radices in aqua, & ea manus eluat. Expertum trado.

8 Quum Florentiæ mulier quædam intolerabilibus ventriculi torminibus diuelleretur, nec medici vllam opem adferre possent, en repentè oblongos & recuruos clauos, æneásque acus, vnà cum cera & capillis glomeratas euomuit: & postremò ingens carneum ientaculi frustum,

quale

quale nec gigantis fauces deglutirent, eructauit. Autor Beniuenius de admirandis morborum causis. Sed mulierem eam spiritu maligno obsessam fuisse tradit.

Acetum validum & forte ilico reddes, si in 9
illud recentis hordeaci panis frustula iniicias, nam intra biduum valde acescet. Modos alios in superioribus Centuriis hinc inde tibi sparsim proposuimus.

Puluis eius nucis quam gallam vocant, proie- 10
ctus in aquam manibus lauandis prolatam, illas summè denigrat, tantum abest vt dealbare queat: Remedio erit cortex, aut succus mali aurantij. Non erit absurdum his addere, quòd albumen oui agitatum cum puluere mastichis, labiorum & manuum fissuras emendat, si eo illinantur vnguine.

Tradunt ceruos in Creta, vel capras, vt vo- 11
lunt Cicero & Plutarchus, virulentis telis saucias, dictamum herbam degustare, & hinc spicula subitò à se excutere. Adhæc hirundines læsis pullorum suorum oculis, chelidoniæ succo illis mederi. Necnon angues membrana hyberno situ oculis & corpori obducta, degustato fœniculi surculo, spolium, visus impedimentum exuere, aciémque pristinam recuperare, & hinc nitido corpore vernare. Aristot. & Plin.

12 *Si gagatis lapidis puluisculus in tenuissimum pollinem redactus, ieiunæ mulieri ex vino albo exhibeatur, statim manifestabit si sit incorrupta, vel puerperio, aut aliter maculata. Nam si ilico lotium ei promouerit, corruptæ virginitatis indicium erit: sin minùs, contrarium pollicebitur. Idem etiam præstabit succinum album, seu ambra, quo dictum est modo parata & exhibita. Ex Ioan. Bapt. Porta, vt reor.*

13 *Lunam, seu argentum, ita dealbabis. Accipe salem ammoniacum, alumen rochæ vocatum, & plumæ, salem gemmæ, tartarum, & vitriolum Romanum, singulorum partes æquales. In puluerem redacta simul misce, & in aqua limpida dissolue. Deinde Lunam quamdiu visum erit, ibidem feruere permitte: videbis eam ad miraculum vsque dealbari. Ex secretis & experimentis cuiusdam chrysopœophili.*

14 *Ouum in salsugine, aut aqua aluminosa demersum fluitat, non ea parte quæ in aluum depressa est, sed erecta, resupina & vtrinque turbinata. Quemadmodum etiam succinum forma ouali in precarios globulos concinnatum. Sed hæc leuissima sunt, ideo suspenso calamo exaranda.*

15 *Excrementum pueri aridum cum melle Attico tritum præstantissimum est remedium ad columellæ inflammationes quæ suffocationem minitantur. Sed puer ille pascendus est biduò*

lupinis cum optimo pane satis fermentato & salito: eique vinum vetus bibendum mediocriter, vt quàm optimè concoquat. Tertio die sumptum excrementum desiccandum est, & quo dictum est modo vsurpandum. Gallinarum & perdicum caro, in iure elixa posset exhiberi, nisi excrementum magis fœtidum redderet. Hoc Galeni secretum est, à quopiam precibus magnis impetratum vt ipse scribit.

Inter celebres illas Aegypti pyramides, vna 16
trecentis & sexaginta hominum milibus spatio xx. annorum constructa fuit: & in raphanos, allia ac cepas quibus operæ vescebantur, mille & octuaginta talenta impensa. Quæ si ad nostrates aureos nummos reuocare velis, nascetur summa 648000. aureorum: quales Budæus Galliæ nostræ ornamentum vsurpare voluit.

Vrina murium, soricúmve, pilosum locum, de- 17
pilem reddit. Restituitur verò ac emendatur talparum sanguine, aut earundem pelle, si ei affricetur. His adde carbonem eius vitis quæ nondum fructum tulit, dentifricium præstantissimum componere, si pauco melle excipiatur.

Cùm Alexander solitos obsoniorum artifices 18
ablegasset, longè commodiores se circumferre dixit: nempè matutinam profectionem ad condiendum prandium, & ad cœnam, prandij tenuitatem. Sic ferunt Socratem dum ad vesperam con-

tentiùs ambulasset, quæsitúmque esset ex eo, quare id faceret, Vt meliùs cœnem, respondit. Sitis enim & fames, obsonij condimentíque vice esse solent. Plutarch. Cicero, Laërtius.

19 *Si aurum candens & ignitum in vino generoso sæpius extinguatur, præcipuis membris & vitalibus robur conciliat, naturaléque facultates firmat, ac morbidam partem vigore ac vitali spiritu imbuit. Idem liquor pestis tempore admodum præstans censetur. Et si cum tantillo tartari misceatur, omnes maculas, quamlibet fœdas, ex quauis parte corporis abstergit, & cohonestat: imò verò faciem leprosam, ac rubicundum nasum & verrucosum emendat. Lemnius.*

20 *Vinum peruersum & turbidum sic emendabis. Accipe aliquot ouorum albumina, quæ vbi diu ac multum agitaueris & despumaueris, in dolium proiice, & moue. Idem assequêris, si peruetustos iuglandium nucleos duodecim, filo transfixeris, sub cineribus coxeris, & dum adhuc calent, pendulos in vino demerseris, tandiúque dimiseris donec solito colore accepto, vinum tibi arriserit: nam tum demum excludendi erunt. Secretum hoc cuiusdam est œnopolæ.*

21 *Portiuncula vmbilici infantis in annulo gestata, pollere fertur contra morbum caducum, & capitis, colíque dolores.* ~~*Et resegmina vnguium ægrotantis, in linteolo alligata collo vi-*~~

~~ventris anguillæ, illæ si in aquam dimissæ & relegatæ quantumuis creditum degere. Ex Gebero & Alberto.~~

Semen cardui pecuarij (vel potius benedicti vocati) plurimum valet contra pungentes laterum dolores, & intestinorum strophos. Addam quòd multi dysenterias exitialiter grassantes curauerunt hausto decocto radicis alceæ ex vino, si quidem febris aberat, vel plantaginis, hordeíve, si præsens erat. Id fuisse inter arcana doctiss. cuiusdam Hispani medici, pro certo accepi. 22

Aciem gladij, ensis, vel alterius instrumenti præstantissimam ad hunc facies modum. Mitte in libram vnam lotij adolescentulorum, tantùm fuliginis quantùm manu prehendi potest, additis quatuor vnciis olei lini. Confusa omnia simul ferueant : & dum inter cudendum incandescit gladius, ensis, vel quid aliud ad scindendum parabile, in hoc miscellaneorum decocto intingatur, &, vt artis est, probè temperetur. Eximio cuidam machæropœo id acceptum fero. 23

Si canis oßibus duntaxat pascatur, excrementum durum & minimè fœtidum reddet. Hoc si aridum reponatur, & vsus tempore ad anginas conteratur, aliisque eidem affectioni idoneis auxiliis misceatur, præstantißimum adfert præsidium: necnon ad vlcera maligna, si modicum eius pulueris probatis pharmacis admis- 24

ceatur. Prodest etiam dysentericis, si in lacte cum fluuiatilibus calculis ignitis decocto, propinetur. Galenus.

25 Contra singultum obtura vtramque aurem digitis: & aduersus podagram vnge dolentem pedem leporino sanguine adhuc ex animali calente. Sic contra capitis ichores, seu tineam, dissolue stercus asini in forti aceto, & eo caput diligenter præfricatum inunge. His addere liceat quòd gummi cerasiorum in vino albo solutum, contra calculum profuisse, certo experimento compertum est.

26 Ciconiam ægrotantem origano sibi mederi tradunt, & aprum hedera, aut cancris ab æquore eiectis. Ceruos quoque affirmant cinaræ, serpentiúmque esu, virulento pabuli veneno resistere, ac vermes intestinorum inuolucris implicitos (vt antea diximus) necare. Autores Plin. Aristot. Lucret. & alij.

27 Varij coloris nascentur equi, si tantisper dum masculus init fœminam, stragulo discolore illa operiatur. Nam quales oculis equi ineuntis colores obieceris, tales proculdubiò referet pullus. Autor Absyrtus. Illud ipsum etiam in canibus experiri poterit ac aliis animalibus.

28 Inter ea quæ barbam emoliuntur, & mentum venusta lanugine cohonestant, passímque obuia esse solent, statuitur butyrum salis expers, succus

cepæ rubentis, axungia melis seu taxi, radix bryoniæ, betæ, raphani & liliorum alborum. Ex quibus linimentum confici potest, & eo abrasum mentum identidem oblini. Lemnius.

Si mulieres grauidæ exterreantur, solent ducere manum per faciem, ne fœtus signum aliquod præ se ferat. His adde ex Plinio quanquam dissimile, quòd oua infra decem dies edita incubari, vtilissimum est: nam vetera & recentiora, infœcunda sunt. 29

Nonnulli contra dentium dolorem apponunt allij nucleolum cum sale tusum arteriæ carpi eius manus quæ est in regione & latere cruciatus ac doloris. Licebit etiam admonere ex quorundam experimento, quòd nux iuglans pullo inclusa, illum ad celerem coctionem perducit. 30

Nihil stirpibus nocentius, ac magis deleterium quàm nix, aut glacies liquefacta, si quando radices iis perfundantur, & mox frigus exasperatum denuò liquorem conglaciet. Ne autem huiusmodi incommodo stirpes afficiantur, & se ab iniuriis frigoris vindicent, soli superficies in quo iacebunt, stramentis, & desuper inspersis cineribus munietur. Nam eo modo insita caliditate terram fouebunt, & penetrationem frigoris prohibebunt. Profuit multis id consilij sub finem anni 1564. & per initia sequentis, duabus integris Lunæ reuolutionibus. In quibus hyemalis rigor 31

vsqueadeò implacabilis ac penetrabilis fuit, niuiumque prouentus, comite gelu, adeò frequens & copiosus, vt in Parisiensi agro & vicinis hinc inde ad miliaria viginti, plus minùs, iuglandes ferè omnes, cuiuscunque essent ætatis ac roboris, radicitus perierint, vnà cum ficubus & lauris. Nec ab huius tam diræ & calamitosæ labis iniuria, longè abfuerunt arbores aliæ pleræque, & maximè vites ac cerealia omnia. Vnde publica illa fundi Gallicani calamitas, & annonæ penuria quæ in hunc etiam diem pauperum familias longè ac latè miserandùm in modum exagitat. Sed Dominus pietate sua dabit his quoque finem, Quando sibi factum viderit esse satis.

32 *Si vas æneum amplum, rotundum, & vnico apertum foramine, viua calce ac sulphure, æquis partibus, exactè & integrè adimpleatur, & foramen, ne quid expiret, sedulò occludatur, & mox in fontem non excurrentem, vel puteum demittatur, aquam eius dies multos calidiusculam conseruabit, ac palàm exhibebit. Expertum à multis.*

33 *Oleum de hyperico ad hunc fit modum. Cacumina hyperici vino odorato infunduntur spatio trium dierum & noctium. Deinde in vase duplici, seu balneo Mariæ perblandè feruent, & paulò pòst leniter exprimuntur. Rursus similis quantitas cacuminum, eidem vino & expreßioni*

diebus ac noctibus totidem maceratur, feruet & exprimitur: Tum demũ adduntur vnciæ tres terebinthinæ venetæ, olei veteris vnciæ sex, & croci scrup. vnus, miscentur & in eodem duplici vase tandiu coquuntur, donec vinum insumptum sit. Quod supererit, vase vitreato, vel plumbato in vsum diligenter custoditur. Admirandæ facultatis est oleum hoc, cùm ad multa, tũ præcipuè ad vlcera cacoëthea, partes atrophia laborantes ac perfrigeratas, & alia ipsis etiam mulierculis perbellè nota.

Tradunt nonnulli radices asparagi siccatas 34
& dentibus infixas, illos absque dolore eradicare. Et leporinos pedes dextro armo ligatos, non permittere vt canes allatrẽt: Rasis & Albertus.

Lampas vitrea admodum splendida & dia- 35
phana, quæcunque suo lumine illustrabit, crocea reddet & lutea aut flaua, si puluere croci oleum ellychnio vicinum respergatur. De aliis coloribus idem erit experimentum: modò cubiculum aliud lumen non agnoscat.

Ipso die solstitiali non solùm folia in oleis, po- 36
pulo, salice, & multis aliis arboribus circumagũtur, sed etiam pleraque malorum semina, in pomorum meditullio sese inuertunt. Plinius, Franciscus, Picus, & alij. Mirũ dictu, inquit Theophrastus apud Pliniũ, coctas vrsorum carnes, si asseruentur, increscere per id tempus quo se illa-

tebrãt. Sed nos hunc Plinij locum in superioribus emendauimus, nimirum aphorismo 42. Centuriæ 2. nisi fallor.

37 *Nonnulli ex Mercurio præcipitato, auri momento addito, pestis virus expiari tradunt. Addo quòd membranæ, aut papyri, in quibus bracteæ, seu folia auri excusa fuerũt, vires necãdi pediculos hydrargyro pares habent, vt tradunt Volaterranus & Vitalis Cardin. & nos, vt puto, ante adnotauimus. Sed quæ pulchra, solent decies repetita placere.*

38 *Aelianus scribit aquilarum pennas halitu suo aliarum volucrum pẽnis admixtas, eas insumere. Et Boëtius post Oppianum, tympana obducta operculo ex lupi pelle, alia cooperta ex corio agnelli dissipare & obtundere.*

39 *Oua quinque sub vesperam in acerrimo ac forti aceto macerata, & diluculo, vbi exteriorẽ putaminis callum intabuisse obseruabis, in fauces equi tussientis, lingua exertà, proiecta & deuorata, tussim illius curant. Ex cuiusdam Hippiatri secretis.*

40 *Aristoteles fatetur vulnera æreis instrumẽtis & gladiis inflicta, minus habere doloris, ac ocyus curari, quàm ab aliis illata: ob siccam exhalationem ab ære derelictam in vulnere. Hinc non temerè finxerunt poëtæ Chironem medicum præstantiss. Achillis præceptorem, fœdum*

Thelephi vulnus sanasse accepta ærugine de Achillis hasta. Vnde, Vulneris auxilium Pelias hasta tulit, vt à Nasone scriptum est.

Fortibus & violentis medicamentis non temerè vtendum esse, nec corpus inconsultè mouẽdum præcepit Plato in Tim. & longè ante eum Hippocrates, qui Democritum amicum & familiarem helleboro & similibus curare noluit: scribens in quadam epistola ad suum ῥιζότομον Crateuam, eorum medicorum incertam esse coniecturam, qui in purgationibus etiam caute procedunt. Nam nullum est medicamentum solutiuum, quod non deprædetur aliquã partem de viribus & substantia nostri corporis. Ob id Auicenna rectè ait, medicinas etiam si non sint venenosæ, eas tamen bibere naturæ laboriosum esse. Sed inquiet aliquis, Cùm sis ipse faber, quorsum fabrilia damnas? 41

Plinius tradit antiquos luporum rostra & capita portis villarum affixisse ad arcenda fascini veneficia. Quod venatores plerique hisce temporibus obseruant, sed in quem vsum planè ignorant. 42

Scriptum est apud Aelianum auem χλωρίδα, id est luteam (sunt qui vironem intelligant) suum nidum construere ex foliis veri symphyti foliis: cuius radix magna cum difficultate reperitur, & reperta maiore eruitur. Quod videant 43

chirurgi, qui eam se habere nugantur, ad consolidationem ossium fractorum & carnis agglutinationem. Hæc Langius.

44 *Hydrargyrum forti aceto remixtum, vasa argenteis similia reddit, si eo illinantur. Adde quòd cepacei liliorum bulbi in aqua decocti, faciei ruborem tollunt, si matutinis & vespertinis horis illinantur. Acceptum à quadam matrona, mangoniorum artifice ad vnguem facta.*

45 *Ononis, seu anonis (quæ & acutella & resta bouis vulgo dicitur) contra calculos plurimum laudatur. Nam ab illorum cruciatu celerrimè liberat, ac eos expeditè educit, puluere ex cortice radicum eius hausto cum vino albo. Quinetiam excrescentes in vesica & meatu vrinario carunculas facilè emendat. Quod expertum, probatúmque intellexi ab iis, qui seriò rerum naturas per experimenta quotidie scrutantur & profitentur.*

46 *Equus calcitrosus, vel quoduis aliud animal, patienter sinet se curari in stabulo, & ferreis apud fabrum calceari soleis, si exiguum & rotũdum silicem alterutri aurium immiseris, & prehensam auriculam manibus perstrinxeris, ac retinueris: sic enim stabit immotus, & quantumuis ferox, quiescet. Si in vtramque aurem singulos silices intruseris, tam mitem habebis, quàm est ouis. Expertum accepi à quodam*

equiſone & ſtabulario regis Nauarræ.

Puluis taxi adeò cutem vlcerat, vt miſerabi- 47
les & deplorandos reddat apud vulgum qui eo vtuntur. Remedio eſt ſuccus populi arboris cum aceto illitus. Vel vnguentum populeonis vocatum. His addere mihi licebit, quòd lapides quiuis facilè molleſcent, ſi illos in ſanguine calido bouis, & pinguedine veruecis, cum forti aceto pernoctare dimiſeris. Arbitror traditum eſſe à Ioan. Bapt. Porta in ſuo opuſculo Magiæ naturalis.

Aegyptij à ſuillæ carnis eſu, ceu deo cui- 48
piam dicatæ, abſtinuerunt. Quòd porci tellurem madidam Nilo, roſtro velut aratro ſulcare docuiſſent. Id Iudæos ab Aegyptiis didiciſſe refert Plutarchus. Vel ne lepræ, aut vitiliginis contagio inquinarentur, vt tradunt Cornel. Tacit. & Iuſtinius. Cauſas alias requires à theologis.

Scolymi, ſeu cinaræ radix graueolentes
alarum hircos, & reliqui corporis viroſum 49
odorem cocta & emplaſtrata emendat. Idem etiam poteſt decocta in vino & pota. Nam ita copioſam & graueolentem vrinam prolicit: eóque modo virulentæ & Venereæ gonorrhœæ auxiliatur. Dioſcor. Oribaſius, Paulus, & Langius.

50 *Si palumbum marem cum gallina coire procurabis, aut perdicem, vel phasianum, pullus emerget non iniucundus visu. Et albam sobolem dabunt pauones, phasiani, perdices, & alites huiuscemodi, si auiaria, vel caueas quibus includũtur, congrediuntur, pariunt, incubant & excludunt, súsque, déque, & ex omni parte albis velaminibus obtẽderis & ornaueris. Artificium hoc acceptum fero ornithotropho cuiusdam principis viri, licet etiam à multis descriptum fuerit, sed nescio an probatum.*

51 *Poma congelata si in frigidam aquam demergantur, ad naturam suam redeunt, totáque illa glaciata concretio liquescit ac resoluitur. Sic partes frigore affectæ, modò ne prorsus rigescãt subsitque sanguis aliquis, aqua gelida immersæ, & subinde rigatæ sensim calescunt. Autor Leuinus Lemnius.*

52 *Sunt qui certißimum veris indicium arbitrẽtur papilionis aduentum, adhæc aduenarum volucrium apparitionem. Addo quòd cùm morum germinare videbis, iniuriam frigoris timere non debes, vt Plinius in sua illa celebri veterum scriptorum bibliotheca adnotauit.*

53 *Ouorum albumina viuæ calci admixta, & diu agitata, crystallinorũ & vitreorum vasorũ genus omne pulcherrimè glutinant. Eadem cum croci puluere adeò dura euadunt intra mensem,*

ut topasii gemmam ementiri poſsint, ſi orbiculari incluſa typo ſiccentur, excluſa perpoliantur, & annulo accuratè committantur. Ex Italo quopiam.

54 *Centipedæ in cellis vinariis repertæ, lotij difficultates egregiè ſoluunt, ſi vino albo intritæ hauriantur: vel ſiccatarum puluis ex eodẽ vino exhibeatur. Conſtat experimento cuiuſdam, qui ſicuti id ſecreti liberè mihi impertiuit, ita ego aliud ei candidè commune feci.*

55 *Solem, ſeu aurum, ſic à Luna, ſeu argento, ſeparabis. Corpus rei deauratæ oleo lini inunge, & pulueres aluminis rochæ vocati, ac ſalis ammoniaci deſuper inſperge: deinde calida omnia in aquam extingue, remanebit in ea aurum ſeparatum. Ex quodam perito aurifabro.*

56 *Habe duos mures viuos, vel plures, quos in præaltum fictile miſſos, igni ex fraxineo ligno excitato expone. Vbi concaleſcet fictile, iucundo ſpectaculo videbis ad pippitum & ſibilum incarceratorum; mures è proximo omnes accurrere, & ſe in ignem rectà præcipitare, ac ſi obſeſsis auxiliares venirent. Quod fraxini fumo aſcribendum arbitrarer. Sic talpa fictili incluſa cum accenſo ſulphuris puluere ſocias ad ſe euocat alias, ceu flebili voce illarũ auxilium implorans. Priſcorum hæc ſunt experimenta, quæ recentiores ſecretorum perſcrutatores ſibi falsò adſcribunt.*

57 *Radix Alcionij, quæ tertia videtur esse anchusæ species, appensa, vel alligata iis animalibus quorum vlcera vermibus scatent, eos sponte cogit decidere. Valet etiam contra serpentium morsus, non solum pota, sed gestata. Ex Dioscor. & eius interpretibus.*

58 *Ad quascunque percussiones, etiam si fuerint cum vulnere, plurimum prodest succus foliorum verbasci illitus: sed superponenda sunt folia contusa, & blanda manu deliganda. Si vulnus adest, prius tepido vino lauari debet. Sed vereor ne aphorismus hic ex superioribus Centuriis repetatur. Quod si fit, boni consuletur, cùm Hippocrates noster, bis, térue eundem aphorismum locis diuersis sæpenumerò repetat. Quod pro reliquis semel dictum velim.*

59 *Porci pabulo sordido & ocio saginati scrophulas contrahunt, ac toto corpore grandinosi euadunt, vulgus Gallicum mesellos appellat: fitque hinc vt illorum caro insalubris sit ac vitiosa. Ex quo nihil mirum si Iudeis porcinam degustasse nefas erat, vt anteà scripsimus. Huiusce autem grandinis & lepræ signa in iisce animalibus potissimùm se proferunt in lingua: vt lanionibus & exploratoribus ad eam rem deputatis compertum est.*

60 *Luporum dentes maximi, equis adalligati, infatigabilem cursum illis conciliare traduntur, Plinius.*

Plinius. [redacted]

Scrupulus vnus spermatis ceti (ambram grizeam vocat vulgus) in pomo asso acceptus, non parum adiuuat ægrã ac difficilem spirationem. Confert etiam idem Ceti sperma, sed humidum & recens, ad colicos cruciatus, & omnes interaneos dolores, cum alijs quæ flatus dissipent exhibitum. Sed cauendum ne quis eo vetere vtatur, aut nimio vsu illi assuescat: nam alioquin periculosum est. Ex quodam medico Germano. 61

Infantium oculos cæsios, seu glaucos emendabis & nigros reddes copioso lactis vsu, maximè si nutrix calidæ naturæ fuerit, & infans ipse loco subobscuro cõtineatur, procul à Sole & luculento igni. Sic lusciosorum & strabonum oculos in obliquum detortos, in propriam & debitam reuocabis sedem, inclinata ad oppositam aduersámque partem illorum acie: ita vt musculi contrario obtutu in naturalem situm reducantur. Lemnius. 62

Qui barbatuli videri affectant, segetem lanuginosam verno potissimùm tempore sibi adimi patiãtur. Nam ea anni parte calor vnà cum humore in corpore augescit, atque in elota & 63

abrasa mẽbra facilè diffunditur. Addam quòd iuuenibus calida aqua & egelida, barbam confestim elicit, prouectioribus verò canam præmaturè reddit. Quod vt effugias, vini austeri momentum adiicito.

64 *Fumus seminum portulacæ, vel foliorũ personatæ, quam bardanã vocant, per infundibulum, vel aliter, in fœmineum pudendum transmissus, statim mulierem, si corrupta est, ad meiendum prioritat: si non est, lotium continet, Ioan. Bapt. Porta.*

65 *Ad ambusta, ceparum philyræ, seu tunicæ sub cineribus calefactæ, efficaciter adhibentur. Aut succus earũdem ceparum expressus & linteolo exceptus. Vel vitellum oui cum oleo dissolutum, apertis postridie vesicis, vt ichor mordax effluat. Post hæc, locus inungendus est oleo expresso de vitellis ouorum in patella frixis.*

66 *Apud Lacedæmonios lege cautum erat, Plutarcho teste, vt qui mulieres prolis generãdæ causa adirent, sobrij, aut vino modestißimè delibato illis concumberent. Hinc nimirum quum Diogenes quendam ex temulentia desipere videret: Adolescentule, inquit, pater ebrius te seminauit. Laërtius & Plutarchus.*

67 *Si quis aqua distillationis vel decoctionis crabronum, aut vesparum cutem alicuius attigerit, sic intumescet locus, vt hydropis, aut veneni*

magnæue alicuius ægritudinis suspicionem ingerat, sed absque dolore. Remedio est Theriaca pota, vel loco illita. Hac fraude meretriculæ quædam gestationem vteri, etiam apud circũspectos & cautos, artificiosè mentiri solent: & suam miseriam credulæ plebi falsò attestari, qui stipem vicatim emẽdicant. Est id Ragoti Andegauensis archimendici, & blitteorum, canariorum, ostiariorum, templariorúmque ludimagistri incomparabilis & locupletißimi, artificiũ è multis vnum: à quodam eius contemporaneo & familiari mihi indicatum.

Viridis iaspis appensus, stomachum & os vẽ- 68
triculi iuuat. Quare & annulis inseritur, insculptum gerens draconem radiatum. Ego tamen efficaciam eius, etiam sine hac sculptura probaui, facta torque ex eiusmodi lapillis, ita vt collo suspensi os ventriculi contingerent. Hæc Claud. Galenus.

Noui, inquit Gesnerus, qui bubulum ster- 69
cus aridum in iusculo ignarus bibit, & à coli dolore statim euasit. Audiui etiam à viris fide dignis, non paucos rusticos eiusdem potu liberatos. Quidam non ipsum excrementum, sed expressum inde succum bibunt, & melius habent.

Pilosella quouis modo equis administrata, hoc 70
illis adfert præsidij ne lædi poßint dum ferreas soleas à fabro recipiunt. hinc à nõnullis clauorum

herba nuncupatur. Addo quòd ononis decoctum vrinam iumentorum pecori ilicò promouet, si impedita fuerit, vel suppressa. Albert. & Dioscor.

71 *Si in lingua & faucibus porcorum se proferant verrucosæ pustulæ, cum liuore venarum quæ sunt in illis partibus, indiciũ est viscera praua constitutione teneri. Huic vitio occurrunt baccæ lauri tritæ, & vinacea remista cibo temperato ex furfure & fermento. Nam his colliquescit grandinosa illa concretio & lues interna.*

72 *Si caput lupi in columbario suspendatur, feles, mustelæ, & si quæ alia columbis nocent, non ingredientur, Rasis & Albert. Qui etiam tradunt, quòd si lupi cauda in villa sepeliatur, prohibet ab introitu eius lupos. Et si intra domum suspendatur, non intrabunt, nec aduolabunt in eam muscæ.*

73 *Mulier in somnis patrata narrabit facinora, vt Democritus sensisse videtur, si linguam ranæ lacustris, aut anatis syluestris, bubonisue noctiuagi, supra regionem cordis illius apposueris, ibique immorari permiseris, donec concalescat, interea percontando quæ tibi visum erit. Ad quæ si minùs respondeat interrogata, iterare atque reiterare oportebit. Res ea in mulieribus potius quàm viris locũ habet, quòd natura ad loquẽdum*

ac respon∫andum ∫int promptæ, & iam dicta animalia ∫ummè garrula, etiam per noctem: in hoc cum mulieribus, vt ita dicã, ∫ymbolizantia, καὶ συμπαθοῦντα.

Vt mordaces ardoris vapores intus concepti à rebus adurentibus, in halitum di∫ßipentur, Platearius non temerè ∫uadet, vt in principio calida admoueantur. Nam Theophra∫to autore, calidum ve∫icas efferue∫cere præpedit. 74

Si quis nolit pedes, vel manus à frigore offendi, pinguedine vulpis inungat. Addo, et∫i πάρεργον, quòd qui voluerit iucundo ∫pectaculo ex ollis ∫eruentibus pi∫a excludere, argentum viuũ immitat, videbit rem pulchram, ni∫i labri ollaris excellens altitudo, vel ignis remißior ob∫titerit. Expertum tibi trado. 75

Glaucias prodidit cinaræ e∫um ad prolis ma∫culæ conceptum valde conferre. Nil igitur mirum, mulieres carduum hunc adeò ambire, & diligenti cura in hortis alere. Sed de iis copiosè in Alexikepo no∫tro, ∫eu auxiliari horto. Scribit in∫uper Athenæus, imbecilles e∫∫e ad Venerea, qui aßiduè lactucis ve∫cuntur. Hinc Callimachus ἀλληγορικῶς dixit, Venerem ∫uum ama∫ium Adonim inter lactucas ab∫condi∫∫e. 76

In nonnullis ∫tagnis fæculentis, omni aqua exhau∫ta & limo detracto anguillæ denuo generantur, ∫i aqua pluuia effluxerit: quippe quòd 77

imbre viuant & alantur: Aristot. Plutarch. & Oppianus. His addatur quòd scirpus siccatus, & vino lymphato immissus, quidquid inest aquosi ad se rapit, relicto vino. Quod ad exploranda vina dilutiora pulchrum erit ac vtile.

78 Mulier grauida in pago non procul ab Andernaco Episcopi Coloniẽsis oppido, mariti carne vesci desiderans, illum, tametsi percharũ, nocte occidit, & dimidia ferè carne eius saturata; reliquum sale macerauit, vt ipsamet posteà, cùm malaciæ furor deferbuisset, & facti pœniteret, amicis maritum quærentibus confessa est. Autor Ioan. Langius in suis epistolis medicin. Hinc discant mariti sibi cauere à suis vxoribus grauidis, dum huiuscemodi malacia & pica, aut si mauis deprauato appetitu laborant.

79 Si nimis clamosus erit equus, ligetur capiti eius lapis perforatus, sic enim emendabitur. Ad hunc modum asinus lapidem habens caudæ alligatum rudere non audet. Addo quòd equus aures retrò proijciens plerunque est surdus, & qui nunquam in turba aliorum hinnit, mutus: Autor Simoneta Cardinal.

80 Caudæ lupi creditur inesse amatorium virus extremo atque exiguo in villo, quem dum capitur abijci tradũt: nec idem pollere nisi adhuc viuenti raptum fuerit: Autores sunt Plin. Solinus & Blondus.

Locus pilosus & lanuginosus glabrescet, ac diutißimè ab omni pube immunis erit, si decocto viuæ calcis & auripigmenti in forti lixiuio illinatur. Id si voles experiri, mitte in dictum lixiuium catellum pilosum, & depilem extrahes. Sed medicamēto hoc in animalibus, potiùs quàm hominibus, vtendum suadeo. 81

Radix zedoariæ non cassi, euanida & inodora, cum vuis paßis & momēto glycyrrhizæ, dentibus attrita & deglutita, illæsos seruat, qui peste affectos adire, vel alloqui coguntur. Et vsta auellanarum putamina, si in cineris speciem redigantur, cæsiorum oculorum pupillas infantibus denigrāt, ex oleo, syncipiti infusa, atque inuncta: Dioscor. Quod si ex superioribus fortasse repetitum erit, obliuioni adscribatur. 82

Succus ex acinis & cerasiis halicacabi expressus, & in vmbra siccatus, valet ad ciēdam vrinam, & vacuandas hydropicorum aquas. Sic vnguentum ex pyretro & oleo ad ignem lentè coactum, partibus à paralysi obseßis, summam adfert vtilitatem. 83

Veterem anserem masculum triduana inedia macera: deinde illi obijce frusta anguillæ recenter occisæ, & excrementa eius collige: habebis præsens remedium ad quæuis apostemata. Ex quodam peritißimo chirurgo. Si verò poros aut verrucas abolere volueris, abscinde caput anguillæ 84

viuentis, & eas manante illinc cruore, defrica & inũge: deinde caput ipsius anguillæ profundè sepeli. Vbi marcidum erit, omnes prótinus decident. Puto esse Ioan. Bapt. à Porta.

85 *Stercora gallinarum remista cibo canum rabiosorum, ab illis rabiem excludere traduntur. His, si placet, coniunge quòd somnificorum & soporiferorum pharmacorum sæuitiam retundit acetum, temporibus, naso, carpis brachiorum & testiculis illitum. Arnaldi Villanouani.*

86 *Qui eclipsim Solis exactè & absque læsione oculorũ videre satagunt, in vasculo oleũ habẽte, illam innocenter ac liberè intueri, obseruaréque possunt. Nam humor pinguis nõ facilè turbatur, & quas recipit imagines fideliter repræsentat. Adijciã, ne mihi è memoria labatur, etsi ἄτοπον quòd qui cuprum citò fusibile & ductile habere volunt, equi vngulas inter eliquandum & fundendum vnà ei addunt. Ex Italo & quodam experto fusore receptum.*

87 *Si quod animal minxerit supra recentem lupi vrinam, nunquam concipiet, Pythagoras. Et quidquid pede lupus presserit, nõ viuet, Isidorus.* ~~*Præterea, si quis felle lupino cum [illegible] vngatur in superciliis, diligetur à mulieribus, frequenter ab illis [illegible]. Ex nugis Rasis, & Alberti eius simiæ.*~~

Vt iumenta non lædantur à suis compedibus, aut ab his læsa curentur, alliga collo eorum os dactyli perforatum. Et si vis vt animalis alicuius color in album conuertatur, abrasam partem crebro sulphuris suffitu imbue. Idem experieris in floribus. 88

Brasauolus vim incredibilem tribuit pulueri seminis mespilorum ad deturbandos è renibus calculos, & ciendas vrinas. Addo ex Anton. Musa quòd polemonij succus, multos peste correptos liberauit. Quam etiam vim plerique feliciss. experimento tribuunt plantagini, quouis modo exhibitæ. 89

~~*M[illegible] mensa nihil edente, si [illegible] ignorant[illegible] illis sub absorij patina, cum radicibus integrum reponatur. Autor Florentinus Geoponicus. Sed id experimento non respondet, [illegible] eque sequens documentum. Si quis pol[illegible] ex lapide [illegible] sub cinericio pane incoxerit & suspecto furi quidpiam de eo comedendum obtulerit, premansum bolum deglutire non poterit.*~~ 90

Erythrodanum, vulgo rubia tinctorum dictum, ossa pecudum rubenti & sandycino colore imbuit, si dies aliquot illud depastæ sint oues, etiam intacta radice, quæ rutila existit. Res ea similiter perspici potest in carnibus huius pecoris elixis & assatis. Nam rubicundæ apparent, sicuti 91

etiam oua in decocto eius radicis elixata: putamine enim rubello non minus hinc vestiuntur, quàm si cum ramentis & præsegminibus brasiliani ligni percocta essent; vel cum radicibus anchusæ.

92 *Sunt qui rubinum ad hunc fingant modum: accipiunt salis alcalis vocati, vncias quatuor, pulueris crystalli vncias tres, batituræ æris sic nuncupatæ in officinis Italicis, vnciam semis, & foliorum auri grana sex. Miscentur omnia, & fusorio aurifabrorum vasculo deliquescunt ad ignem reuerberationis appellatum. Vbi in ipsomet igne elanguescente refrixit vasculum, frangitur, & materia ex eo secluditur, lapidarióque artifici formanda & expoliendа traditur; ac postremò includenda auro, celebri gemmario committitur. De quouis alio lapidis colore idem licebit tibi experiri, tantisper dum variam rerum istarum methodum & syluam à nobis aliquando accipies.*

93 *Quercus & olea tanto, támque pertinaci odio dißident, vt si altera alterius ramos attingat, incuruescant, ac retorti resiliant, alióque se inclinent. Sic vitis à lauri vicinitate abhorret: quòd vmbrosa sit, & sua caliditate illius vbertati officiat: Lemnius.*

94 *Si ita glabram & depilem velis habere partem aliquam corporis, vt nunquam pilos rediui-*

uos emittat, tere formicarum oua cum hyoscyami & cicutæ succo, aut vespertilionis & testudinis sanguine, & eo linimento locum inunge. Sunt qui aurea lamina candēte pubescentem syluulam absque vlla noxa ita perurant, vt pilorum ne vllum quidem vestigium supersit. Puto esse desumptum ex Alexi Pedemontano.

Si quis internè vulneratus decoctum radicis 95
caryophyllatæ biberit, sanabitur. Et si externa vulnera eodem colluantur decocto, summoperè iuuabuntur. Valet prætereà ad lateris & pectoris dolores, necnon ad internas cruditates discutiendas.

Vermiculi in medio echino plantæ dypsaci re- 96
perti, aduersus quartanas plurimùm pollere traduntur, si in aluta clausi brachio alligentur, aut collo appendantur. Prosunt etiam aduersus paronychia, si viui affectis vnguibus circunligentur. Nam dolorem alioqui implacabilem, confestim tollunt. Expertum intellexi.

Mammas pendulas & flaccidas recolligit, ar- 97
rigitque hederacea corona illis imposita. Vel ipsamet hedera contusa & admota. Emendantur prætereà ouis perdicum ex linteolo receptis, & vberum fonticulis, sed papilla exclusa, applicatis, & subinde mutatis ac renouatis. Ex quadam mangonij muliebris peritißima.

98 *Corculum galeritæ femori adalligatum, summè prodesse fertur aduersus colicum cruciatum. Nec defuerunt qui illud recens eam in rem etiam deuorarint optato successu. Ex quodam Hispano qui insuper mihi affirmabat eupatorium in vino rubro astringente coctum, vulnerum, vlcerúmue putrilagines & sordes potenter detergere. Et folia contusa, ac vulneribus malè agglutinatis superligata, illa denuò aperire.*

99 *Lupus neque à ferro, neque à fuste, sed à lapide duntaxat sibi timet. Et cornix quæ inciderit in reliquias comesæ carnis à lupo, moritur: Aelianus & Philes. Addo quòd si lupi corio iungatur leonis corium, depilat ipsum, & alia similiter coria quibuscum fuerit, Rasis & Albertus.*

100 *Quæ sequuntur de Luscinijs, eò libentiùs hîc à me recensentur, quòd illarum suauißimo cãtu dum hæc scriberem, aures meæ demulcerentur, & summè exhilaresceret animus. Luscinijs, inquit Plinius, diebus ac noctibus continuis xv. garrulus est sine intermissu cantus, densante se frondium genere. Dignum miratu quòd sit tanta vox in tam paruo corpusculo, & tam pertinax spiritus. Omnia tam paruis faucibus insunt, quæ tot exquisitis tibiarum organis ars hominum excogitauit. Ac ne quis dubitet id artis esse, plures singulis sunt cantus, nec iidem omnibus, sed sui cuique. Certant inter se, palámque animosa est*

contentio. Victa morte sæpè vitam finit, spiritu priùs deficiente quàm cantu. Meditantur aliæ iuniores, versúsque quos imitentur accipiunt. Audit discipula attentione magna, & reddit, vicibúsque reticet. Intelligitur emendatæ correctio, & in docente quædam reprehensio. Hæc ex Plinio, qui nobis hanc Centuriam claudet.

ANTONII MIZALDI MONLVCIANI MEMORABILIVM Centuria VIII.

MIRATV & *memoratu dignum censeo quod traditum est à Iouiano Pontano. Caietana muliercula, inquit, viro piscatori nupta, cum quo annos multos rem Veneream miscuerat, vt Antonius Panhormita piscatoris amicus nobis adolescentibus referre solitus est, post quartumdecimum annum è muliere in virum transit, exorto repentè in muliebris naturæ loco, virili pene. Quo facto, quòd conditionis perpuderet suæ, vt qui à viris pariter, mulieribúsque rideretur, è ciuili vita ad vitæ genus religiosum transiit, vixitque in monasterio, in quo* 1

ipsi eum nouimus, vitæ suæ reliquum, sepultúsque est Romæ in templo Mariæ ad Mineruam. Mulier altera nomine Aemilia nupsit Antonio Spensæ ciui Ebulano, póstque duodecimum nuptiarum annum in virum mutata est, hodiéque cũ viris conuersatur, artes viriles exercens in patria: vtque relatum nobis est, nuper etiam vxorem duxit. Hæc ille, Lib. decimo de rebus cœlestibus, vbi agit de configurationibus quæ faciunt sterilitatem & hermaphroditos.

2 *Succinum seu ambra digitis, ac si esset lutum, facilè tractari poterit ac fingi, si in ceram effervescentem & despumatam proÿciatur. Nam illinc adeò mollis & tractabilis educetur, vt etiam in sigillis commodè vti poßis, aut rebus aliis quas formare tibi visum erit. Accepi à quodam ingenioso plaste & lapidario.*

3 *Lacerta viridanti ac porraceo tergo, mirè gesticulosa est conspecto homine. Nam ei, vt canis, crebro caudæ motu pueriliter blanditur, illúmque à latitante, & insidiante per herbas serpente, quantum potest tuetur: Lemnius.*

4 *Lupi stercus in stabulis percudũ occultatũ, nõ solùm eas à consueto cibo deterret, sed etiam veluti œstro quodam maleficÿ actas, vltrò, citróque exagitari, balare & continenter trepidare cogit, ac si præsens esset, aut cum eis diuersaretur infensißimus ac voracißimus illarum hostis*

lupus. Quem vel ex solo odore latitantis eius fimi, sibi insidiari putant. Nec iis rebus finem faciunt, donec ablatum senserint dictum stercus. Hoc sanè aucupio vidi quosdam impostores circumforaneos, iactitantes se pecoris ægrotantis, vel aliter affecti, summos esse medicos, magna pecunia simplices rusticos emunxisse, vel pro pecunia præpinguem ouiculam secum asportasse. Idem posse lupi caudam tradunt Rasis & Albertus, imò verò quiduis ex eo animali ad caulas translatum: tanta est eius antipathia & naturalis discordia cum ouillo pecore vniuerso.

Canis cælestis exortum sentiunt maria & terræ, multæ denique feræ. Tunc feruent æquora, fluctuant in cellis vina, ac mouentur stagna. Sentiunt & syderis huius vires canes ipsi, quos eo toto spatio, maximè in rabiem agi non est dubium: Ex Plinio. 5

Flos calthæ seu calendulæ, vt etiam cichorij, & aliarum aliquot plantarum, exortu Solis aperitur, meridie totus explicatur, & occasu clauditur. Ideóque Solis sponsi quibusdam vocantur flores huiuscemodi, quòd dormiant & expergiscantur cum illo: crepusculis sopiti, desiderio quodam redeuntis amici. Nec de flore solùm, sed etiam de folio circumactus ille cum Sole spectatur. 6

Cucumis quoties cælum tonat, veluti perterritus timore, conuertitur. Qui vnus aquas mirè 7

amat, & ad illas se extendit: oleum verò fugit, & ad id se intorquet. His addo raphanum vitibus inimicum esse, sicuti alibi ostendimus ex Aristot. Theophrasto, Plinio & aliis.

8 *Quidam cùm per æstus nocte vehementer sitiret, è somno surgens, potu non inuento, obuium malum fortè prehendit: id mandens, fauces sibi quasi manu præcludi, strangularíque sensit: simúlque à subeunte dæmone iam obsessus, visus est in tenebris videre se à prægrandi nigerrimo cane vorari. Quæ postea restitutus, integra mente nobis ordine recensuit. Hunc non pauci ex pulsu, calore, & scabricie linguæ febricitare, ex vigiliis & mente perturbatione iudicabant. Hæc Ioannes Fernelius, HENRICI Galliarum regis protomedicus, quo non præstantior alter. In cuius auditorio, non minus diligenter quàm attentè sedimus, & docentem magna animi voluptate auscultauimus: dignum sanè qui superaret longæuos Nestoris annos.*

9 *Cynocephalus fæmina, præterquàm quòd non videt, fluxum etiam sanguinis mulierum modo, ex naturalibus emittit. Hoc autem fit cùm Luna Soli coniuncta non cernitur. Idcirco ad cognoscendam Solis & Lunæ coniunctionem, Cynocephalos nutriebant Aegyptij. Horus & Plin.*

10 *Testatur præstantißimus & doctiß. vir Gaudentius Merula se vidisse in Augusta Tauri-*

norum

norum adolescentulam satis elegantem, & adeò libidinis auidam, vt quinque & triginta viros ordinis militaris ad coitum seriatim admiserit. In hanc re vera appositè quadrabat illud, Delassata viros nunquam satiata recessit.

Pythagorei, vt Athenæus testatur, à pisci- 11
bus abstinebant ἐχεμυθίας ἕνεκα, id est silentij gratia, quòd pisces muti sint, & silentium quid diuinum dicerent. Addam ex Anton. Ludouico Vlyssiponensi medico præstantiss. quòd Lampetræ pestis tempore frequenter comestæ innata vi contra tam diram luem summè efficaces habentur.

Ostenti loco haberi potest quod accidit anno 12
à Virginis partu 1310. cùm Henricus Luxemburgensis in Germania imperaret. Quo tempore Margareta Olandæ Comes trecentos ac sexaginta filios viuos vno partu edidit: qui omnes baptismi charactere illustrati fuerunt: Autor Baptista Fulgosus, cui tantum fidei adhibebitur, quantum quisque voluerit.

Sargus piscis, qui in Brundusino visitur æquo- 13
re, omnium fertur esse superbissimus, & caprarum mirus amasius. Ad quas secundum littus maris pascentes accurrens, facilè capitur. Autor Gaudentius Merula. Qui etiam tradit ex Anaxilao, quòd atramento piscis Sepiæ tanta vis inest, vt eo in lucernis addito, cæteris luminibus ablatis, astantes Aethiopas videri faciat.

14 *In lacu Lario, qui nunc Comensis appellatur, piscatores per hyemem multas ciconias velut extinctas reti in siccum trahunt. Quæ veluti simul innatæ, mutuò rostra ano inserta habent, & thermis calefactæ, viuæ reperiuntur: Autor est Geruas. Tibellesius, adnotante Merula.*

15 *Aetius, autore Apollonio, scribit pennas ciconiæ efficere si eas quis domi habeat, ne pueri sternutent. Addo quòd noctua in Creta non visitur, & si eò aducta fuerit, euestigiò moritur. Sic perdices non transuolare Bœotiæ fines, lectum est. De quibus mirum videtur quod Archelaus tradit, nempe fœminas in hoc genere, audita tantùm maris voce concipere. Addit Theophrastus omnes in Paphlagonia bina corda habere.*

16 *Magi putant rubetam fictili nouo inclusam, medióque defossam agro, arcere alites à semente. Verùm instante meßis tempore effodiendam esse volunt, & extra limites agri abiiciendam, ne fruges fiant amaræ. Plinius.*

17 *In insulis Irlandia & Orcade, quibusdam in locis quæ mari alluuntur, arbores salicibus similes nascuntur, in quibus ortæ quædam paruæ pilæ, paulatim crescendo in aues anatum formam habentes effigiantur, rostro à ramis pendulæ. Quæ cùm ad maturitatem peruenerunt, suopte nixu ex arboribus excussæ euolant, & in proximum mare decidunt. Britanni vulgò Bernetas*

vocant. Ex historia & annalibus, necnon relatione eius gentis.

~~*Cor masculinæ coturnicis à viro gestatum, & fœminæ à fœmina, facit vt nec lites, nec iurgia possint inter illos dirimi, aut spargi. His accedet quòd si in corio lupi [illegible] [illegible] [illegible] capietur ill[illegible] appetentia [illegible] venerearum.*~~ 18 *Et si in sanguine hirci & succo senecionis vitrum efferbuerit, aut maceratum fuerit, reddetur tam molle, quàm est cera vel argilla sic vt quiduis ex eo fingi possit. Priori verò naturæ restituetur, si in frigidam demergatur. Hæc sunt Geberi, & post eum Alberti, necnon ingeniosi cuiusdam ὑαλουργοῦ, seu vitriarij Biturici, mihi olim ex animo amici. Qui paulò antè quàm in fata concederet, me hoc eximio secreto, ceu μνημοσύνῳ quodam amicitiæ nostræ, vltro donare voluit. Cuius ego vicissim te participem libenter & amicè facio, vt nostri quoque memor viuas.*

19 *Albertus tradit ad compendium rei familiaris calceos optimos, & penè dixerim incorruptibiles fieri ex corio asinino ea parte tergi qua onera baiulare solet asinus. Nam nullo temporis tractu atteruntur: neque si per lapides quis perpetuò ambulet, aut per spinas: nimia tamen vetustate adeò durescunt, vt ferri non possint: quemadmodum scripsit Hiero. Cardan. Ex quo hîc*

etiam addo, quòd radix cucumeris asinini cum nitro pilos equorum nigros in albos commutat.

20 *Apud Gratianopolim fons est, qui quanquam calidas non habeat aquas, tamen simul cum ipsis aquis flammas persæpè eructat: duobus eodem loco temporéque, simul manantibus inter se contrariis elementis. Ex incolis loci acceptum.*

21 *Radix hellebori nigri inserta inter carnem & pellem iumenti à vipera demorsi, ipsum sanat, vt tradit Hieron. Cardanus. Ex quo etiam non pigebit addere, quòd vulpes decocta, & in frusta diuisa, ac gallinis in cibo exhibita, illas per bimestre temporis spacium, à vulpibus securas reddit. Idem continget in anseribus & anatibus.*

22 *Ne mus araneus animal mordeat, mus ipse viuus captus creta circundatur: quæ cùm indurauerit, suspenditur in collum, & sic non contingetur à morsu. certißimum est, Vegetius.*

23 *Lippitudinem facilè concipiunt qui cum tentato ab ea versantur: tam pernicem vim poßidet oculus, vt in alterum iaculetur, vibrétque vitij rudimentum: Plin. Hinc scitè admodum à Nasone scriptum est,*

» Cùm spectant oculi lippum, læduntur & ipsi,
» Multáque corporibus transitione nocent.

24 *Maximè mirandum est regulum auiculam, veru ligneo perquàm tenui infixum, semet ipsum torrere & circunuertere. Sed lignum illud ex co-*

vylo recenter extractum esse oportet: quod non adnotauit Cardanus.

Licet mespili arboris fructus astringentis sit naturæ, nihilominus puluis eius lapillos in renibus vehementer comminuit, & ab illis excludit. Cuius rei periculum felicissimo successu à se factum testatur medicus doctiss. Anton. Musa Ferrariensis. 25

Fulmina, tonitrua, grandinem & horridos ventos quandoque à dæmonibus excitari credidit antiquitas, putauítque vehementiore strepitu, ac malè olentium graminum fumo dissolui. Quod etiam hodie pleræque rusticæ mulieres in Italia factitare solent. Nam tempestatibus imminentibus, diri odoris pabula sub dio comburunt. Sunt qui ad cymbala & nolas confestim aduolant, Thracum modo. Qui, vt veterum docent historiæ, quum horrida ingruebat tempestas, armati districtis ensibus, & agitatis crotalis, in nubes horrendo clamore fremebant. Gaudent. Merula. 26

Tradunt asinas tot annis sterilescere, quot hordei grana comederint menstruo infecta: & nouellas vites tactu eiusdem menstrui, in perpetuum lædi: necnon apes illito alueo fugere, & aliò coloniam transferre: Plinius. 27

Adeò venena plerunque venenatis sunt venena, vt aconitum ex vino tepido datum percussis 28

à vipera aut scorpione, salutiferum esse expertum sit à nonnullis medicis præstantißimis.

29 *Qui aliquando morsi fuerunt à cane rabido, abstinere debent per annum integrum à quorundam lignorum contactu, præsertim corni arboris, vel sorbi, vt quibusdam placet, ac sanguineæ virgæ: quam attractilida esse putant multi. Siquidem, vt testantur qui experimento rem compertam habent, si harum arborum virgæ tandiu manibus teneantur, quousque concalescant, ilico demorsi rabie exagitantur: Autor Andr. Mathiolus.*

30 *Refert Abenzoar ex Arabum collegio medicus præstantissimus, quandoque in suis regionibus eò calamitatis ventum fuisse propter famem, vt cadauera mortuorum è sepulchris eruerent homines, quo oßium musculosa carne exutorum medullas sugerent. Res vel solo auditu horrenda: quam vt à nostris nepotibus & nobis auertant superi precor & opto.*

31 *Scribunt M. Varro, & Cato, quòd si amurcam ad medium coxeris, & ex ea fundum, angulósque ac pedes arcæ inunxeris, vbi aruerit, vestes aut res alias in ea conditas à tineis vindicabis.*

32 *De omnibus volucribus columbarum collegium maximè fœcundum esse solet. Nam in omnibus 40. diebus columba prægnans est, parit, fouet, incubat & enutrit: tantùm cessans ab*

hyberno solstitio, ad vernum vsque æquinoctium. Sed nigrarum columbarum mira est natura: nam maribus vita functis, ad secunda carnis desideria nullis illecebris adduci possunt. Quæ etiam amicitia maribus inest erga defunctas fœminas, Aristot. Plin. & Albertus.

33 ~~*Illud peculiare sibi vendicauere maiores gallæ quæ glandiferæ arbores pariunt, vt quotannis aut bellum, aut annonæ sterilitatem, aut pestilentem auram pronuncient. Nam si aperiantur quæ integræ sunt, muscam, aut araneolam, aut vermiculum intus exhibebunt. Si muscula euolat, futuri belli erit præsagium: si repit vermiculus, penuria annonæ significatur: si cursitet araneola, pestilentium morborum prouentum indicabit. Hæc rusticorum est astrologia, multis seculorum obseruationibus pro Sibyllæ foliis habita.*~~

34 *Mirum est quòd digitus magnus dextri pedis, cinere stellionis cum oleo, vel melle, inunctus, latè sufficere potest iis qui ætate, vel aliter, mortuum ferè habent penem, & rebus Venereis peragendis parum sunt idonei. Autores sunt prisci illi rerum naturæ indagatores solertißimi, cum plerisque recentium.*

35 *In sacris ethnicorum, hedera & myrtus, vt scribit Diodorus, vitibus longè præferebantur. Quòd hæ folia amittant, illæ continuam seruent viriditatem. Addo in libris Aruspicum traditū*

esse Seruio autore, abietem è cœlo fulmine tactã, domini, aut dominæ interitum prædicere.

36 *Albertus magnus autor est, in Gothorum tractu fontem adeò gelidum esse, vt omnia in illum proiecta lapidescant. Cuius rei experimentum à Friderico primo factum fuisse aßerit, missa in fontem eum ex chirothecis altera, cui, ne falleretur, sigillum proprium in cera expresserat. Huius itaque dimidia pars fonti demersa, in lapidem induruit, reliqua manente integra.*

37 *Pentaphyllum Iouiali potestate venenis resistit: Cuius folium vnum, bis quotidie, manè nimirum & vespere ex vino bibitum, ephemeram febrim curare traditur: tria, tertianam, & quatuor quartanam: Marsil. Ficinius.*

38 *Cancri fluuiatiles morsis à rabido cane mirificè prosunt. Sed ij post canis sideris exortum, Luna xiiij. cùm Sol Leonem est ingressus, viui in patella sunt adurendi, & in puluerem tenuißimum atterendi. Cuius cochleare vnum ex aquæ cyatho propinatur, dum adhuc recẽs est morbus, augendáque quantitas, si inueterauerit. Eo remedio vim adeò efficacem inesse scribit Galenus, vt nullos periisse dicat, quibus in tẽpore exhibitum fuit.*

39 *Narrat Rondeletius medicus præstantißimus in libro de piscibus, ranam vulpeculæ per noctẽ in littore vagantis pedẽ corripuisse, ac retinuisse*

vsque ad auroram, quo tempore illam prætereuntibus commisit. Quod de marina rana intelligendum putarem: quæ exenterata, si inducatur candela accensa, horrendo spectaculo translucet. Si de alia accipis, quid occultum fateberis.

Mensibus laborans mulier, si nuda segetem 40 *vel hortum ambiat, erucas, vermiculos, scarabeos, & noxia cætera animalcula concidere tradunt, vt infrà paulò fusius explicabimus. Et si in defectu luminarium, menstrua mulierum illuuies descendat, irremediabile esse aiunt. Necnon coitus silente Luna agitatos, maribus exitiales fieri ac perniciosos: Gaudent. Merula.*

Gallinæ vinaceis sterilescunt, hordeo verò semicocto numerosiora pariunt oua, ac maiora. 41 *Addo quòd si pediculis infestètur, vt etiam anseres, vel alites aliæ, illitu olei ex lino facilè curabuntur. Autores sunt prisci Geoponici Græci & Latini.*

Accipitri amica sunt saluia atque mentha, & ex arboribus abies ac salix. 42 *Huius plumas si mutare voles, carnes muris cum pisciculorum puluere illi exhibeto: aut pulpamentum gallinæ, serpentium carnibus educatæ. Ex quodam regio aucupe & falconario, vt vocant.*

Aelianus tradit taurum mansuescere, si dex- 43 *trū ipsius genu fascia deligetur. Accedet ex Seneca, quòd sicuti tauros rubicundus color excitat,*

ita mappa alba vrsos ac leones proritat. Cæterùm si sanguis vel pinguedo vrsi, in scrobe aut vase sub lecto ponatur, conuenient eò loci pulices, ac morientur, vt scribit Arnaldus à Villa-noua.

44 Africanus ex Geoponicis vnus, affirmat frumentum supra mensuram incremẽtum accepturum, si nitrum & eius spumam triueris, ac tenui terræ miscueris, aceruisque frumentariis immiscueris. Eadem res illæsum ac integrum diu seruabit.

A tuberculis elephantiæ & faciei leprosæ
45 multi liberati sunt sola lotione aquæ distillationis fragorum, illis prius in vase vitreo sub fimo putrefactis, Conrad. Gesnerus: His addatur quòd fructus balsaminæ adeò pingui abondat, vt si maturus in vasculo sepeliatur, sponte in oleum transeat, ad multa efficacissimum.

46 Quum segeti, arboribus, aut vitibus, nebulam, siue rubiginem timebis, sarmenta, vel palearum aceruos & euulsas herbas per vineas, cãpósue incendito, fumus medebitur: Plinius post Græcorum Geoponicos.

Vt arma & instrumenta quæuis ferrea, aut
47 chalybea ab ærugine, & ferrugine vindicentur, ac splendida maneant, illinantur aceto alumini mixto, aut cerusa, vel cerui medulla: nam hæc oleo præstantiora habentur. Sed omnium præstantissimum fuerit ac vtilissimum, si plumbi

scobem tenuißimum in plumbeo aut ferreo mortario diligenter subegeris, addito pauco oleo de spica (quod vltra conceptum scopum ad odoris gratiam plurimum faciet) & eo veluti vnguine, ferrum aut chalybem illeueris. Hoc modo etiam per aquas & vaporosum aërem, arma quæuis ab omni æruginis & ferruginis labe immunia portabis. Ex quodam armorum perito fabro.

In capite cancrorum reperitur lapillus figura 48
planus, qui acerrimo aceto immissus, motum manifestum habere deprehenditur. Huius puluere audio multos feliciter vti ad côterendos renum calculos.

~~*Credebat antiquitas verbascũ tusum cum sua*~~ 49
~~*radice, & vino aspersum, folióque inuolutum, ac ita in cinere calefactum, & struis impositum, eas abigere, si hoc fecisset virgo ieiuna, ieiuno. & supina manu tangens dixisset.*~~

~~» Negat Apollo pestem posse crescere,~~
~~» Quam nuda virgo restinguat.~~

~~*Atque ita [illegible] dicendum erat, & ter despuendum. Gaudent Merula ex Plinio, [illegible]*~~.

Si quis, vt Democritus atteſtatur, cerui cau- 05
dam vſtam & tritam cum vino aliquantulùm tepido illinat teſtibus ac peni, veneris titillationes experietur intentiores. Soluetur hic impetus olei inunctione, Rasis & Albertus. Sunt qui

idem polliceantur de pudendo lupi, quod matrimonio copulatis ſcriptum ſit.

51 *Radix pæoniæ, quòd ſolaris ſit, eruta Sole tenente Leonem, die & hora Solis, necnon Luna creſcente lumine, portantem ab epilepſia liberat, vt ſcripſit Marſil. Ficinus. Addo ex Dioſcoride, quòd qui tres quamminimos punicæ arboris cytinos deuorauerit, eo anno nullam lippitudinem patietur.*

52 *Rubeta cocta & pro emplaſtro cynanchicis impoſita adeò prodeſt, vt Cardanus affirmet quendam, cui, ceu moribũdo, iam accenſæ fuerant candelæ, hoc auxilio à ſe liberatum fuiſſe. Fortaſſe & filum quo ſuſpẽſa rubeta interierit, idem præſtare poterit.*

53 *Pauonis caro aſſata, vt D. Auguſtinus ſe expertum fuiſſe tradit, per integrum menſem ſic ſeruatur, vt neque ſapor, neque odor deterior reddatur. Per annum quoque id fieri experimentum aliquando produxit: nam corrupta non eſt, quin potiùs contabuit & emarcuit.*

54 *Si teſtes anſerum, menſibus ſedatis ilico à muliere comedantur, non ſolùm ad excitandam libidinem conferre dicuntur, ſed etiam ad ſobolem procreandam. Idem etiam effici ab vtero leporis lectum eſt. Raſis & Albert.*

55 *Quid illud, inquit Gaudent. Merula, quòd per hanc etiam noſtram ætatem Venetiis publica*

Censorum tecta nullũ muſcarum genus ingreditur? Quid quòd Toleti, quæ Hiſpaniarũ eſt ciuitas celeberrima, muſca duntaxat vna, nec plures, toto anno in publico macello ſpectatur, vt tradit Leo Bapt. Albertus? Si modum requiris, auro multo ab aliis tibi comparandum, gratis à nobis illum accepiſti Aphoriſmo 58. Centuriæ 3.

Vrſina quanquam inſalubris, tamen apud 56
Germanos in precio habetur, ſed manus præcipuè, quas vel principes viri appetunt, vt ſcribit Michael Herus. Hinc ſanè mirandum non eſt, ſi per hyemem, quâ totâ ſe illatebrant vrſi, eas auidè ſugunt, tanquam alimenti quidpiam inde percipientes, ſicuti in ſuperioribus docuimus.

Lachrymæ vitium, quæ velut gummi in cau- 57
dicibus earum concreſcit, ex vino albo pota, renum calculos mirè diſſoluit. Illita verò lichenas, pſoras & lepras curat: ſed priùs nitro perfricari debent. Pro experto mihi communicatum & traditum.

Baptiſta Fulgoſus refert iuxta Sirminum vr-
bem Pannoniæ, capreolos verè aureos in vitibus 58
quãdoque repertos fuiſſe, ex quibus percuſſa fuit aurea moneta. Quod etiam multi præſtantes viri temporibus noſtris viderunt, inquit Gaudent. Merula. Vide Aphoriſ. 1. Centuriæ 2.

59 *Olaus Magnus in historia Gothica tradit, saxa magna non alia re faciliùs rumpi, quàm lardo accenso. Addo, etsi πάρεργον, quod si quispiam dormiturus penes se apposuerit ramusculos cannabis humidæ, à culicibus minimè infestabitur. Res multis experta & probata.*

60 *Si quis caput cōspergat cinere collecto ex cremata anguis senecta, dum Luna plena lumine, fuerit in prima parte Arietis, somnia terribilia videbit. Si ex eodem in aqua macerato faciem lauet, formidabilem apparere faciet: si sub planta pedis habuerit, gratiosum coram magistratibus ac principibus reddet. Cardanus.*

61 *Cimices lectularij septē, folliculo vuæ maioris, aut pruni spolio excepti, & ante febris accessionem viui deuorati, non solùm quartanariis remedio sunt, sed etiam percussis ab aspide: Dioscorides.*

62 *Ossiculum hominis quodcunque, appensum vt carnem attingat, doloribus ventris qui certa periodo repetunt, prodesse existimatur. Et annulus ex bubalorum cornibus cōcinnatus ac gestatus, guttam grampam, vt vocāt, hoc est musculorum suræ conuulsionem impedit. Idem etiam præstat, ídque certo certius, vngulæ alces portiuncula nuda, vel annulo inclusa & gestata: De qua scriptum est à nobis Aphorismo 79. Centuriæ. 6.*

Ne formica arbores conſcendat, lupinus cum 63
fracibus teritur, eóque ima linea circumlinitur. Eaſdem ne vermes rubigo, palearum fumus prohibet dum intempeſtiuum vrget frigus verno tempore. His addatur, quòd ſi equæ, (vel aſinæ, vt quidam ſcribunt) ſed non virginis, caluariæ intra hortum ponatur, quæcunque ſpectabit, ſua præſentia fœcundabit: Ex Græcis Geoponic. Columella item, Plinio & Palladio.

Aureum colorem metallis ac lapidibus ſic in- 64
duces. Accipe ſalis ammoniaci, calchanti albi, ſingulorum partes quatuor æquales: ſalis lapidei & æruginis partes treis ex vnoquoque. His in tenuiſsimum puluerem redactis, annulum, lapidem, aut metallũ quoduis ita adobrue, vt à dicto puluere circumtegatur. Poſteà ſic in ignem per horam impone, & extractum recenti vrina immerge, ablue & deterge. Ex cuiuſdam ingenioſi artificis experimento.

Plerique naſcentes in ipſo mométo terræ mo- 65
tus, ſemper pauent. In tonitru, lãguidi ferè ſunt, ac meticuloſi: ardente cometa, velut amentes rapti: interlunij tempore, aut nõ viuunt, aut debiles fiunt, & ſæpenumero, vt ſcribit Ariſtoteles, atra bile laborant, vel ſupra modum melancholici euadunt.

Arcus aquarius, vel, ſi mauis, iris, in quas ve- 66
luti procũbens deflectitur arbores, mira odoris

ſuauitate eas replet, dulci hiatu cælitus inſpirato: Plutarch. Addo nonnullos abſque igni, oua fundæ impoſita, celeri ac multa agitatione, dum vrget neceßitas, excoquere. Quod Babylonios feciſſe leges apud Cæl. Rhodiginum.

67 *Tradunt eum qui in picato vaſe biberit, comitialem morbum expugnaturum: Et qui in pelle ouina dormierit, vera ſomnia viſurum. Exiſtimantur prætereà fœtus in vtero contineri, ſi vermis qui in gramine reperitur, antequam terram attingat, viuus collo ſuſpendatur. Ex Plinio.*

68 *Animalium pili, ſucco foliorum cucurbitæ per calores imbuti, non paruo rei miraculo, animalia ipſa à muſcarum iniuria, alioquin illis permoleſta, vindicant ac defendunt. Res multis expetita, & equitantibus apprimè vtilis ac neceſſaria.*

69 *Lamina auri ſuper cerebralem ſuturam geſtata, cerebrum roborat. Eadem è regione cordis appenſa, palpitationem illius curat, lætitiámque auget. Super renes poſita, illos confirmat, refrigerat, & nephriticos dolores ſedat. Sed pro his ego illam optarem ex purißimo auro, Sole in Leone verſante, & Iouem feliciter intuente cum Luna, fabricari ac percuti, vt antea monſtrauimus: Ex Hermete, Arnaldo Villan. & Alberto.*

Vt puteus perennitatis fidem habeat, tunc 70
effodiendus est cùm Sol vltimas partes Virginis obtinebit, ante æquinoctium autumnale. Nam eo tempore explorantur vires aquarum putealium & fontanarum: cùm ex longa siccitate æstatis terra humore pluuiali careat. Architectorũ hæc sunt documenta.

Ictus à venenoso reptili, siue à rabioso cane 71
demorsus, diligẽter cauere debet, ne animal cuius causa laborat, intueatur ante adeptam pristinam valetudinem, etiam si conualescere incipiat. Aiunt enim medici Hebræi, illum aut interiturum, aut è recidiua periclitaturum.

Irrumpentes vi tonitrus aquas fœcundas esse, 72
autor est Plutarch. Necnon eas quæ coruscante fulgetro demittuntur, nam frugum altrices esse prædicant agricolæ, vt ille idem scribit.

Aëtius consulit canem summa diligentia se- 73
peliẽdum, qui morbo ab homine contracto perierit. Nam graues plerosque affectus homine liberato, in eum transfundi certum est.

Tradit Rondeletius post Plin. experimento 74
compertum esse squatinam piscem mammis mulierum superpositum, illas adeò constringere, vt virginum mammis aßimilentur. Poterit & genitalibus partibus earundẽ similiter facere. Arrigant aures mulierculæ cultui & voluptati studentes.

75 *Si dederis epileptico tribus diebus sequentem antidotum dum Luna Ioui coniungitur, eius saluti plurimùm consules. Accipe maceris, seminis pæoniæ ac radicis eiusdem, drachmæ dimidium, foliorum caryophyllatæ, & primulæ veris (quæ quibusdam est bellis) drachmam vnam: tere, & cum vino albo ieiuno exhibe.*

76 *Volaterranus est autor, suo tempore inuẽtum esse rusticum, qui cùm per fœnisecia aperto ore in agris dormiret, & serpentẽ per fauces hiantes intra corpus admisisset, sese statim alliis commanducatis, ceu præsenti amuleto, curauit. Virus tamen vxori in coitu (res mira) instillauit, & morte comite, transfudit.*

77 *Aiunt buglossum illud quod tres emittit thyrsos, cum semine & radice tritum, potúmque, contra horrores tertianæ febris valde prodesse: quod verò quatuor, quartanarios iuuare in vino coctum & potum. Autor Dioscor.*

78 *Ebur verũ cùm in terram cadit, faciliùs frangitur, cætera ossa, tenaciora sunt, Gesnerus. His addo, etsi πάρεργον, quòd quò acrior est equus, eò ampliùs in bibendo nares mergit, Plin. Et quòd contra grandinẽ, noctua pennis & alis patentibus extensa vtiliter suffigitur, vel feramenta sepo vrsino inunguntur, vt tradit Palladius. Quod pro arboribus & vitium putatione accipiendum duco.*

Boum morbis commendatur sulphur viuum, allium syluestre, & ouum coctum. Omnia hæc trita ex vino sunt exhibenda, aut vulpinus adeps: Plinius. Non omittatur, quòd fœminæ omnes quæ duplices habent pupillas, vbique visu nocent: Cicero. 79

Rana alicui loco pectore multùm incubans, indicium est aquæ ibi latentis. Et semel à scorpionibus percußi, nunquam postea à crabronibus, vespis, apibúsque feriuntur. Adde si placet, quòd bufo ictus ab araneo, vel serpente, admorsa plantagine sibi medetur: Plinius. 80

~~*Siquis [illegible] profectum generare, [illegible] pedem suum dextrum [illegible] infantur: si fœminam, sinistrum fascia [illegible], & mulierem [illegible]. Sunt qui ea eam rem dextrum testiculum, pro gignendo masculo, ligent: & sinistrum, pro fœmina. Alij oppositum profitentur. Sed quidquid illud esse, sicuti coniugatis experiendum relinquimus, ita suspectum censemus.*~~ 81

Ferunt lapides inuentos & comprehensos in corpus arboris, remedio esse ad continẽdos partus: Plinius. Ex quo etiam addo quòd herba vrinâ canis irrigata, & sine ferro euulsa, luxatis medetur. 82

Verrucas foliis ficulneæ contactas, aboleri aiunt ac vanescere, si folia ipsa sepeliantur. Sunt qui idem adscribant cordi columbino. Alij 83

ſingulas, ſingulis, ſalis grumulis tangunt, quæ poſtea in clibano comburunt. Serapio idem præcipit de cicerum granis, ſed poſt attactū, retrò proiiciendis, maximè in ipſis menſium Kalendis. Puto ſuperiora eſſe Arnaldi Villanouani.

84 *Vineas plantaturus debet querneam glandem contuſam & eruum fractum ſimul miſcere, plātarúmque & propaginum locos inde aſpergere. Hæc enim ad radicationem, vini vetuſtatem, & fertilitatem plurimum conducunt. Autor Africanus in geoponicis.*

85 *Cynocephalus mas (Aegypti fera canino capite, vnde nomen habet) vſque adeò ſilentis Lunæ vices dolet, vt nec videatur, nec manducet, dum illa lumine orba deliteſcit: ſed tanquam raptum ſidus lugens, demiſſo in terram vultu inſolentem fateatur triſtitiam. Fœmina verò abſentis refricans deſiderium, eodem interlunio mœret. Inde concita oculorum cæcitate, non prius liberatur, quàm menſtruus ſanguinis curſus erumpat: vt dictum eſt Aphoriſ. 9. Centuriæ huius.*

86 *Neque morbus ſacer, neque dæmon, neque fulmen, locum infeſtat, in quo eſt laurus: vnde boni genij plantam, laurum, Romani vocant: cuius rami, ſi in aruum defigantur, rubiginis noxam in illos conuerti ſcripſit Apuleius, autore Berytio in Geopon.*

Raphanus detractus foliis iucundior est, quẽadmodum & rapum. Cui ne noceant pulices, aut bestiolæ ei adnascentes, eruum interserendum præcepit Theophrastus. Qui etiam tradit eundem raphanum vitibus esse inimicum. Nam si in vicinia earum seratur, diffugiunt: vt alibi docuimus. 87

Adamãs intantum dissidet cum magnete, Indico præsertim, vt iuxta positus, vel, secundum Albertum, suppositus, aut superpositus ex quorundam sententia, ferrum non patiatur ab eo abstrahi & rapi: vel si apprehẽderit, auferat. Quo argumento probari poterunt veri adamantes ab adulterinis, qui hodiè multi sunt. Sed eam ἀντιπάθειαν hodierna negat experiẽtia: nisi omnino falsi sunt adamantes, vt paulò plenius infrà dicemus. 88

In alio animali par opus libidinis non reperias quàm in perdice. Nam si contra mares steterint fœminæ, aura ab his flante prægnantes fiunt: Hiantes autem exerta lingua per id tempus æstuant, concipiúntque superuolantium afflatu: sæpè voce tantùm masculi audita: Autor Plin. 89

Si gallinacei florem vuæ in cibis degustauerint, vuas non attingent. Sunt qui ad œnanthen syluestrem id referant, quæ cibo incocta, & illis proiecta, fastidium gignit vuas appetenti. 90

His addam quòd braßicæ & rutæ tanta est inimicitia, vt iuxtà seri nolint: Fracastorius.

91 ~~*Vbi animal quodpiam pilosum aut lanigerū, vel etiam homo ipse, ob acceptū vulnus vel aliter vermibus scatebit, si ex pilis eius, vel lana quidpiam ante Solis exortum occultaueris sub cortice eius arboris quam vulgò Tremblam vocant (populi nigræ species est) & aliquot dies id facere perseueraueris, videbis miraculo quodam vermes decidere, vel emori, aut stationem deserere. Sunt qui herulæ id etiam adscribant, nec non radici syluestris cichorij, in modum crucis, collo appēse. Quod nos in cane obseruatum vidimus, cuiùs vermibus exesa erat propemodū altera auricularum.*~~

92 *Dens taxi, vel eius pes sinister brachio dextro hominis alligatus, memoriam eius roborat. Et scobes ex pudendo cerui cum aqua stillatitia cardui benedicti pota, pleuriticos summoperè iuuat. His addatur, quòd lupi cauda alicubi sepulta, vel suspensa, hinc muscas arcet. Albertus & Cardanus.*

93 *Verbenâ columbis gratißimâ herbâ, in natali D. Ioannis se redimunt mulierculæ, & rustici, putantes se per eum annum à dolore capitis immunes fore. Sed in eam rem potiùs colligi debet ante Solis exortum, Caniculæ astro emergente, & Luna non aspiciente. Ex Marsil. Ficino.*

Experimento certißimo probatum est, vstis coriis quæ veteramentorum sunt, serpentes efficaciter fugari: neque eos solùm qui in agris & domibus oberrant, sed qui in hominum corpora ingrediuntur, dum aperto ore in campis dormiunt. Quod Marc. Gatinaria medicus celebris scribit suo tempore cuidam homini accidisse. Cui cùm frustra adhibita essent innumera remedia, de omnibus præstantißimum fuit veteramentorum fumus & nidor, per infundibulum ore exceptus & in corpus transmissus. Nã cùm primùm immanis fera (erat enim vipera prægrandis) fumi nidorẽ præsensit, visa est à circunstantibus egredi per anum, magna omnium admiratione & stupore. 94

In vulturibus natura concipiendi singularis est, & à cæteris discrepans: Nã illi, vt D. Ambrosius adnotauit, nullo fruuntur concubitu, nulloque masculi semine concipiunt, sed citra cõiunctionem generant. Vnde vultures omnes fœminas esse scribit ex Aegyptiorum experimẽtis, Horum secutus, & eas Euro grauidas reddi, aut flante Borea: vt apud Hispanos equas, Zephyro spirante. Quanquam Aristoteles testatur, Vultures facie aduersus austrum exporrecta volare, atque sic prægnantes fieri. 95

Raphani in salis cumulos & salinas proiecti, vel consepulti, in aqueam salsuginem massam totam deliquescere ac resolui cogunt. Ex quo 69

multi aduersus calculum & tophos arenaceos in corpore concretos, aquam ex corticibus, vel toto corpore raphanorum expressam, cum vino albo, & puluere terebinthinæ ex adustione, vel resiccatione ad Solem, salubriter, & successu admodum felici exhibent. Res probata, & nullo auro æquiparanda.

97 *Omnia quæ crescente Luna gliscunt, augentur, & succulentā euadunt, ea deficiente marcescunt, & exucca fiunt. Quanquam in quibusdam est* ἀντιπάθεια. *Nam cepa, vt autor est Plutarchus, Luna decedente reuirescit ac congerminat: & ea adolescente inarescit, proindéque Aegyptij & maximè Pelusiotæ, à cepis religiosissimè abstinebant: quòd solæ ex cūctis oleribus contra Lunæ augmenta & damna, minuendi & augescendi, sicuti repetit Gellius, vires habeant contrarias.*

98 *Qui marinos pisces cursoriis equis in vrbes vehunt, sepes leucacanthis seu albispinis florentibus vestitas, cane peius & angue deuitant, vel mira celeritate effugiunt. Quòd piscarias equorum sarcinas vel in ipso transitu repentè labefactari longa & sola experientia intelligant, quēadmodum adnotauit præstantissimus medicus & philosophus, Ioannes Ruellius, alterum Galliæ nostræ decus & ornamentum.*

Saxo Grammaticus in historia Regum Daniæ tradit, in oppido Rugianorum, viribus & præstigiis cacodæmonum olim effectum esse, vt mares cum fœminis coëuntes, canum more cohærerent, & ita agglutinarentur, vt diuelli non possent, nisi perticis vtrinque appensi, ridiculum spectaculum populo exhibuissent. Sed tam obsceni coitus, inquit, diabolicæ fraudes detectæ fuerunt, cessaruntque demolitis & dirutis statuis dæmonum, qui ludibrij huiuscemodi autores erant ac præsides. Ex Ioanne Langio in Epistolis medicinalibus. 99

Si asini cicutam liberalius depascantur, somno profundißimo & torpore inexpugnabili corripiuntur, ita vt non tantùm stupidi, sed planè mortui videantur. Quod rusticos rei huius ignaros fefellit. Nam dum asinis, quos ob id mortuos credebant, pellem ad vsum detraherent, accidit vt in medio ferè operis asini experrecti sint, magno excoriantium terrore, & ingenti spectantium risu, vt tradit diligentißimus & doctiß. medicus, Andreas Matthiolus suis in Dioscoridem Commentariis. 100

ANTONII MIZALDI MONLVCIANI MEMOR[illegible]

Centuria IX.

VALDE memorabile, & inprimis admirabile existimabis quod à Ioanne Langio [redacted] medico scriptum est in quadam epistola ad Achillem Gassarum. *Mulier quædam, inquit, ex oppido Eberbach fœtum viuentem aliquot menses in vtero gestauit, ac tandem in matrice computruit. Et quum anno pòst decimo, miseranda illa profluuio alui ob intestini exulcerationem laboraret, ossa de cruribus & cerebello infantuli denigrata, cariéque obsita (incredibile dictu, ait ille, sed verissimum) tandem excreuit, non per vuluæ ostiola, sed per anum.* Quod fieri posse, & nouum non esse, his verbis ostendit Oribasius Iuliani Imperatoris medicus præstantissimus: *Sciendum, abscessum vteri quandóque rumpi & purgari per vuluæ ipsius os, quandóque per vesicam, ac sæpè etiam in rectum intestinum abire.*

2 Quidpiam de vmbilico infantis recenter nati, in argentea capsula, vel annulo inclusum,

& ita gestatum vt carnem attingat, aduersus coli cruciatus summè prodesse certissimo experimento multorum accepi. Necnon plantam eam quæ rubia tinctorum vocatur, diu manibus contentam, lotium tingere. Ex quo ictericos iuuare superiùs ostensum fuit. Si forsan repetitione vtimur, memineris prouerbij, δὶς ϗ τρὶς τὰ καλά.

Folia filicis cimices necant, & serpentem 3 non recipiunt. Ideóque filicem plantare, aut sternere in his locis quæ serpentibus sunt obnoxia, vtile admodum est. Solus etiam nidor combustæ, illos fugat & abigit. His addemus, quòd filum madefactum, aut intinctum oleo in quo semina staphis agriæ attrita fuerunt, pediculos necat, si capiti circundetur: Albert. Dioscor. & alij plerique.

Ex absinthio fumaria, passis vuis purgatis, 4 myrobalanis, citreis, potio fit commoda contra pruritum & scabiem. Adde quòd illud idem absinthium cum cortice citrij, aceto aut vino incoctum, oris fœtorem à gingiuarum & dentium putredine, & materiarum corruptela in ventriculo, mirandum in modum emendat, Ioan. Mesuæ.

5

Lapathi folia ventrem cient, semen verò assumptum stringit: Galenus. Præterea primum

blittorum decoctum cum felle bubulo & oleo tartari, quascunque maculas vestimentorum, absque vlla iactura detergere, etiam si ex oleo fuerint. Sed post detersionem aqua tepida lauari debet locus. Res nota & facilis.

6 Testudinis quauis fide, quo voles modo attemperata, si ei correspondentem in altera testudine attemperas, intendendo & remittendo, cùm sonum edet similem sono alterius tibi antea non audito, altera illa veluti exultans concutitur, tanquam simili suæ attemperaturæ sono gaudens & harmonia. Eam verò concußionem festuca tenuis illi antè imposita, apertè declarabit: adeò vt etiam saxeus homo admiretur sonis ipsis, aut corporibus sonoris, inter se tantam esse cognationem, & συμπάθειαν, vt sibi similibus delectari videantur: Autor Iacobus Syluius ex Boëtio, sicuti antea, vt opinor, scripsimus.

7 Apibus summæ sunt inimicitiæ cum vespis, crabronibus, mulionibus, hirundinibus (vel vt alij legunt hirudinibus) ranis, ouibus & cancris. Sic cameli naturale odium gerunt aduersus equos, & hircinus sanguis cum adamante: Plinius & Aristoteles.

8 Tradit Olaus Magnus Gothos concitato in nubibus fragore & tonitru, consueuisse excutere ex arcubus sagittas in aëra: vt ostenderent se velle opem ferre suis diis, quos tunc temporis ab

aliis oppugnari putabant, imò verò sibi re vera persuadebant.

~~*Ligatum à quopiam veneficio sanari creditur piscis canis consumpto: adhæc suffitu ex dente hominis mortui: et si corpus totum inungatur felle cornino cum oleo sesamino, ex Cleopatra. Vel si argentum viuum in calamo, aut auellanæ nucleo inditum cum cera occlusum, sub puluinari ... collocetur, aut sub limine ostij, per quod is in ædes vel cubiculum intrat. Hæc Ioan. Wierus medicus illustrissimi Ducis Cliuiæ, libro 4. de præstigiis dæmonum, & incantat. ac veneficiis.*~~ 9

Non desunt impostores, vt autor est Brasauolus Ferrariensis, qui lapidem amiantum simplicibus mulierculis ostendant, & plerumque magno vendant pro vero ligno crucis Seruatoris nostri. Id quod facilè credunt, cùm igni non comburatur, quódque ligni modo constet plurimis lineis intercursantibus. 10

Hyemato lacu fluctibus glomeratæ voluuntur anguillæ, in tantùm mirabili multitudine, vt in excipulis eius fluminis, ob hoc ipsum fabricatis, singulorum milium globi reperiantur: Plinius. 11

Instrumentorum fides seu chordulæ minutim excisæ, & carni recens coctæ (siue elixata fuerit illa, siue assata) inspersæ, eam vermiculosam, 12

putrem ac insalubrem esse, discumbentibus, iucundè mentiuntur. Quisquis rei huius conscius erit, vtili impostura solus pro arbitrio vesci poterit: Sic leporis sanguis desiccatus, & in puluerem attritus, sanguinolentas & saniosas esse carnes perbellè imponit: adeò vt illas omnes nauseabundi, auersentur ac reijciant; exceptis iis qui doli participes facti fuerunt.

13 Si pilos aut barbam citò nasci voles, cinere combustarum apum, & soricis stercore cum rosaceo, linimentum compone, & locum pilis vel cæsarie vestiendum ac decorandum dies aliquot inunge. Poteris addere cinerem corticis auellanæ, castaneæ, dactylorum, vel fabalium. Ex Ioan, Bapt. Porta, nisi fallor.

14 Lapidem ex bufone (qui Gallis vt diximus, crapaudina vocatur) ad hunc modum eliciunt nonnulli. Bufo in quampiam caueolam cum panno puniceo detruditur, Soli ardentissimo dies aliquot exponitur, ibique tantisper retorretur, ac siti excruciatur, donec onus capitis per os deponere & euomere cogatur: quod per medium caueæ foramen, vasculo supposito, excipi debet vel aliter detrahi, idque celeriter, ne ab eo resorbeatur. Sunt qui paulò tutiùs ac faciliùs rem eam exequuntur, bufonem pertuso, multis locis, fictili immittendo, & formicis depascendum in myrmecia exponendo. Sic enim fit, vt exesa eius car-

ne, lapis ipse cum oßibus relinquatur: sicuti frequenter à nobis, & aliis plerisque expertum fuit.

In hæmorrhagia narium nonnulli accipiunt recentia porra nouem aut decẽ, filo media transfigunt, folia extrema amputant, eáque circundăt collo, sed obuersis ad nares foliis, & deorsum capitibus cõuersis. Vtile est etiam olfacere caphuram in acetum dissolutam: adhæc, linguæ subiycere radicem pæoniæ: Iacobus Hollerius. 15

Plinius scribit leonem, vbi sæuit, in viros plus quàm in fœminas fremere: veluti natura eum docuerit, mulieres mitiùs quàm viros esse tractãdas: Quod etiam Aristoteles innuisse videtur, quærẽs, Cur mulierẽ interficere iniquius sit, quàm virum? cùm natura ratione, mas fœminâ multò sit præstantior. Addam ex Poëta, quòd fœmine in pœna nullum est memorabile nomẽ. Quod audiant vxorum suarum carnifices quidam & tortores. 16

Obseruatum, expertúmque audio, vaccam, ouem, asellam, canem, suem, felem, & similia fœminei generis animalia domestica & mãsueta, dum vtero gerunt abortire, si mas ex quo conceperunt, occidatur: tam valida & vehemẽs est illorum inter se concors sympathia. 17

Pulchras imagines, vasa, effigies, & alia in hunc modum, parua impensa tibi comparabis. Cortices vlmi, & populi cacumina decoque, & 18

dum feruebunt, purißimam calcem immitte, donec formam coagulati quasi lactis acceperint omnia. Deinde marmor candidißimum, & tenuißimè detritum cribratumq; adde, & in quas volueris formas materiam eam iniice, & tum demum in vmbra desicca. Hieron. Cardanus.

19 ~~*In Apennino Italiæ iuxta Bo[illegible]iam & Pisas, exorta tempestate mulieres turm[illegible] foras procurrunt, eam abacturæ manibus consignantes caseum in die Ascensionis domini pressum, & deus statim figuratæ fuit, cuius modo. Ibidem ouum in ipsomet Ascensionis die exclusum adseruant, summóque alligant tecto: atque hoc modo suas ædes à tempestatis iniuria tutas fore existimant: Auto. Ioan. Nuierus medic[illegible] philosophus eximius, in [illegible]ro suprà dicto.*~~

20 *Si semen inuentum in pilulis & globulis lappæ minoris, in leuißimum puluerem redigatur, & cum pauco vino albo, eóque generoso exhibeatur, renes ab arenulis efficacißimè repurgabit: sed aliquanto celeriùs, si cum aqua vitæ hauriatur. Accepi ab experto.*

21 *Crapaudinã, seu bufoniũ lapidẽ, de quo paulo antè, legitimũ esse experieris, si in illũ præostensum vel obiectũ, sese ita attollat bufo, ac si vellet contingere & saltu præripere: vsque adeò lapidem eum homini inuidet. Ex relatione cuiusdã medici Regij, qui id vidisse nobis affirmabat.*

Qui

Qui in deplumem & exenteratum caponem ignitum chalybē iniecerit, & tam accuratè vno, alteróue mantili obuoluerit, ne calor vanescat, [illegible] inter equitandum, modò meminerit subinde [illegible]litem versare. Verùm enim uerò tetro inficietur odore, sed ferendo tamen ac pergrato famelicis. Archimagiri cuiusdam inuentum. 22

Si nigro cani dum viuit, alterum oculorum erueris, & tecum portaueris, faciet ne alij canes tibi allatrēt, etiam si inter illos ambulaueris. Sed res ea paulò certior erit, si quidpiam de lupi corde ei addideris. Sextus Platonic. & Albertus. Quod fortasse à nobis superius etiam adnotari potuit. 23

Illud sane non solùm est memorabile & admirabile, sed etiam dictu visúque horrendum, quod in Theuern. Iuliacensis ducatus oppido crebrò accidit: vbi ægroti in templo ante diuæ Annæ altare, & venerandum caput eius supplices prostrati, frusta & fragmenta vitrorum, vrceolorum & oßium de piscibus, quæ humana gula, & stomachus deglutire non posset, ac loculos cum nummis euomuerunt: Autor Ioan. Langius, in epistola de prodigiis & præstigiis dæmonum in morbis. 24

Aqua stillatitia ex floribus tiliæ, epilepticis pueris mirandum in modum confert, quocunque 25

modo ministratur. Sunt qui et fouient viscum quercinum, successu admodum felici & optato. His licebit attexere, quòd succus polygoni cum septem granis piperis ante accessione quartanæ haustus eam abolet. Sed aiunt colligendam esse plantam, & exprimēdum eius succum, die Iouis, Luna decrescente. Ex quodam libro Secretorum, manu Iani vel Fauni cuiuspiam descripto, ob insignem vetustatem.

26 *Oleum in quo decoctæ fuerint ranæ vsque ad separationem carnis ab ossibus, plurimùm valet ad omnes neruorum & articulorum affectus, perfrigeratáque membra, si eo calente vngantur. Adde quòd lumbrici ex aceto triti sacro igni perbellè medentur. Decerptum ex eodem libro superiore.*

27 *Si equi dysuria, seu meiendi difficultate laborent, foliatis sambuci ramis vndique illorum corpus diu, ac blandè verbera, & tum demum folia ipsa collo eorum & capiti, necnon corpori vniuerso coapta. Nam iumentorum impedimentis arbuscula hæc maximoperè confert. Simonetta Cardin.*

28 *Lupus hominem prior videns, ei vocem præripit, & tanquam victor illum despicit. Si autem se præuisum senserit, ferociam deponit, & currere nequit: Autores D. Ambros. Virg. Plato, Sextus Platon. Albertus, & alij.*

Murænis spiritus vitalis in extrema parte caudæ latet, qua perimũtur potiùs, quàm contuso capite. Piscis gen⁻is hoc. si in vaporario siccetur, faculæ aut funalis accensi commoditatem exhibebit. Etenim neruus qui spinæ loco illi per tergum producitur, ellychnij, seu contorti funiculi vicem præbet. Sed id post vtrunque æquinoctium tentandum est, quo tempore adiposæ sunt murenæ: Lemnius. 29

Allia tria cum axungia ad vnguenti crassamẽtum subacta tußientes ac perfrigeratos valde iuuabunt, si plantis pedum, vnà cum vertebris dorsi ante focum eo vnguine illinant. Quod rusticis potius quàm vrbanis scriptum erit. 30

Calendulæ aquam omnibus oculorum morbis conducere tradunt: adhæc capitis dolores tollere, suffitúmque ex eius floribus pudẽdo muliebri per infundibulũ, vel aliter exceptum, secundas morantes facilè euocare, & profugas reducere. Hoc secreto vetulam quandam obstetricem mira arte emunxi, dum mea ageret opera, in enixu puerperij cuiusdam locupletis matronæ. 31

Populus nigra excisa, & in eius scobem ac præsegmina, aqua cum fermento ad trũcum infusa, fungos producit qui minimè sunt pestilentes. Idem fiet si super reliquias vstorum sarmentorum aquam sparseris. Acceptum à quodam qui se id experimento compertum habere 32

dicebat: à Plinio ſcriptum, vt reor, & Cardano adnotatum.

33 *Si voles experiri an muſto remixta ſit aqua, ouum imponito: ſi ſtatim deſcendit, aquoſum eſt: ſin contrà, purum. Præterea, ſi vini in dolio feruentis impetum frangere voles, minimam caſei particulam in illud proijce, vel immitte: videbis rem miram. Cur autem id fiat, docebit Georgius Valla Placentinus.*

34 *Compertum eſt noſtra & auorum memoria, nõnullos effracto capulo reuixiſſe. Quamobrem lege cautum eſt, ne ante triduum loculo includãtur præproperè, qui apoplexia, epilepſia, & vteri ſtrangulatione ſuffocati ſunt. Nam in illis anima nonnunquam delitescit, quæ rurſus corpus ſpiritu, vitáque imbuit & illuſtrat. Quæ res effeciſſe fertur, vt Chriſtus captata occaſione Lazarum quatriduanum in vitam poſtliminio reuocarit: ne quis calumniari poſſet illum non fuiſſe mortuum: ſed animi deliquio, aut epilepſia, vel apoplexia correptũ, ex emẽtita morte reuixiſſe. Hæc Lemnius libro 2. de occultis naturæ miraculis.*

35 *Lupi valde amantur à pſittacis, & ericium ſummè fugiunt ac timent, Aeſculapius. Tradit inſuper Albertus, quòd lupus hominem non edit, niſi fortuitò priùs hominis cadauer guſtarit: nam tunc non dubitat periclitari inuadendo hominem.*

Ex vrtica & oleo factum linimentum cùm 36
pauco sale, tuetur partes corporis ab atrocissimo frigore. Valet etiam ad vlcera omnia à gelu cõtracta. Sed vereor ne ex superioribus repetatur. Addam quòd decoctum plantæ eius quæ dens leonis vocatur, glutinandis vulneribus summè efficax habetur: prodest etiam rupturis, ac interna vulnera solidat.

A taxo arbore veneficam vim deponit æreus 37
clauus trunco infixus. Et rhododaphnes ramus cum suis foliis tusus, si in scrobem demittatur, muscas omnes illic congregat. Prætereà suffitus hederæ vespertiliones fugat: Autores Anatolius & Africanus Geoponici.

Mentha ferrum abhorrescit, vt etiam ruta 38
& ocimum. Quæ si vulnerato fuerit exhibita, non facilè conualescet. Si lacti misceatur, deinde auferatur, & tum demum coagulum immittatur, nunquam lac illud cogetur, vt tradit Florentinus in suo Georgico.

Superioribus annis mulier quædam me vsa est 39
medico, cui in tantam molem intumescebat vterus, vt non videretur illa gestando oneri suffectura. Decurso anni dodrante seu nouem mensium spatio, ingẽti conatu massam quandam informem enixa est: cui vtrinque ansæ duæ in brachiorum lõgitudinem annexæ erant cum palpitatione. Tum demum ex vtero eiusdem delapsum

est monstrum adūco rostro, longo, teretique collo, oculis vibrantibus, cauda acuminata, & eximia pedum agilitate. Id post primum lucis intuitum conclaue stridoribus implens, atque hinc inde excurrens, latebras persequebatur & captabat, nisi mulieres puluinis impetentes illud suffocando peremissent. Postremò mulier plus satis delassata, nō sine summo vitæ discrimine prolem masculam edidit, à monstro ita excarnificatam, vt à sacra lotione quàm minimum vitæ superesset. Hæc Leuinus Lemnius medicus Zirizæus diligens ac doctus.

40 *Si quis pleuriticus, empiicus, vel suppuratus scrupulum pulueris seminum vrticæ cum syrupo violaceo, aut alio quopiam ex iis quos pectorales vocant, paulatim & veluti lambendo deglutiuerit, viscosum humorem ac tenacē nullo negocio expectorabit. Secretum cuiusdam non vulgaris medici Parisiensis.*

41 *Rumpi tradunt equos qui luporum vestigia sub equite sequantur. Et si equi trahentes quadrigam lupi calcaneum conculcent, sistentur, ac si cum quadriga conglaciassent: Petrus Gillius ex Aeliano.*

42 *Mures prægnantes in vtero parentis repertas fuisse apud Persas, autor est Aristoteles. Quinetiam tradunt magi, muris iecinore dato porcis in fico, sequi dantem id animal. Addit Plinius*

fibrarum numerum crescere & decrescere in iecusculis murium, cũ Lunæ lumine. Sed de his paulò plenius philosophaturi sumus in nostra quadrupedum mutuata historia.

Sanguis leporinus siccatus (Vti etiã eius coagulum) dysenterias, & alias ventris proluuies quantumuis effrænes compescit. Similiter faciunt ossa humana ad liuorem puluerata, & ex vino rubro sabaustero sumpta. His accedet, quòd iusculum ex decoctione fragariæ herbæ cum sua radice, ab icterico ieiuno dies aliquot haustum, illum perfectè sanat. Secretum hoc cuiusdam est monachi, ex quo ingentes pecunias corradebat. 43

Vpupa si cecinerit antè quàm vites germinent, futuram vini copiã præsagere aiũt: necnon furem si capite ad cælum verso portetur, nequaquam grunnire. Addunt quòd serpentes inclusæ circulo herbæ, quam betonicam nuncupant, exire non possunt, quin se flagellando potiùs interimunt: Plinius, & Græcorum geoponici. 44

Leo viso igne mirandum in modum expauescit, nec re alia faciliùs domatur. Eius autem ossa simul collisa, ignem concipere aiunt. His accedat quòd ceruus ita arietem perhorrescere fertur, vt eius conspectum non sustineat: Aristot. Plinius, Albertus, & alij. 45

46 ~~*Recessus in Scorpione sessim retrorsum rectus desidat reiiciens circundi pro ipso dolebit usque nates retorquebitur* [illegible] *quod pedendo* [illegible] *auctores sunt Apuleius, Diophanes, & Zoroaster.*~~

47 *Si herba batrachion dicta, ceruici lunatici vel epileptici ex filo rubro deligetur Luna decrescente in prima parte Tauri vel Scorpionis, magnum ac insperatum leuamen hinc sentiet. Sunt qui eius radicem in vino maceratam peste infectis propinent ad sudorem eliciẽdum. Quod valde periculosum puto si febricitent: sin cõtra, opportunum, modò vires constent.*

48 ~~*Quum latronem aut furem ligare volueris, & domo tua arcere, Fac imaginem viri ex cera ascendente prima facie* [illegible] *& Luna ibidem existente, Dic verò dum fit, dicens, Alligo & obligo omnem hominem furem ab hac domo per istam imaginem in aeternum. Tum demum obuolue illam in panno nigro, & sepeli in medio domus, & erit immunis locus a furibus, quandiu ibi fuerit. Ex lib. Ptolem. de Imaginibus, nondum, quòd sciam, alicubi impresso.*~~

49 *Succino marino (quod Ceti sperma vulgus nuncupat) ea vis inest, vt solidas etiam pyxides quibus asseruatur, penetret, ac rosido quodã madore, sudoriferisue guttis irriget, modò legitimum fuerit. Adde, si placet, quòd delphinus piscis*

incredibili amore ducitur erga homines, & præci-
puè impuberes: quibus miris blandimentis grati-
ficari, & colludere gestit. Plin. Aristot. & alij.

Horus Apollo tradit lupum maximoperè la- 50
pides pertimescere. Idcirco dum per lapidosa ire
cogitur, suspenso pede semper incedit. Læsus
enim vel minimo lapidis ictu, vermes gignit,
à quibus tandem absumitur. Ideo insultante cum
lapidibus viatore, aufugit.

Mustelæ cerebrum siccatum, & ex aceto po- 51
tum, epilepticis medetur. Illud idem ex hirundi-
nibus acceptum, suffusionibus multùm cõducit,
si cũ melle oculis illinatur. Quod etiam præstat
aspidis exuuium tritum cum eodem melle, sed
præter id, visum acutissimũ reddit. Autor Claud.
Galen.

Trebius admonet clauum vel cuneum quan- 52
ta vi habeat in arbores adactũ, in quibus nidum
habet picus Martius, statim exilire, cũ is cuneo,
vel clauo insederit. Alij ad herbã referũt à pico
ad id auxilij & negocij conquisitam. Cui fabu-
lantur vires inesse ad aperiendas seras quascũque:
Plinius, Albertus, & alij.

Cùm omne animal peracta Venere tristari so- 53
leat, solus gallus gallinaceus exhilarescit, & cã-
tu alacritatem spiritus testatur. Ille idem decre-
pitus æstiuis mensibus sub exortũ Caniculæ ouum
parit forma orbiculari luteum, luridum & ver-

ſicolor: ex quo multi opinantur baſiliſcum produci, pernicioſiſs. ac peſtilentiſs. ſerpentem: maximè ſi quando à bufone educatum & fotum fuerit ouum tale. Quod an fabuloſum ſit, videant alij. Sic ex ſpinæ humanæ medulla putrefacta anguem generari quempiam proditū eſt. Lemnius, ſi ritè memini.

54 Si ſanguis hirci & cineres vitri æquis portionibus mittantur in acetum, deinde chymico organo diſtillētur, & in exceptam aquam vitrum maceretur, plicatile, cereum ac ductile euadet. Indurabitur verò, ac priori naturæ reddetur, ſi in frigidā mittatur, vel eadem lauetur. Ex ſecretis cuiuſdam ingenioſiſsimi vitriarij.

55 Oues eum ſequi ſolent, vt ſcripſit Didymus, qui vellere illarum aures obturauerit. Addit eaſdem, vt etiam capras, comeſta conyza herba extingui. Poteris addere ex Florentino geoponico, & Zoroaſtre, quòd hirci fugitiui nō erunt, ſi barbas illis præcideris.

56 Craueuas Hippocratis vt diximus, herbarius, tradit aſperſu plantæ œnotheræ ex vino omnium animalium feritatem, nedum hominum mitigari. Quod de radice intellexit Theophraſtus. Sic Aelianus œnuttam ceruos & canes inebriare ſcribit.

57 Sunt qui cancros treis cremari iubent in arbuſtis, vt vredo & carbunculus illis non noceat.

Et si rubeta in nouo fictili in mediis segetibus obruatur, aiunt tempestates ibi noxias non esse: sicuti Archibius Plinio autore, ad Antiochum Syriæ regem scripsit.

58 *Tradunt Aphri, quòd si quispiam eo die feriatur à scorpione, quo ocimum ederit, ægrè sanari. Quinetiam volunt, ad manipulum huius cum cancris decem marinis vel fluuiatilibus tritum, conuenire scorpiones à proximo loco omnes. Adde ex Diodoro, idipsum in cibo frequenter sumptum, pediculos creare.*

59 *Cessabit ranarũ garrula coaxatio, ac nocturnus vlulatus, & clamor plerisque ingratus ac molestus, si lacuum & fluminum ripas, vbi inhabitant, accensa adhibeatur vna lucerna, vel plures, pro loci amplitudine, & ranarum copia, quemadmodũ Africanus in geoponicis testatur: & nos Parisiensi cuipiam Præsidi de illarũ molestia conquerenti, certo & optato experimento confirmauimus.*

60 *Volentibus experiri victurus sit æger, necne, præcipiunt radicis chamæleontis albi diluto eum triduò perfundi: ternas vices qui pertulerit, moriturum negant: Autor Theophrastus. His accedat quòd eiusdem chamæleontis radix ex farina hordeacea cum aqua & oleo sublata, canes enecat, necnon mures in polenta.*

61 *Aiunt nonnulli leucacanthum, seu albispi-*

num, vt etiam taurum, fulmine non ici, nec vnquam de cælo tãgi: Adhæc baccas illius ex vino albo sumptas deturbandis calculis admodum efficaces esse. Gallicum vulgus Senellas vocare solet. Experimentis rusticorum notum.

62 *Sues sumpta herba hyoscyamo, præsenti periculo conuellũtur, nisi copiosa aqua se statim foris & intus proluerint: Aelianus. Addatur ex Plinio, quòd illi idem sues candida indumenta, perinde atque elephantes, impensè oderunt: boues verò & tauri purpurea. Quod multi sub hoc habitu, suo summo malo quãdoque experti sunt.*

63 *Auicula linaria, Gallis Linotta nuncupata, exoriente Canicula obmutescere incipit, necnon ægrotare, ac plumas vellicando excutere. Quod contingit circa medium Iulij, sicuti toto decẽnio experti sumus in vna & altera: & hinc certum canicularis syderis exortum multis indicauimus. In galerita seu alauda, idem etiam obseruauimus in exortu Arcturi cum Sole. Nec dubiũ est quin aliæ itidem aues & animantes suũ habeant quæque peculiare sidus, à quo mouentur ad cantum, taciturnitatem, mœstitiam & hilaritatẽ. Quod vt obseruent seduli arcanorum perscrutatores, eximiè rogo & peto.*

64 *Icta fulmine corpora, incòrrupta manẽt: quapropter fulminatorum cadauera veteres neque vrebant, neque terrà obruebãt: vt omnibus per-*

ſpicuũ eſſet, illa ne vllã quidem corruptionẽ ſentire. Adde quòd canes & aues ab huiuſmodi cadaueribus abſtinent. Ex quo falli mihi videtur qui ſcribũt Phaëthontẽ fulmine tactũ, in vallibus computruiſſe. Sed de iis plura in noſtra Meteorologia, & aëriis Ephemeridibus legere poteris.

Syderatam vitẽ cognoſces, quãdo foliorũ pin- 66
nas ſubrubras habet. Curabis ſi terebro altè perforaueris tunicã, & per foramen quernũ paxillum indideris. Alij trũco & radicibus humanũ lotiũ affundũt. Ex veterũ rei ruſticæ autorũ Cõmẽtar.

Elephantes de omnibus animalibus murem 67
maximè oderunt: adeò quòd ſi pabulũ in illorum præſepio poſitũ ab eis attingi viderint, aut ſenſerint, illud faſtidiunt & reſpuunt: Plinius.

Lapides pretioſos cuiuſcunque coloris ad hũc 68
finges modũ: Candidiſsimi corporis ſilices tandiu in figulorum, aut vitriariorum fornace torrẽtur, donec in puluerem atteri poſsint. Cuius pars vna per ſetaceum excreta, vel aliter, miſcetur partibus tribus minij plumbi à ſordibus repurgati, & vaſculo aurifabrorum, crucibulo dicto, imponitur, ſed nõ ad eius complementum. Additur nõnihil limaturæ auri puri, vel foliorum eiuſdem, ſi topaſium, vel hyacinthũ ſingere voles: aut tantillum raſuræ chalybis, ſi ſmaragdum: vel quidpiam azuri legitimi, ſi ſapphirũ, aut amethyſtũ: & ita de aliis coloribus. Tum demum forti &

valido igni, reuerberationis nuncupato, omnia confusa & mixta tandiu exponũtur, dum colliquescant, & mellis stillamentum induãt. Vbi in ipsomet igne sponte vanescente refrixerint, effracto vasculo, lapidea materia sanequã elegãs sese prodet, à perito lapidario in quas tibi visum erit formas incidenda, expolienda ac tractanda, & postremò per solertem artificẽ annulo inserenda. Sunt qui vstos & torrefactos silices atterant pistillo ferreo in mortario eiusdẽ metalli, pro smaragdo fingendo: & cupreo pro topasio, absq; alia colorum mixtura. Si pro siliceo puluere, crystalli calcinati puluisculo vti voles, omnia habebis multo elegantiora, pretiosiora & duriora, sicuti plus centies sum expertus.

68 *Mira est arundinis & filicis discordia. Nam radix vtriusque attrita & imposita, stirpem alterius corpori infixum, ceu inimicus deiicit. Hinc arundinẽ exarari præcipiũt, filice vomeri apposita: nã ita nõ excrescet. Tamen huic optimè conuenit cum corruda, vnde asparagi fiunt: quapropter illa vbi adsunt arũdines, seri debet. Plinius, & Geoponici cùm Græci, tum Latini.*

69 *Atramentum librarium diluto absinthij temperatũ, literas à muribus tuetur: herba verò ipsa vestibus inserta tineas arcet: Autor Diosco. His accedet ex Africani Cõmentariolis, quòd qui caprinũ pulmonẽ tostum ederit, ebrietatem non sen-*

tiet, etiam ſi bibendi certamine prouocetur.

Vino quod acorem conceperit, medetur ollula aquæ bonæ plena, vt tradit Tarentinus, modò operta ſit diligenter, & in dolium vini demergatur. Poſt triduū enim ſi priſtinū robur reſumpſerit. aqua olebit, & vinum perplacebit. 70

Thapſia, autore Theophraſto, ſugillata & liuentia illuſtrat. Qua ex re, Nero imperij ſui initio dignitatem ei dedit, nocturnis graſſationibus conuerberatam faciem ea illinens cum cera atque thure, & ſequenti die, contra famam, cutim ſinceram referens: Autor Plinius. 71

Caprifici cauliculi, vnà cum bubulis carnibus elixati, magno lignorum compendio eas celeriter coqui adigunt. Et ramus eiuſdem collo taurorum quātumlibet ferocium circūdatus, fertur eos ita compeſcere, vt immobiles maneant. Quod etiam ad ficum tranſtulit Plutarchus. 72

Piſces maximè expetunt radices ariſtolochiæ rotundæ. Itaque ſi contuſas admixta calce, mari vel fluuio ſparſeris, cupiditate mira aduolabunt piſces, continuóque exanimati fluitabunt: vt Plinius coram ſe factum teſtatur. Ob id piſcatores in Cāpania, venenū terræ ariſtolochiā nuncupabant. Nunc & cyclamini radice idem contingit. 73

Supercilia concreta & ſe contingentia, omnium ſunt peßima: notant enim maleficum, plagiarium, & nefariis artibus deditum. Id quod 74

Ioan. de Indagine frequenter se obseruasse dicit in vetulis sagis, quæ ad incendium ductæ, huiuscemodi præferebant supercilia, sicuti adnotauit præstãtiss. medicus & mathematicus Thaddæus Hageccius in suis metoposcopicis Aphorismis.

75 Si ichthyocollæ & aluminis æquales partes acceperis, ac inuicem miscueris, hisque acetum superfuderis, quidquid ea miscellanea illitum in ignem proieceris, nõ comburetur. Et si trito maluauisco, cum ouorum albumine, manus illeueris, atque alumen superinduxeris, ignem absque læsione tractare poteris: Autor Albertus: sed credere mallem quàm experiri.

76 Palladius tradit vitibus hanc esse naturam, vt si alba vel nigra in cinerem redigatur, & vino imponatur, ei vnamquamque formam sui coloris immittat. His addo ex Georgic. Africani, quòd semen rumicis, seu syluestris lapathi, sinistro brachio alligatum, sterilitatem in mulieribus emendat.

77 Allium, Luna sub terra latẽte, si seratur, & eadem rursum posita sub terris euellatur, odoris fœditatem exuere fertur: Autor Sotion Græcus, & post eum Palladius: qui etiam tradit dulciora effici allia, si in plantando nucleos oliuarum illis circumposueris: vel allia ipsa contusa plãtaueris.

78 Aduersus animalcula quæ solent hortis nocere, præcipiũt Græci ventriculum veruecis statim

occisi,

occisi, suis sordibus plenum, in loco vbi illa abundant sepeliendum, & terra modica obruendum. Nam post biduum animalcula quæque ibi congesta videbis. Hoc dum bis, vel ter feceris, genus omne noxiarum bestiolarum ibidem coges, & vnà adobrues, vel extingues. Expertum fuisse intellexi.

Tradit Aëtius ex Pisone, perdicem vocifera- 79
ri, & cortem in qua alitur lacerare, vbi sagacitate quadã naturæ senserit medicamentum quodpiam letale, aut venenum, intra ædes parari.

Accipiter internecinum bellum gerit cum a- 80
quila, cohærentésque sæpè prehenduntur. Eidem aquilæ pugna est acerrima cum dracone, multóque magis anceps in äëre: nam multiplici nexu eius ligans alas, ita se illi implicat, vt simul decidant ambo: Plinius & Albertus.

Tradit Pythagoras quòd si qui morbi huma- 81
no corpori acciderint florente aproxi, quantumuis sanati admonitionem eorum sentiunt, quoties illam florere contigerit. Tradit præterea & frumentum, & cicutam, & violam, similem conditionem habere. Idem Plinius.

Aduersus improbitatem alitum sparsa semi- 82
na depascentium, coctum allium ne posthac renasci possit, mirandum in modum prodesse fertur, si illis proijciatur. Nam quæ deuorabunt, manu capientur. Alia in eam rem auxilia mul-

ta leges in nostris hortorum Secretis.

83 *Vesica ouilla, aut caprina, cremata, & ex posca bibita, vel leporis testiculus ex vino odoro coctus & potus, iis qui vrinā inuiti reddūt, benefacit. Sic miluij caput deplume vstū, & quantum capi potest tribus digitis cum aqua sumptū, podagricis auxiliatur: perinde atque lūbrici terræ, cum cerato rosacco illiti: nam illorum inflammationes ac dolores mitigant: Autor Galenus.*

84 *Si cranium hominis senis in peristerotrophio, seu columbario suspendatur, multiplicabuntur ibi columbæ, ac quietè viuent. Idem præstabit lac mulieris puellam à bimatu lactantis, si in vitreo vase ibidem suspendatur. Albertus. His addamus ex Dioscorde, quòd frondes lauri, vestes & libros quibuscum miscentur, à tineis, vermibus & corruptione tutos ac immunes reddunt.*

85 *Vsu frequenti tuberum epilepsiam & apoplexiam gigni, autor est Simeon Sethi. Porrò cum cælo affinitatem maximam illis esse credidit antiquitas, nec nisi tonante Ioue nasci: vnde Iuuenalis illud, Facient optata tonitrua cœnas.*

86 *Mirabilis & citò parabilis aqua, nullo auro comparanda, ad hunc fit modum. Aqua pura & lympida in vas nullo antea liquore imbutum mittitur. Vbi efferuescit, ilico in viuam & recentē calcem, alteri vasi nouo impositam effunditur: ac ibi tandiu quiescere permittitur, donec*

detracta spuma, clara & pellucida appareat, subsidente ad imum vasis calce pultis modo diluta. Tum demum aqua supernatans excipitur per vasis inclinationem, sed calce immota, & phiala munda, aut alio vasculo diligenter obturato, ad vsum reseruatur. Vix credi possit quantùm habeat energiæ & miraculi in vlceribus quibusuis, & maximè à lue Venerea obortis. Nam fotu ex linteolo in ea tepente madefacto, & vice emplastri post hæc vlceri imposito, ac subinde renouato, saniē deterget, dolores sedat, vlcus carne replet, ac inflammationes pauco tempore extinguit: non absque ingenti miraculo, cùm sui caloris vehementià alioquin incendat calx viua. Fruere hoc excellentiss. secreto, quod multa prece, precióque multo, multis recusaui.

Capræ lac multum facient, si dictamnum circa vētres ipsarum ligaueris: Autores sunt Africanus & Florentinus. Tradit insuper ille, arietem non incursurum nec impetum facturum, si cornua ipsius prope auriculas perforata sint. 87

Theophrastus scribit quòd si quis in bulliētem vini vrceum, pumicem iniecerit, illius feruorem statim sedabit. Addatur ex Alberto quòd viscū quercinum sylphio coniunctum, & ad arborem quampiam cum hirundinis ala suspensum, aues ad se congregat. 88

R

89 *Græci asserũt fabæ semina caponum sanguine macerata, ab aduersantibus herbis immunia esse. Quæ si pridie aqua simplici infusa fuerint, citiùs nascentur: si nitratâ aquâ respersa, difficilem coctionem non habebunt.*

90 *Si scorpium vsseris, reliquos ex vicinis locis vel coges, vel fugabis. Idem etiam formicis cõtinget, ac reptilibus aliis, autore Democrito. His accedet ex Didymi sententia, quòd si quis miliarem panem præsumpsit, nunquam à veneno noxam incurret.*

91 *Si pedes magnæ rubetæ, seu bufonis viuentis, abscindantur quando Luna vacua ad Solis coniunctionem properat, & collo patientis strumas circundentur, adeò prosunt, vt persæpè à morbo liberent. Autor Hieronymus Cardanus.*

92 *Mercuriũ, vel, si mauis, argentum viuum, vna eadémque via, fixum & tinctũ, sic habebis. Sume salis nitri & vitrioli Romani, vtriusque vncias tres, mitte in vas distillatorium, seu chymicum organum, vt aquam elicias: priorem abiice, posteriorẽ serua. Ea est quæ stillabit dum alembicum, vt vocant, rubescere incipiet. Hæc absque vlla difflatione sedulò tibi custodienda erit. Vsus sic erit, Accipe Mercurij optimi, & vt par est, purgati, vnciam vnam, sulphuris vncias duas, & aquæ prædictæ vncias tres: permitte omnia simul stare donec aqua limpida*

euadat. Hanc cum sua hypostasi & sedimento rursus distilla, & in fundo alembici reperies Mercurium extinctum, fixum, rubrum & completum. Audiui â quodam, quem huius secreti participem feceram, se absque secunda distillatione Mercurium reddidisse, qualem hîc proponimus, nisi quòd plus satis rubicundo tingebatur colore: erat nihilominus corpore adeò duro & fixo, vt nec igni, nec malleo vinceretur, quibus illum examinandum præbuerat. At si bonus iste vir me seriò consuluisset & rogasset, saturatum ac profusum colorem eum vna & sola coctione facilè emendasset, ac diluisset. Hîc qui habet aures audiendi eas arrigat, & pro tam gratuito arcano mihi gratias saltem agat, partémque lucri hinc emersuri, in pauperes libenter eroget.

Vina in doliis florentem in sua vite botrum 93
quadantenus sentiunt, ac de coloris & saporis mutatione occultam cũ vinea sympathiam attestantur apud multos. Sic obseruatum est quo tẽpore apri in Venerem furiásque ruunt, aprinam multos antè dies vel menses salitam, colorem ac saporem mutare. Ab experto venatore acceptum tibi trado.

Sonus quẽ echo reddit, fugare apes existima- 94
tur: ideóque sedes earum esse oportet, vbi illa non resonet, vt tradit M. Varro. Apud quem

etiam lego fabas diu incolumes seruari in vasis olearijs cinere oblitis, necnon & cætera legumina. Addit præterea fabam ipsam ad coquẽdum facilem reddi, si dum seritur aqua respergatur. quod etiam paulò antè adnotatum fuit.

95 *Antonius Musa inter medicos Italiæ valde celebris, de colocynthide, seu agresti cucurbita hæc scribit: Mihi vsu euenit, vt dum colocynthidem tractarem, & præsentibus sorore ac matre manibus illã aperirem, ego solo illius attactu, illæ verò odore adeò soluti fuimus, vt nullus nostrum fuerit cui venter decies magna perturbatione cõmotus non fuerit. Ex quo vehementissimum pharmacum esse cõstat, ac venenosissimũ, etiam quantũuis correctum ac frænatum fuerit. His mihi licebit addere ex cuiusdam medici certo experimento, quòd rubeta discissa & renibus superposita vrinam vehementer proritat, adeò vt nonnunquam hoc remedio liberati sint, ea hydropis specie laborantes, quam ascitem vocant.*

96 *Aegithus auis minima cum asino valde dissidet. Hic enim spinetis ob vlcera sese scabendi causa atterens, illius nidos dissipat. Ex quo fit vt voce rudentis asini audita, non solùm oua ille abiiciat, sed etiam pulli, si qui sint, metu cõsternati cadãt. Itaque aduolãs ægithus vlcera asini rostro vellicat, vt hinc deinceps illũ abigat: Ex Aristotele, Plinio, & Oppiano.*

Serpentes capitali odio fraxinũ oderunt: adeò ut ne matutinas quidem, occidentalésue umbras eius, quàm sunt longißimè exporrectæ, serpens attingat, sed procul admodum fugiat. Quin experti prodimus, inquit Plin. quòd si gyro ex ea fronde claudantur ignis & serpens, in ignem potius, quàm fraxinũ fugiet ille: mira naturæ benignitate, quæ prius quàm serpentes prodeant, sicuti florere fraxinũ permittit, ita ante conditos, folia nequaquam deponere sinit: Plinius. 97

Si febricitanti infantulo (ac paulò adulteriori) paris lõgitudinis coaptatos cucumeres dormienti addideris, & quasi condormire feceris, statim sanabitur. Nam calores omnes febriles in cucumeres transibunt, quemadmodum ex Quintiliorum obseruationibus scriptum & adnotatum est apud Caßium Dionysium Vticensem. 98

Aristolochia rotunda cum campestri rana diligenter trita, addita atramenti scriptorij parte aliqua, facit ut serpẽtes ceu mortui ilico subsistant & hæreant, si ex ea miscellanea aliquid scribatur, & coram illis proiiciatur: autor Albertus. Qui etiam tradit, quòd si talpas accipere voles, illorum foraminibus & ostiolis allium, porrũ, aut cepam debes obiicere. Nam foras, ac si stupidi essent, confestim prosilient. 99

Magneti cum allio, ut alibi diximus, tanta est discordia & ἀντιπάθεια, ut si eo confricetur 100

magnes, vim omnẽ trahendi deponat, vel imbecilliorem agnoscat: adeò vt ferrũ potiùs à se abigat, quã rapiat: Autores sunt Ptolem. Plutarch. Albert. & ex neotericis Hieron. Cardanus, cum Ioan Bapt. Porta. Qui postremus non tantùm id approbare videtur, sed etiam cepis accommodare: scribens nautas qui cepas ederint, excludi ab obseruatione Buxulæ (sic nauticam vocant pyxidem) quòd illam hinc inebriari dicant. Eandem ἀντιπάθειαν Drusianus suis in artem paruã Galeni Comment. nõ solùm tueri, sed & causam eius reddere satagit. Verùm & illi, & reliquis omnibus manifesta refragatur experientia, rerũ incertarum magistra certissima. Quare ad allium nostrum id nequaquam referendum erit, quin potiùs ad aliud quodpiã, quale est fortasse Aegyptiacum, de quo apud Diosco. Idem sentiendum erit de adamante, quo præsente magnetis vim ne minimùm quidem hebetari obseruauimus, contra multorum opinionem: fortasse quòd veri & legitimi adamantes nobis sint rarissimi, vt anteà monuimus. Quod huic Opusculo colophonem imponet.

* *
*

...ẽ. in hoc ipm ſuientes. [illegible] ergo oibȝ debita.
cui tributum. tributum. [illegible] gal. uectigal. cui
timorem. timorem. Cui h[illegible] honore. Nemini
quicq̄m debeatis. ni ut i[illegible] diligatis. qui eni dilig
ꝓximu. legem impl[illegible]. Nam n̄ adulterabis. n̄ occi
des. n̄ furabis. n̄ fal[illegible] testimoniu dices. nō ccu
pisces. ⁊ si q̃d ẽ aliud mādatum. i hoc

...
n ẽ ex fide. pcc̄m est.
Debemus. aut nos fir[illegible] becillitates i
firmorum sustinere [illegible] placere. Unusquisq;
urm ꝓximo suo placeat in bonum. ad edificatōe.
Etenim xp̄c n̄ ẽ placuit. s; sic scriptum ẽ. imper
ia impꝑantium tibi ceciderut sup m̄. Quecūq; eni scrip
ta ẽ ad nr̄am doctrinā scripta...

5

[illegible] cantu. [illegible]

55

colorchecker CLASSIC
calibrite
mm